

Møte tirsdag den 25. november kl. 10

President: K a r i L i s e H o l m b e r g

D a g s o r d e n (nr. 21):

1. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøltilstand (Innst. S. nr. 46 (2003-2004), jf. St.meld. nr. 25 (2002-2003))
2. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Heidi Sørensen, Heikki Holmås og Kristin Halvorsen om opprettelse av Alnaelva miljøpark (Innst. S. nr. 47 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:109 (2002-2003))
3. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Bjørn Jacobsen, Hallgeir H. Langeland, Åsa Elvik, Heidi Grande Røys, Ågot Valle, Audun Bjørlo Lysbakken og Geir-Ketil Hansen om bedre kartlegging av rasfaren i Norge, samfunnsmessige konsekvenser og konkrete tiltak for å forhindre at menneskeliv og verdier går tapt (Innst. S. nr. 40 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:87 (2002-2003))
4. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Vaggen Malvik, Heidi Sørensen, Åsa Elvik og Hallgeir H. Langeland om øyeblikkelig å stanse all framtidig eksperimentering med og testing av Mixed Oxide Fuel (MOX) i Haldenreaktoren (Innst. S. nr. 52 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:61 (2002-2003))
5. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Kristin Halvorsen, Inge Ryan, Heidi Sørensen, Siri Hall Arnøy og Sigbjørn Molvik om en nasjonal strategi for å gjøre norsk solindustri verdensledende (Innst. S. nr. 48 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:132 (2002-2003))
6. Innstilling fra sosialkomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Marit Arnstad om at selvstendig næringsdrivende gis rett til omsorgspenger ved barns sykdom (Innst. S. nr. 38 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:112 (2002-2003))
7. Forslag fra stortingsrepresentant Asmund Kristoffersen på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. november 2003 (jf. Innst. O. nr. 4):
«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med at staten ved helseforetakene overtar det tidligere fylkeskommunale ansvaret innenfor rusfeltet (Rusreform II), gjøre unntak for Oslo kommune slik at Oslo fortsatt har et samla ansvar på rusfeltet.»
8. Forslag fra stortingsrepresentant Asmund Kristoffersen på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. november 2003 (jf. Innst. O. nr. 4):

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at Rusreform I og Rusreform II evalueres etter 2 år. Evalueringen legges fram for Stortinget på egnet måte.»

9. Forslag fra stortingsrepresentant Asmund Kristoffersen på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. november 2003 (jf. Innst. O. nr. 4):
«Stortinget ber Regjeringen sikre at brukerrettighetene er en sentral del av arbeidet med forenkling og harmonisering av den kommunale helse- og sosiallovgivningen.»
10. Forslag fra stortingsrepresentant Asmund Kristoffersen på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. november 2003 (jf. Innst. O. nr. 4):
«Stortinget ber Regjeringen vurdere om det vil være hensiktsmessig å lovfeste egne faste innsøkingsteam i kommunene.»
11. Forslag fra stortingsrepresentant Asmund Kristoffersen på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. november 2003 (jf. Innst. O. nr. 4):
«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av en lovfesting av kontinuitet i behandlingen for rusmiddelmissbrukere.»
12. Referat

Presidenten: Representanten Rolf Terje *Klungland*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra Stortingets delegasjon til EFTA-parlamentarikerkomiteen og Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen foreligger søknad om permisjon, undertegnet av delegasjonens leder, stortingsrepresentant Morten Høglund. Søknaden gjelder permisjon for å delta på møte i Brussel i dagene 26. og 27. november for representantene Hans Kristian *Hogsnes*, Morten *Høglund*, Ågot *Valle*, Finn Martin *Vallersnes* og Ivar *Østberg*.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
For Akershus fylke: Harald *Espelund*
For Hordaland fylke: Ragna *Flotve*
For Rogaland fylke: Inger Lise *Aarrestad*
For Troms fylke: Leif Christian *Johansen*
For Vestfold fylke: Marie *Kürstein*

Valg av settepresidenter

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges to settepresidenter for Stortingets møter tirsdag, onsdag og torsdag – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresidenter.

Oddvard Nilsen (H): Jeg foreslår Anne Berit Andersen og Øyvind Halleraker.

Presidenten: Anne Berit Andersen og Øyvind Halleraker er foreslått som settepresidenter. – Andre forslag foreligger ikke, og Anne Berit Andersen og Øyvind Halleraker anses enstemmig valgt som settepresidenter for Stortingets møter tirsdag, onsdag og torsdag.

Statsråd Børge Brende overbrakte 1 kgl. proposisjon (se under Referat).

Sak nr. 1

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand (Innst. S. nr. 46 (2003-2004), jf. St.meld. nr. 25 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 30 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 25 minutter, Høyre 15 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Sosialistisk Venstreparti 10 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Venstre 5 minutter og Kystpartiet 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne fra hver partigruppe og inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Øyvind Halleraker (H) (ordfører for saken): Meldingen som ligger til behandling i dag, om rikets miljøtilstand, er et viktig dokument fra Regjeringen av flere grunner, først og fremst fordi det gir en viktig rapportering om hvordan Regjeringens miljøpolitikk har vært gjennomført, og hvordan den påvirker våre omgivelser. Men meldingen om rikets miljøtilstand er også en overordnet plan fra Regjeringen som forteller oss hvilken miljøpolitisk retning Regjeringen arbeider etter, hvilke prioriteringer som er viktige, og hvilke strategier og tiltak som må til for å nå miljøpolitiske mål.

Det hersker neppe uenighet om at denne regjeringens miljøengasjement og politikk har vært meget tydelig, til glede for mange, men kanskje også til ergrelse for noen. Men selv Fremskrittspartiet, som vanligvis har en noe tilbaketrukket holdning til en del miljøpolitiske spørsmål, har uttalt at denne regjeringen har en langt mer aktiv miljøpolitikk enn noen annen tidligere regjering.

Det må være riktig å glede seg over at både denne regjeringens og tidligere regjeringers miljøinnsats har bidratt til betydelige resultater, selv om vi alle vet at mange viktige og krevende utfordringer gjenstår.

La meg kort nevne noen områder hvor vi har sett gode resultater:

- utslippene av ozonreduserende stoffer er kraftig redusert
- både svovelutslipp og NO_x-utslipp til luft er i EØS-området redusert som følge av forpliktende internasjonalt samarbeid
- utslipp fra avfallsbehandling er betydelig redusert de senere årene som følge av økt gjenvinning, teknologiske forbedringer og strengere utslippskrav
- utslipp av næringssaltene fosfor og nitrogen er redusert med henholdsvis 60 pst. og 34 pst.
- det er opprettet en rekke naturparker og andre typer vernede områder

En nasjons bevissthet om å bringe videre et bærekraftig miljø og unike naturkvaliteter fra generasjon til generasjon er et mål på nasjonens egen etikk og holdning til det gamle odlingsbegrepet. Men fortsatt er det mange områder hvor det er langt fram. Gamle miljøsynder, som utslipp av PCB og dioksiner med svært lang nedbrytningstid, gjør f.eks. at vi har altfor mange havne- og fjordområder med matproduksjons- og næringsrestriksjoner. Selv om næringslivet, særlig produksjonsindustrien, har bidratt mye når det gjelder skadelige utslipp, er det fortsatt et stort problem med utslipp av miljøgifter. Endelig er det en for stor andel av våre kulturminner, ca. 1 pst., som forsvinner årlig. Men på kulturminnesiden iverksettes det også gledelige tiltak fra denne regjeringens side.

De største utfordringene framover er likevel følgende: Vi ser en økende anvendelse av kjemiske stoff. I dag vet vi at det anvendes over 100 000 kjemikalier innenfor EØS-området. Mange av disse vet vi lite om konsekvensene av. Men her er det en betryggende prosess på gang i forbindelse med utformingen av EUs nye kjemikaliereregulering REACH.

En annen hovedutfordring er klimautslippene, som er altfor store, og som er antatt å øke med 70 pst. på global basis fram mot 2020. Mange viktige land står fortsatt på siden av forpliktende avtaler, og dette understreker behovet for fortsatt dialog og nye klimaforhandlinger. Børge Brende gjør en strålende innsats i denne sammenheng.

Endelig er tapet av vårt biologiske mangfold en stor utfordring. Overutnyttelse av arter, miljøgifter, endring av arealbruk og introduksjon av fremmede arter er stikkord her.

I stortingsmeldingen om rikets miljøtilstand har skogvernet fått særlig fokus, så også i komiteens arbeid. Det er en kjensgjerning at ca. halvparten av de norske rødlisterteartene finnes i skogene våre. Derfor er skogvern viktig framover for å sikre et variert mangfold av skogtyper og biotoper. Det er gledelig at Regjeringen, gjennom miljøvernminister Børge Brende, har satt dette i fokus, og at den har en positiv holdning til prosjektet og arbeidsformen «Frivillig vern av skog». Men også skogeierne organisasjoner fortjener honnør for politisk samarbeidsvilje.

I et brev fra miljøvernministeren til Skogeierforbundet skriver Børge Brende at han

«er meget tilfreds med det nære samarbeidet mellom Norges Skogeierforbund og miljøvernmyndighetene». Han understreker videre at

«det er all grunn til å satse på frivillig vern som arbeidsform».

Dette sammenfaller godt med flertallets syn, at om vi skal lykkes i dette arbeidet, må det skje i et konstruktivt samarbeid med respekt for både privat eiendomsrett og en bærekraftig utvikling av vårt biologiske mangfold.

Helt til slutt vil jeg få takke komiteen for godt samarbeid og stor grad av enighet om mange viktige spørsmål. Det ble en omfattende innstilling, noe som tyder på at bevisstheten om disse spørsmålene også er stor i komiteen og her i Stortinget.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Synnøve Konglevoll (A): Representanten Halleraker sa i sitt innlegg at meldinga slår fast hvilke prioriteringer som er viktige. I den meldinga som vi behandler i dag, er det særlig ett område som løftes fram, og det er at Regjeringa vil styrke skogvernet, og at den vil prioritere vern av skogtyper i henhold til anbefalingen fra den faglige evalueringa. Når det da er valgt en saksordfører fra regjeringspartiene – ja, til og med fra samme parti som miljøvernministeren – skulle man forvente at det ville prege innstillinga. Men det gjør det ikke.

I stedet heter det at

«hovedutfordringen i det videre vernearbeidet blir å redusere konfliktnivået, samtidig som det sikres god faglig kvalitet i skogvernet».

Deretter skrives det merknad opp og merknad ned om frivillig vern. Arbeiderpartiet er positivt til frivillig vern, men det er på en måte grenser for hvor mange ganger det kan sies, og noen ganger er det heller ikke mulig å forene det å følge de faglige anbefalingene med det å unngå konflikt.

Mitt spørsmål til saksordføreren er derfor: De gange-
ne man må ta et valg, hva er da viktigst for Høyre, å følge de faglige anbefalingene eller å unngå konflikt?

Øyvind Halleraker (H): Representanten Konglevoll spør meg om hva som er viktigst. Det viktigste for Høyre er at vi får vernet skog i et slikt omfang som evalueringsrapporten og andre faglige instanser mener er viktig. Vi mener det viktigste i denne prosessen er å legge faglighet til grunn. Og det gledelige er at vi har fått et nært og godt samarbeid mellom myndigheter og skogeierforeningene, som jeg er overbevist om kommer til å lede fram til akkurat like gode resultater som om vi hadde neglisjert denne positive holdning som vi ser fra Skogeierforbundet.

Den prosessen vi nå har lagt opp til, at man skal utpeke områder i et samarbeid mellom myndigheter og næringssiden, er jeg overbevist om vil lykkes. Det skal bli spennende å følge også Arbeiderpartiets retorikk i dette framover, om man fortsatt nærmest vil ta til orde for tvang som alternativ.

Vi har også presisert at det endelige ordet selvfølgelig må ligge hos myndighetene.

Øyvind Korsberg (FrP): Halleraker sa at Fremskrittspartiet skryter av at Regjeringa har en aktiv miljø-

politikk, men det er ikke noen automatikk i at vi er enig i all den aktiviteten som Regjeringa har satt i gang.

I forbindelse med behandlingen av St. meld. nr. 12 for 2001–2002, «Rent og rikt hav», ville Fremskrittspartiet at Regjeringa skulle prioritere arbeidet med nødhavner og strandsettingssteder for fartøy som var i nød. Den gangen var det bare Fremskrittspartiet som mente det. Denne gangen har også Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet sluttet seg til det arbeidet. Og under debatten av Dok. nr. 8:128 og Dok. nr. 8:135 sa statsråd Svein Ludvigsen at arbeidet med nødhavn og strandsettingssteder skulle være på plass i februar.

Når man så ser på merknadene i innstillingen i dag, er ikke regjeringspartiene med på merknaden om dette. Jeg lurar derfor på om regjeringspartiene støtter sin egen statsråd på dette feltet.

Øyvind Halleraker (H): Ja, jeg kan berolige Korsberg med at vi støtter vår egen statsråd på dette feltet og på de andre feltene han er opptatt av. Jeg er overbevist om at han kommer til å komme inn på dette i et senere innlegg. Men det er helt riktig: Jeg kan bekrefte at vi har fått opplysninger fra departementet om at nødhavn og strandsettingsplasser skal være på plass innen februar 2004.

Heidi Sørensen (SV): Regjeringa redegjør i meldinga for at utslipp av farlige klimagasser øker langt raske-
re enn det vi har forpliktet oss til i forhold til Kyoto-avtalen. Samtidig er vi i ferd med å bygge prosjekter som gjør at utslippene kommer til å øke kraftigere.

La meg være helt klar på dette: SV har vært mot byggingen av Snøhvit-feltet og mot bygging av LNG-anlegget. Men når det skal bygges, må det være slik at vi må prøve å gjøre det så miljøvennlig som overhodet mulig.

På miljøvernministerens bord ligger det en anke fra miljøvernorganisasjonene. De ber Miljøverndepartementet om å sørge for at det pilotanlegget for CO₂-frie gasskraftverk som Regjeringa og Arbeiderpartiet er enige om skal bygges, må legges til Snøhvit, for da får vi redusert det potensielle utslippet, altså 900 000 tonn CO₂. Kan representanten bekrefte at man ønsker å gjøre det?

Øyvind Halleraker (H): Først en gledelig opplysning til representanten Sørensen: Utslippet av klimagasser har faktisk gått tilbake og ligger nå 4 pst. over 1990-nivået.

Når det gjelder pilotanlegget, vil sikkert representanten og de fleste andre her i salen huske at vi hadde et betydelig engasjement rundt etableringen av et slikt pilotanlegg. Hvis man skuer tilbake, tror jeg det er vanskelig å få øye på andre regjeringer som har hatt større fokusering på å få etablert CO₂-rensetiltak.

Industrien har sagt at de ønsker å få etablert pilotanlegget. Vi har hatt en litt avventende holdning til det og sagt at industrien og oljeselskapene også må få en innflytelse på hvor dette anlegget best og mest hensiktsmessig kan etableres.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Synnøve Konglevoll (A): I den siste utgaven av «Jordens tilstand» heter kapittel én «En historie om fremtiden vår». Her gjennomgår forfatteren fem av de alvorligste truslene framtidens historikere vil kunne bruke for å beskrive den tida vi nå lever i.

For det første: Vi lever i en verden der et stadig økende antall mennesker mangler det grunnleggende for å ha et anstendig liv. 1,2 milliarder mennesker, nesten en fjerdedel av jordas befolkning, lever i absolutt fattigdom og overlever på mindre enn én dollar om dagen.

Trussel nr. 2: Verden er i endring fordi kjemiske sykler er ute av balanse. Det best kjente eksemplet er CO₂, som ble tatt ut av sirkulasjon for millioner av år siden ved at det ble tatt opp i planter og siden konvertert til kull og olje, men som nå forbrennes i enorme mengder og fører til global oppvarming. Også når det gjelder nitrogen og fosfor, som er viktige regulatorer for planteveksten, ser vi en lignende forsterkning, noe som kan føre til gjennomgripende endringer av økosystemet.

Den tredje trusselen er de langsiktige farene forbundet med giftige kjemikalier. Det er en miljøtrussel som for tida griper direkte inn i hverdagen til norske kvinner i fruktbar alder. Fordi organiske giftstoffer hopper seg opp i matkjeden, er det f.eks. en realitet at gravide blir anbefalt ikke å spise, eller i hvert fall spise lite av, torskelever, måseegg, hvalkjøtt og selkjøtt.

Trussel nr. 4 er spredning av fremmede arter, nok en trussel som kan true hele økosystem.

Og endelig, den femte trusselen: tap av biologisk mangfold. Tropiske urskoger på størrelse med Nepal forsvinner hvert år. Omtrent 30 pst. av de gjenværende skogene er alvorlig fragmentert eller forringa på annen måte.

Opp mot en slik tilstandsrapport – sett opp mot så gigantiske utfordringer – kan norsk miljødebatt noen ganger framstå som litt puslete og lite viktig. Men jeg mener det er helt nødvendig å ha med seg det globale bildet for å minne oss sjøl om at vi må ta tak i miljøutfordringa. Hvis ikke vi, som lever i et av verdens rikeste land, er villige til å ta tak i miljøutfordringa, hvem skal da gjøre det? Vi kan ikke kreve at ei fattig mor i Bangladesh skal være den som tar miljøansvar. Vi i de rike landene har et stort ansvar for de globale miljøutfordringene som har oppstått, og vi har råd til å foreta noen omlegginger. Derfor bør jordas tilstand danne et viktig bakteppe når vi i dag diskuterer rikets miljøtilstand og Regjeringas miljøpolitikk.

Vi har i Norge en miljøvernminister som er veldig aktiv internasjonalt. Og det er flott! Jeg vil være den siste som skal kritisere en norsk miljøvernminister for stadig å være på reisefot. Men når Regjeringa er så aktiv internasjonalt, burde vi forvente at den også setter konkrete mål på hjemmebane. Og da kan jeg gå rett over til skogvern.

I Johannesburg var et av de viktigste målene Regjeringa kjempet for, at vi skal stoppe tap av biologisk mangfold innen 2010. Der har Regjeringa stått på og slått i bordet og stilt krav. Det er flott! Men dessverre følger ikke Regjeringa opp på hjemmebane, og gjennom be-

handlinga av denne meldinga er det blitt enda mer utydelig om Regjeringa vil ta sitt miljøpolitiske ansvar på dette området.

3 000 arter står på den norske rødlista, lista over truede og utsatte arter. Nesten halvparten, 1 400, lever i skog. Skogbruk er av fagfolk vurdert som den påvirkningen som har negativ effekt på flest av de truede artene som lever i skog, men også andre trusler har betydning. Derfor må vi gjøre flere ting på en gang: Vi må ha en skognæring som driver skogen på en slik måte at den tar vare på de områdene der truede arter lever. Det handler bl.a. om å ha en miljøsertifisering vi alle kan stole på. Så må vi føre en politikk, både nasjonalt og lokalt, som tar hensyn til biologisk mangfold når vi f.eks. skal planlegge nye boligfelt eller nye veitraséer. Men det er ikke nok. Vi må også ta den belastningen det noen ganger kan være å verne områder.

På dette området har det blitt gjort en del de siste årene, men vi har fremdeles store utfordringer foran oss. Stoltenberg-regjeringa gav derfor Norsk institutt for naturforskning og Skogforsk i oppdrag å evaluere skogvernet og komme med videre anbefalinger. Rapporten kom i fjor, og anbefalinga var klar: Ut fra ulike mål for skogvern fastslår rapporten at minst 4,6 pst. av produktiv skog bør vernes. Det er en ambisiøs målsetting, men for en ambisiøs miljøvernminister burde det overhodet ikke være umulig.

Da meldinga ble lagt fram, het det at Regjeringa ville øke skogvernet. Det er bra, men den setter ikke noe konkret mål, og den setter ikke noen tidsfrist. Vi i Arbeiderpartiet har ønsket å bidra til at det kunne settes mer konkrete målsettinger. Vi har i innstillinga gått inn for 4,6 pst. som en målsetting, og for å følge det opp har vi foreslått at Regjeringa skal komme tilbake med en opptrappingsplan for hvordan dette skal gjennomføres. Vi hadde håpet å skaffe flertall for dette.

Jeg må si at jeg ble veldig positivt overrasket over det svaret jeg fikk fra representanten Halleraker i replikkordvekslingen i sted, der han sa at det viktigste for Regjeringa er å få verne i et omfang som evalueringsrapporten legger til grunn, og at faglig kvalitet skal være viktigst. Med det som utgangspunkt burde vi ha kommet fram til enighet i denne innstillinga. Men dessverre: Når vi leser innstillinga, ser vi på område etter område at Regjeringa lener seg på Fremskrittspartiet og Senterpartiet når det gjelder skogvern.

Det er f.eks. merkelig at regjeringspartiene ikke kan være med på merknader som er omtrent direkte sitat fra meldinga. I meldinga står det bl.a. at det neppe er realistisk eller faglig forsvarlig å basere skogvernet utelukkende på frivillig vern, men i innstillinga vil de altså ikke skrive det samme. Regjeringspartiene vil heller ikke sitere sin egen landbruksminister når han skriver at sertifiseringsordningen Levende Skog fordrer åpenhet. I stedet går man altså på område etter område sammen med Fremskrittspartiet og skriver bl.a. at den private eiendomsretten må respekteres dersom man skal unngå alvorlige konflikter med grunneiere som får sine områder fredet. Ja, hva betyr det? De går i lag med Fremskritt-

partiet og skriver at i stedet for dagens erstatningsordning kan man i enkelte tilfeller gå inn for en leieordning, ja, man skriver *til og med* at eventuelle innmeldte områder som det likevel ikke er økonomiske ressurser til å løse inn innen rimelig tid – hva som nå enn ligger i «rimelig tid» – skal kunne trekkes tilbake av grunneierne.

Summen er at det er blitt mer utydelig hva Regjeringa egentlig vil når det gjelder skogvern. Dersom det er innstillinga vi skal legge til grunn, er det en vektlegging som er mindre ambisiøs enn det meldinga er. Da vil jeg si: Det er fint å være aktiv på den internasjonale arenaen, men før man krever at andre land skal handle, må man feie for egen dør.

Jeg startet med å snakke om de store internasjonale miljøutfordringene, og har brukt mye tid på å snakke om én av de nasjonale. Internasjonalt samarbeid er helt nødvendig, og nasjonale tiltak må til. Men vi greier ikke å løse miljøproblemene om vi ikke handler lokalt. Derfor bør lokalt miljøarbeid bli et viktig satsingsområde i Norge framover, ikke bare fordi det ofte er lokalt vi må finne de praktiske miljøløsningene, men også fordi det er lokalt vi best kan gjøre folk bevisst på de globale miljøutfordringene og på hva sjøl små endringer i hverdagen for oss som enkeltmennesker kan bidra til. Når det gjelder klimapolitikk f.eks., finnes det internasjonale studier som antyder at hele 40 pst. av klimagassutslippene kommer fra aktiviteter som lokale myndigheter kan påvirke.

Det er gjort mye bra innenfor lokalt miljøarbeid i Norge, spesielt gjennom prosjektet med foregangskommunene. Kommunene har også en helt sentral rolle i det nasjonale systemet for kartlegging og overvåking av biologisk mangfold. Men dessverre ser vi at miljøarbeidet i mange kommuner bremses opp i tider med dårlig kommuneøkonomi. Arbeiderpartiet er enig i at vi skal innlemme de øremerkede midlene som har gått til miljøarbeid. Men samtidig er det behov for at det etableres noen virkemidler som kan styrke kommunenes rolle til å tenke globalt og handle lokalt.

De 20 foregangskommunene har gått inn for å opprette et «Nasjonal Agenda 21-fond», der staten setter av midler som skal stimulere til tverrsektoriell handling sentralt, men særlig lokalt. For å oppnå en revitalisering av miljøarbeidet ber derfor Arbeiderpartiet og SV om at Regjeringa kommer tilbake med et konkret opplegg for å stimulere til tverrsektoriell handling. Heller ikke her har vi fått regjeringspartiene med oss.

I denne innstillinga skriver regjeringspartiene – sammen med Fremskrittspartiet – som saksordfører var inne på, at den framlagte meldinga viser at Regjeringa driver en langt mer aktiv miljøpolitikk enn noen tidligere regjering. Verden står overfor enorme miljøutfordringer. Hadde jeg vært medlem i Høyre, Kristelig Folkeparti eller Venstre, hadde jeg fått en flau bismak i munnen av en slik type sjølskryt. Neste gang vi skal behandle en melding om rikets miljøtilstand, håper jeg at regjeringspartiene er litt mer ydmyke på egne vegne og heller bruker energien sin på faktisk å sette opp noen konkrete miljømål.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Leif Frode Onarheim (H): Først vil jeg gjerne få takke representanten Konglevoll for at hun i starten av sitt innlegg lot oss heve blikket og se litt ut over vår egen andedam. Det tror jeg er viktig.

Arbeiderpartiet, sammen med SV og Senterpartiet, har en merknad som jeg håper ikke er representativ for Arbeiderpartiets generelle politikk. I forlengelsen av merknaden om nødvendigheten av både å løse miljøproblemer og å hindre at det oppstår nye, sier de:

«... påbud, forbud, krav og vernevedtak ... er nødvendige og effektive virkemidler for styring ... og tilrettelegging for bærekraftige løsninger.»

For oss er det viktig å verne det som er verneverdig, og gjerne i et samarbeid. Er det ikke nettopp i denne saken som vi diskuterer i dag, dokumentert at man kommer langt – meget langt, ofte lenger – i et konstruktivt samarbeid med de berørte parter? Er det ikke slik at nettopp Arbeiderpartiet f.eks. i merknader i forbindelse med klimameldingen ønsket å satse på avtaler med industrien for å oppnå resultater? Spørsmålet til Arbeiderpartiet blir da: Er det ønskelig og nødvendig å oppnå resultater i miljøpolitikken uten å øke konfliktnivået, eller tar man gjerne konflikten?

Synnøve Konglevoll (A): Sjølsagt er det best om vi kan få til begge deler på en gang. Sjølsagt er det best om vi kan få til en omlegging i miljøvennlig retning uten å ha konflikter.

Når det gjelder frivillig skogvern, er vi positive til det. Vi tror det kan bli et veldig bra virkemiddel, men det kan ikke være slik at vi skal basere oss bare på det.

Når det gjelder den merknaden som representanten Onarheim viste til, mener jeg at det er et eksempel på et område der vi kunne ha skrevet oss sammen i innstillinga, men det ble dessverre ikke mulig, uten at jeg skal gå nærmere inn på det.

Vårt poeng er at når man skal ta i bruk avtaler, skal ta i bruk andre, mer markedsbaserte, virkemidler, kan man likevel ikke gå fullstendig bort fra at man også må ha f.eks. teknologikrav, at man også f.eks. må oppfordre til å utvikle ny teknologi. Vi mener at det er mulig å få til begge deler. Vi mener at det på dette området egentlig ikke er så stor uenighet som det innstillingen antyder.

Øyvind Korsberg (FrP): Norsk miljøpolitikk består ofte av høye avgifter og utslippskrav som er strengere enn andre lands. Dette rammer selvsagt norsk næringsliv og norsk industri. Vi har i de siste årene sett at industrien flytter ut til andre land der bl.a. kravene til utslipp og avgiftsnivå er langt lavere, dersom det er noen avgifter og utslippskrav i det hele tatt. Dette gagnar selvsagt ikke miljøet, verken lokalt eller globalt, men det er et resultat av den politikken som føres her i Norge, og som Arbeiderpartiet er en varm tilhenger av.

Vi mener at norsk regelverk med hensyn til utslippskrav og avgifter ikke skal være strengere enn det er i EU

og i andre land Norge konkurrerer med. Er Arbeiderpartiet enig eller uenig i dette?

Synnøve Konglevoll (A): Norsk industri har hatt det tøft den siste tida. Det er mange årsaker til det. Men samtidig har vi sett mange glimrende eksempler på at norsk industri har greid å ta miljøansvar, har greid å gå foran og har ønsket å bidra til det, og det kunne også myndighetene i sterkere grad ha stilt opp i forhold til.

Så er det slik at vi også mener at det på en del områder ikke skal være miljøkrav som fører til at bedrifter flyttes ut. Det har Arbeiderpartiet mange eksempler på i sin politikk her i Stortinget, f.eks. når det gjelder debatten om et nasjonalt kvotesystem. Her mener vi at man ved en avtale der partene forplikter seg til å redusere CO₂-utslippene, kunne ha oppnådd like gode miljøresultater, samtidig som bedriftene kunne fått være med på å utforme hvordan vi skal greie å nå målsettingene inntil vi har det internasjonale kvotesystemet på plass. For den dagen et internasjonalt kvotesystem er på plass, er det sjølsagt slik at da må også norsk industri tilpasse seg det.

Hallgeir H. Langeland (SV): SV og Arbeiderpartiet står saman om ein god del i denne meldinga, og det er positivt for framtida.

I meldinga står det ein merknad frå Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti om at det er «behov for en revitalisering av miljøpolitikken og høye miljøambisjoner», altså noko anna enn det denne regjeringa har, etter mi meining. Dei illustrerte veldig lita satsing då dei la fram budsjettforslaget på miljø. Men eg må jo seia at eg får problem når Regjeringa i forliket med Arbeiderpartiet faktisk kuttar på veldig mange sentrale miljøområde, f.eks. på energi, på senter for energiforskning, og f.eks. opprydding av PCB, som representanten Konglevoll peikte på var så viktig å rydda opp i.

Det eg lurar på, er: Betyr det at ho har høge miljøambisjonar, mindre ambisjonar enn det Regjeringa har i dag, når Arbeiderpartiet kuttar på så mange område?

Synnøve Konglevoll (A): Vi skal ha budsjettdebatten i morgen. Da kan representanten Langeland få rikelig anledning til å komme tilbake til dette.

Vi har i vårt alternative budsjett en rekke økninger på miljøområdet, bl.a. til lokalt miljøarbeid. Vi har også en økning når det gjelder skogvern, gjennom at vi foreslår å øke tilsagnsfullmakta fra 40 mill. kr til 100 mill. kr, noe som ville ha ført til at vi kunne ha kommet raskere i gang enn etter Regjeringas opplegg.

Så er det slik at vi har hatt et samarbeid med Regjeringa om budsjettet. Vi har kommet fram til et kompromiss, som vi stemmer subsidiært for. Det var nødvendig. Det var også noe som SV mente var nødvendig, for SV gikk jo tidlig ut og varslet at de var villige til å forhandle med Regjeringa om budsjettet. Vi vet ikke hva som hadde blitt resultatet av det.

Presidenten: Replikkordskiftet er avsluttet.

Øyvind Korsberg (FrP): Når vi i dag har en debatt om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand, er det mange forskjellige tema å gripe fatt i. Jeg vil ta utgangspunkt i et kapittel som har fått mye omtale i innstillingen, nemlig økt skogvern. Jeg er glad for at det har fått stor omtale. Slik som vi ser det, blir hovedutfordringen framover og i det videre vernearbeidet å redusere konfliktnivået, samtidig som det sikres god faglig kvalitet i skogvernet. For det er viktig at skogvernet, på samme måte som andre miljøtiltak, baseres på samfunnsmessige nytte-kostvurderinger.

Ved valg av areal som skal vernes, bør det være en avveining mellom naturfaglige hensyn og ikke minst de næringsmessige konsekvenser et vern har, og selvsagt andre viktige samfunnshensyn. Ved vern er det viktig å understreke den grunnleggende betydningen som den private eiendomsretten har i Norge, og at den private eiendomsretten må respekteres dersom man skal unngå alvorlige konflikter med grunneiere som får sine eiendommer og områder fredet. For det er den private eiendomsretten som er en forutsetning for å sikre en bærekraftig forvaltning av våre ressurser.

Private grunneiere har personlig interesse av å forvalte sine eiendommer i et langsiktig perspektiv, slik at verdiene holdes i hevd i generasjoner. Retten til å kunne utnytte lokale naturressurser vil være helt avgjørende for en framtidens næringsutvikling, og da spesielt i distriktene. Et naturlig prinsipp for dette er å bevare naturverdier og ressurser gjennom bærekraftig bruk. Vi ser det som svært viktig at rådighetsinnskrenkninger bør søkes løst gjennom prosesser som så langt det er mulig, ivaretar grunneierens interesser ved frivillige avtaler, konfliktduserende tiltak, makeskifte at eiendom og erstatning som kompenserer for det faktiske økonomiske tap med hensyn til det inngrepet som er foretatt. Der det er hensiktsmessig, bør staten stille arealer til disposisjon for makeskifte.

Jeg er glad for at det synes som om Regjeringen har tenkt å stake ut en ny kurs når det gjelder skogvern. At Regjeringen i framtiden i hovedsak ønsker å bruke frivillig vern, er fornuftig og riktig, og noe vi i Fremskrittspartiet har ønsket lenge, for det er bedre med en god dialog enn tvangsvern, slik det har vært mye av tidligere.

Et annet og viktig konfliktdempende tiltak er en rask og effektiv saksbehandling og raskt erstatningsoppgjør ved vern. Kort tid fra vernevedtaket blir truffet, til erstatningsoppgjøret er avsluttet, vil redusere usikkerheten rundt vernet for grunneiere og selvfølgelig også redusere konfliktnivået.

Den tradisjonelle verneprosessen Miljøverndepartementet har satt i gang i Trillemarka-Rollag Østfjell, har ført til store konflikter. Vi vil derfor be om at det skjer en ny vurdering av vernet i dette området, og – om det er hensiktsmessig – å videreføre vernearbeidet på denne måten som det nå arbeides for. Det er gode grunner til å prøve om arbeidet også i dette området kan baseres på frivillig vern.

LNF står for landsbruks-, natur- og friluftsområder. Vi mener at Regjeringen bør ta en kritisk gjennomgang

av bruken av LNF-kategorier. Under behandlingen av meldingen om friluftsliv, understreket komiteens flertall – bestående av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet – at man skal være forsiktig med inngrep i den private eiendomsretten. Likevel blir eiendomsretten stadig skadelidende under begrepet LNF. Vi erfarer at mange føler at forutsetningen med LNF-kategorien i dag er snudd på hodet av Miljøverndepartementet, fylkesmenn og enkelte kommunepolitikere. I en del kommuner settes det sterke begrensninger for eiendommer som må karakteriseres som å være bebygde.

Miljøverndepartementet har sagt at det ikke automatisk skal gis dispensasjon etter plan- og bygningsloven til å bygge opp hus og hytte i LNF-områder etter brann. At en huseier ikke automatisk skal få bygge opp sitt hus etter en brann, men er avhengig av en dispensasjon, er for meg helt ubegripelig. Det burde være en selvfølge at når man har fått tillatelse til å føre opp en bolig én gang, skal det være en automatikk i å kunne føre opp en ny bolig etter brann e.l.

Vi i Fremskrittspartiet har tiltro til lokaldemokratiet fordi det ivaretar innbyggernes interesse på en god måte. Norge er et langstrakt land, og hytte- og boligbygging må tilpasses ut fra lokale forhold, uten et stivbeint sentralt lovverk som byggeforbudet i 100-metersbeltet er. Dagens praktisering av 100-metersforbudet er egentlig et gigantisk beslag uten noen form for erstatning. Jeg er derfor glad for at regjeringspartiene nå mener at det ikke er behov for å stramme inn i dispensasjonspraksisen eller en mer restriktiv lovgivning i forhold til byggeforbudet i 100-metersbeltet. Da vi behandlet friluftsmeldingen, mente regjeringspartiene noe annet, og at dispensasjonspraksisen bl.a. medførte uønsket hyttebygging i forhold til rikspolitiske retningslinjer.

Globale miljøutfordringer innebærer et internasjonalt ansvar. Mange grenseoverskridende miljøutfordringer påvirker menneskets helse, velstand og utvikling. Siden flere av de største miljøutfordringene er globale, er internasjonalt samarbeid en forutsetning for å finne gode og robuste løsninger. Det er derfor viktig at vi fokuserer på å få fram helhetlige og realistiske løsninger sammen med andre land. Det som skjer i Norge, er egentlig det motsatte. Her til lands blir ofte miljøkravene mye strengere enn i andre land som bl.a. norsk industri konkurrerer med. Norsk olje- og gasspolitikk er et eksempel på dette.

Til slutt vil jeg ta opp Fremskrittspartiets forslag i innstillingen, både dem vi står bak alene, og dem vi står bak sammen med andre partier.

Presidenten: Representanten Øyvind Korsberg har tatt opp de forslag han refererte til. Det blir replikkordskifte.

Rolf Terje Klungland (A): Det er vel knapt noen som vil kalle Fremskrittspartiet et miljøparti, aller minst de selv. Fremskrittspartiet fører en politikk som igjen vil føre til at vi ikke skal gjøre noe før vi står med forurensningene opp til knærne og kjenner kjemikaliene brenne seg inn i beina våre.

Da arbeidsmiljøloven ble revidert i Stortinget, stemte Fremskrittspartiet imot hele loven. De ville ikke ha den. I denne innstillingen er de iallfall med. Det viser at de tar større hensyn til biologisk mangfold og biotoper enn til arbeidstakerne her i landet.

Per Sandberg fra Fremskrittspartiet sa på TV-programmet «Brød og sirkus» at de var glade for å slippe ansvar i budsjettssammenheng. Mener Fremskrittspartiet at de skal tas på alvor med en slik politikk, en miljøpolitikk som grunneiere og kapitalen skal styre?

Øyvind Korsberg (FrP): Fremskrittspartiet har en miljøvernpolitikk, og vi har en god miljøvernpolitikk. Men den er nok litt på sidelinjen av det de andre partiene har, for de andre partiene har mye symbolpolitikk i sin miljøvernpolitikk.

Jeg kan bare nevne at da Fremskrittspartiet inngikk en budsjettavtale med regjeringspartiene i fjor, fikk vi økte midler til å rydde opp i PCB-forurensning. Det har ikke Arbeiderpartiet gjort. Vi har også tatt til orde for å bøte på de skadene som forurensningen gir, bl.a. ved å bevilge det som er nødvendig til kalking. Også der klarte vi å påvirke budsjettet i fjor. Det har ikke Arbeiderpartiet gjort.

Det som er viktig for Fremskrittspartiet, er å arbeide i internasjonale fora for å få et regelverk som er likt i flest mulig land, for det som er det viktigste, er at man får ned de globale forurensningene. At man er verdensmester her i Norge, mens det i andre land er mye verre, hjelper egentlig ingenting.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg synest det var litt interessant at Framstegspartiet var inne på bl.a. at klima-problemet er globalt, og at det er viktig at ein har internasjonale køyrereglar som gjer at problema blir løyste. Dette er etter mi oppfatning nye signal. Betyr dette då at Framstegspartiet skal ta konsekvensen av internasjonale avtalar og faktisk følgja dei opp nasjonalt? Er det det me no høyrer frå Framstegspartiet?

Det andre går på skog og såkalla frivillig vern, noko SV kallar for «næringsinitiert vern», versus tvangsværn, som Framstegspartiet sjølv sagt bruker. I ei rekkje saker der det er problemstillingar ein ikkje synest Stortinget tek alvorleg nok, opprettar Framstegspartiet fond. I denne saka foreslår SV i samarbeid både med miljø-rørsla og næringa å oppretta eit skogvernfond. Kvifor i alle dagar vil ikkje Framstegspartiet vera med på det i denne saka?

Øyvind Korsberg (FrP): Når det gjelder klimaspørsmålet, er det klart at Fremskrittspartiet står helt fast på sin politikk, som vi bestandig har gjort, og vi registrerer at det etter hvert er sådd ganske stor tvil om de såkalte menneskeskapte klimagassutslippene påvirker klimaet. Jeg har registrert med glede at også representanten Onarheim fra Høyre etter hvert har sett lyset. At SV skal se det samme lyset, har vi imidlertid litt mindre tro på.

Det som er viktig for Fremskrittspartiet, som jeg også sa tidligere i replikkordvekslingen, er at man jobber for internasjonale avtaler, så man får et solid, robust regel-

verk på plass, som ikke gir konkurransevridning mellom Norge og andre land.

Når det gjelder det siste Langeland tok opp, skogvern og fond, er det klart at det er en interessant problemstilling. Men foreløpig har vi lyst til å prøve ut ordningen med frivillig vern, som også skogeierne synes er positivt.

Ingmar Ljones (KrF): Framstegspartiet har ein merknad som kan indikera nye signal frå partiet. Om «Dagens miljøtilstand» står følgjande:

«Fremskrittspartiet viser til at på en del områder er likevel utviklingen bekymringsfull, slik som globalt tap av biologisk mangfold som følge av avskoging, overutnyttelse av arter, miljøgifter, arealbruksendringer, og introduksjon av fremmede arter.»

Framstegspartiet er også med i følgjande fellesmerknad:

«Hver generasjon har en forpliktelse til å overlate jorden til den neste i minst like god forfatning som man selv fikk den fra den forrige.»

Men – så skriv Framstegspartiet vidare:

«Fremskrittspartiet mener imidlertid at politikken dessverre preges av ønsket om å fremstå som verdensmester, med altfor høye ambisjonsmål og for mye symbolikk.»

Eg vil då spørja: På kva miljøområde har Framstegspartiet tenkt å redusera ambisjonsnivået med tanke på kommande generasjonar?

Øyvind Korsberg (FrP): Jeg kunne ha svart på samtlige replikker under ett, har jeg inntrykk av.

Det er klart at vi ønsker også å fremme en miljøvernpolitikk som legger grunnlag for økonomisk vekst, både i Norge og i andre land. Vi synes det er litt meningsløst at man skal kjøre på et nasjonalt regelverk, bl.a. når det gjelder klimagassutslipp og andre utslipp her til lands, og ikke gjøre det samme gjeldende i andre land.

Det som er viktig for oss i Fremskrittspartiet, er selvfølgelig å ta vare på den naturen vi har, for det er jo den som gir grunnlaget for økonomisk vekst. Dermed må man også sørge for at man har strenge miljøkrav, men ikke strengere enn det som er i andre land. For allikevel er man avhengig av å ha et konkurranseforhold som gjør at vi er i stand til å konkurrere internasjonalt, slik at ikke Norge blir et museum.

Presidenten: Replikkordskiftet er avsluttet.

Hallgeir H. Langeland (SV): Først ein kommentar til Arbeidarpartiet og budsjettforliket. SV har i sine kompromiss med Regjeringa lagt vekt på å forbetra den politikken som Regjeringa har, gjennom f.eks. klimameldinga og gassforliket. Derfor hadde ikkje SV selt seg for knappar og glansbilete i miljøpolitikken i eit forlik med Regjeringa. Me hadde forbetra budsjettet på miljøpolitikken, ikkje svekt det, som Arbeidarpartiet faktisk medverka til.

Så har eg lyst til å seia noko i forhold til vår og verdas miljøvernminister, altså Børge Brende, som er godt syn-

leg internasjonalt, og som tek opp ei rekkje positive problemstillingar, sett med SV sine auge. Han tek òg ein del gode initiativ, som f.eks. etter Svalbard-møtet. Det imponerte iallfall meg litt. Han jobbar òg med engasjement – no kom han, så no får han høyra skrytet – i forhold til problemstillingar knytte til fattige land og problemstillinga knytt til reint vatn. Alt dette synest me er bra og positivt sett med norske auge, også med SV sine. Det verkar som om miljøvernministeren har miljøambisjonar, og det gjev inntrykk av at Noreg ser ut til å vera eit føregangsland i spørsmålet om å takla klima- og miljøproblema. Men då startar problema, og der er det mindre å gå på på heimebane. Totalen er vel at miljøet tapar. Sjølv om ein kan peika på ei rekkje utslepp som går ned, er totalen at miljøet tapar, for det er ikkje ein aktiv politikk på alle område som sikrar at miljøet vinn. På nokre område er det bra – det visest, det er konkret og lett å koma i avisa på – men andre område som er viktige for miljøet, er ikkje like synlege i budsjettet. Så her må ein altså ikkje gjera som ein gjer i meldinga om rikets miljøtilstand, at ein skildrar situasjonen og viser til statistikk, men er altfor lite strategisk i korleis ein skal koma vidare og nå viktige mål i miljøvernpolitikken, f.eks. innanfor skogvern.

Når ein då, som eg har vore inne på fleire gonger, ser på budsjetta, ser ein at den flagginga ein har internasjonalt, ikkje visest konkret i budsjettet heime. På svært mange område blir ho svekt i budsjettet, f.eks. når det gjeld dei frivillige organisasjonane og deira innsats. Og dersom ein ser på budsjettkompromisset, har ein altså svekt innsatsen ytterlegare gjennom å kutta i energifond, kutta i energiforskning, kutta i PCB-opprydding. I det heile trengst det, som SV og Arbeidarpartiet seier, eit oppsving for miljøpolitikken. Det trengst større ambisjonar enn det ein ser, og ein må vera konkret i forhold til bl.a. budsjetta, ikkje berre bruka store ord.

Inntrykket av Noreg som føregangsland ute er altså ikkje i samsvar med den praksisen som ein har her heime. Og kva vil f.eks. resten av denne sesjonen bringa, knytt til to store utfordringar? Er det slik at miljøvernministeren og Regjeringa vil gå inn for å opna Nordland VI, eit område som SFT seier er yttarst sårbart, særleg med omsyn til fisk og sjøfugl? Fleire fiskebestandar i dette området er av dei viktigaste i verda, og fleire bestandar av sjøfugl har internasjonal verneverdi. Er det slik at miljøvernministeren no skal vera med og medverka til at dette området blir opna raskare enn det konsekvensutgreiingane skulle tilseia? Vil miljøvernministeren sørgja for at det no kjem boretårn inn blant Lofotvegens majestetiske tindar?

Ei annan sak: Snøhvit. Regjeringa har eit klimaforlik med SV. Me har òg ratifisert Kyoto-avtalen. Det betyr at utsleppa, som no for tida går ned, må halda fram med å gå ned. Her har miljøvernministeren hatt eit internasjonalt engasjement i forhold til dei fattige landa, i forhold til klimaproblema, og prøver å medverka til eit regime, men når han er på heimebane, skjer altså det motsette: Regjeringa legg opp til det motsette i sin politikk. Det som skjer i forhold til Snøhvit og den anken, er at ein får ein auke på 900 000 tonn CO₂, dersom ein ikkje gjer

noko med det. Då kan ein krevja deponering, slik som SV subsidiært går inn for, i og med at Snøhvit er vedteken. Men ein kan òg gjera som Bellona er inne på i Aftenposten i dag, vurdere løysingar der ein kan flytta på CO₂-gassen og bruka den som trykkstøtte på andre felt. Kva vil miljøvernministeren gjera i regjering med desse to sakene? Vil han følgja opp det han seier internasjonalt, eller vil han svikta nasjonalt?

I innstillinga om rikets miljøtilstand forsøker SV å visa at me tek miljøørsla på alvor, gjennom å ta opp mange av dei problemstillingane som miljøørsla reiser. Der burde regjeringspartia lytta meir til miljøørsla og SV. I staden merkar ein altså at Venstre og Kristeleg Folkeparti no svekkjer sin miljøprofil gjennom at ein let Høgre styra miljøpolitikken. Det blir klart illustrert ved at ein får eit forlik i innstillinga om rikets miljøtilstand med Framstegspartiet når det gjeld f.eks. skogvern. Me veit alle at Framstegspartiet ikkje har miljø som sin første post.

Skogvern og biomangfald er eit av dei områda me brukar mykje tid på. Det er forunderleg at ein ikkje no har klart å oppretta artsdatatabanken, og at det er berre Framstegspartiet og SV som krev at han skal opprettast i løpet av 2003. Ein har hatt god tid på seg til å gjera dette, men ein har altså ikkje gjort det. Arbeidarpartiet og SV har eit forslag om ei målsetjing for skogvern tilsvarande den svenske, 4,6 pst. eller ei opptrapping i løpet av 10-15 år. Dei ambisjonane er det berre Arbeidarpartiet og SV som har. Regjeringspartia Kristeleg Folkeparti og Venstre, har ikkje ein slik ambisjon. Tvert imot, ein dekkjer seg bak at det er så mykje lettare for Sverige, noko som er vås. Det er ikkje mykje lettare for Sverige. Tvert imot er det slik at Noreg har mykje meir skog som burde vernast, og større variasjon som burde vernast. Sverige har gjort dette offensivt. Det gjer ikkje den norske regjeringa.

SV har eit forslag om å oppretta eit skogvernfond. Det veit me at næringa sjølv er einig i, og det veit me at miljøørsla er einig i. At næringsparti som Høgre og Framstegspartiet ikkje ønskjer slike løysingar, forundrar SV. Hadde ein gjort dette, kunne ein verkeleg kome i gang med ein skikkeleg verneprosess.

SV ønskjer også, og me foreslår, at ein skal få ei forskrift med minstekrav om miljøsertifisering ut frå dei problema ein har hatt knytte til miljøsertifisering. Heller ikkje det ønskjer ein å slutta seg til. Det betyr i korttekst at ein ønskjer større vekt på såkalla fri vilje, som i utgangspunktet er næringsinitiert. Det er ikkje vernet, det biologiske mangfaldet sine behov, som står i sentrum i denne sal i dag. Det er næringsinteressene som vinn fram. Dei faglege vurderingane som burde liggja til grunn, er svekte.

Sosialistisk Venstreparti forsøker også offensivt å gripa fatt i PCB-problematikken gjennom eit forslag om å koma med ei tiltakspakke som kan ta vekk PCB-en i lysstoffarmatur. I dag er det slik i mange offentlege bygg at PCB-en nærast drys i hovudet på elevane, og det blir sløst med energi på grunn av at ein ikkje tek dette grepet. Med SVs forslag til tiltakspakke vil ein ta bort

gifta innan fristen, 2005. Ein ville spare energi tilsvarande to Sauda-utbyggingar, og ein ville skapa fleire arbeidsplassar og bl.a. setja dei 1 300 elektromontørane som er ledige, i arbeid. Kanskje kunne Glamox i Møre og Romsdal fått oppdrag med å levera ein del av dei nye armaturane.

SV tek også opp problemstillinga knytt til søppel i Nordsjøen. No er det kome eit EU-direktiv som statsråden har implementert, og som gjer at dette problemet for framtida kanskje kan bli løyst, men no er det ikkje løyst. Derfor foreslår SV ein dugnad, men registrerer at me ikkje får fleirtal for dette.

SV forsøker gjennom sin politikk og sin budsjettpolitikk å handla lokalt, å leggja opp til det, og på den måten tenkja globalt, men registrerer at det ikkje er fleirtal for ein slik politikk for tida.

Eg tek opp forslaga frå SV.

Presidenten: Da formoder presidenten at SV også har tatt opp alle de forslag som man står sammen med Arbeiderpartiet om.

Hallgeir H. Langeland (SV): Ja, det har eg.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øyvind Halleraker (H): I sin merknad om EUs kjemikalierregelverk, REACH, tar SV til orde for å snu bevisbyrden, slik at bedrifter må bevise at et stoff ikke er skadelig. Selvfølgelig er det ikke slik at et stoff er skadelig eller ikke – avhengigheten av eksponering, av konsentrasjoner osv. og kombinasjonen av stoffets iboende egenskaper og bruksmåter blir avgjørende til enhver tid. REACH-regelverket tar til orde for at bedrifter skal framskaffe kunnskap og vurdere risikoen, og at dette skal samles i en database. I SVs merknader er det faktiske feil knyttet til REACH, men det er alvorlig når man mener at bedriftene skal bevise at risikoen er null. Avveining mellom risiko og nytteverdi er vanlig ellers i samfunnet. Har SV vært i nærheten av å vurdere konsekvensen av sin politikk på dette området?

Hallgeir H. Langeland (SV): SV er alltid i nærleiken av å vurdere konsekvensane av sin politikk, fordi me tek utgangspunkt i kva som er viktigast for miljøet. Dersom det faktisk er slik at det føregår produksjon som skaper miljøproblem, skaper miljøgifter, og som skader natur og menneske, er den politikken som bl.a. Halleraker legg opp til, motsvaret til SVs politikk, at me får sjå om det er farleg. Næringa får produsera, og så får me sjå etterpå om det var nokon som døydde av det. Ein slik politikk står ikkje SV for. Me står for ein politikk som er ansvarleg i forhold til framtidens generasjonar, ikkje uansvarleg, slik den politikken er, som Høgre står for.

Øyvind Vaksdal (FrP): Sosialistisk Venstreparti har gjennom mange år opparbeidet seg en viss troverdighet på dette med miljøvern og miljøvernpolitikk. Jeg tror faktisk at partiet var det som tok de største markedsan-

delene på dette området blant velgerne, iallfall inntil nåværende miljøvernminister tiltrådte.

Vi vet at vi i Norge har blant de strengeste krav i verden når det gjelder miljø og utslippskrav, og vi har i Norge en industri som er helt i verdenstoppen på miljøområdet. Denne industrien er også i verdenstoppen når det gjelder energieffektivitet. Vi vet alle at Sosialistisk Venstreparti ønsker ytterligere innskjerping av miljøkrav, samtidig som de ikke vil ha kraftutbygging for å sikre norske industriarbeidsplasser. Jeg vil derfor spørre: Hvor mange av titusener industriarbeidere vil SV og Langeland sette på porten for å oppnå sine miljøpolitiske målsettinger? Hvilke miljøgevinster får man ved at norsk industriproduksjon flyttes til de land som omtrent ikke har miljøkrav, i tillegg til at de har en energiproduksjon basert på kjernekraft?

Hallgeir H. Langeland (SV): Det er prisverdig at Framstegspartiet kjem tilbake til dette med energiproblematikken, som dei ikkje gjorde noko med i forlik med Regjeringa. Dei løyvde ikkje pengar til å byggja ut gasskraftverk eller noko slikt då dei inngjekk forlik med Regjeringa. Ansvar for det ligg altså hos Framstegspartiet sjølv.

Så må eg seia at dersom Framstegspartiet hadde fått styra dette landet, hadde det ikkje i dag vore ein norsk kontinentalsokkel som var fremst på miljøteknologi, som faktisk no kan eksportera miljøteknologi. Hadde det vore opp til Framstegspartiet, hadde det vore fullt av olje og gass som fauk rundt i Nordsjøen, og ikkje det som SV har bidrege til å få til, nemleg ein industri som ligg i verdstoppen når det gjeld miljø.

I forhold til energiutfordringane er det klart at PIL, som er organisasjonen til prosessindustrien, seier at dei sjølve kan spara 5,2 TWh om ein er einig om å bidra til dette frå Regjeringas og politikaran si side. Men det er ein jo ikkje villig til. Her er det mange ting å snakka om for Framstegspartiet.

Inger S. Enger (Sp): For det første må jeg si at SV og Senterpartiet svært ofte er enige om miljø- og klimapolitikk, men noen ganger skiller også gode venner lag. Det har vi gjort på en del områder i dag.

Når det gjelder artsdatabanken, må jeg si at jeg er enig i at den bør opprettes, men jeg syns det er uansvarlig når man sier at det skal skje før utløpet av 2003 – det er en snau måned igjen. Derfor er ikke vi med på det forslaget.

SV anklager Regjeringa for å beskrive problemer og lene seg på statistikk. Det er ikke min oppgave å forsvare Regjeringa, det gjør de bra nok sjøl. Men SV lener seg i denne sammenheng på prosenter, og det kan jo være svært farlig av og til. Vi sier at det er 3 000 rødlistede arter vi skal ta vare på – halvparten er i skog, halvparten av disse igjen i varmekjær lauvskog. Hvordan kan da Langeland si at 4,6 pst. er det rette tallet? Hogsten går ned, og for 15 år siden var 1 pst. vern av skog mer enn nok.

Hallgeir H. Langeland (SV): Det er heilt riktig at SV og Senterpartiet ofte står saman. Representanten Enger nemnde nokre få saker – det er fleire andre. Det er nettopp derfor Senterpartiet er interessant som regjeringspartner i 2005.

Så til dei konkrete problemstillingane: Det er allereie vedteke at ein skal oppretta artsdatabanken før utgangen av 2003. Men miljøvernministeren somlar, og då er det min jobb å forsøkja å få fleirtal her på Stortinget for å sørgja for at han blir oppretta, slik me har vedteke at han skal bli oppretta. Det er svaret på det spørsmålet.

I forhold til vern og eigedomsrett – tusen der og tusen der – og vår målsetjing om 4,6 pst. er dette ein god illustrasjon på forskjellen på Senterpartiet og SV. For SV er det miljøet og vernet, artsmangfaldet, som er det viktige, for Senterpartiet er det grunneigarane og berre det.

Presidenten: Replikorkordskiftet er avsluttet.

Bror Yngve Rahm (KrF) (komiteens leder): Kristelig Folkeparti bygger sin politikk på forvalteransvaret. Mennesket er satt til å bruke, men ikke forbruke, de ressursene som vi har fått overlevert fra generasjonene før oss. Våre etterkommere skal ha rett til å puste i ren luft, drikke rent vann, spise ren mat og få oppleve de samme naturopplevelsene som vi har mulighet til i dag. Samarbeidsregjeringen vil føre en ambisiøs miljøpolitikk, og vårt mål er å revitalisere denne. Målet er å beskytte menneskers liv og helse, verne om naturen som grunnlag for næringsdrift og sikre mulighetene for naturopplevelser. Til grunn for miljøvernpolitikken ligger prinsippet om naturens tålegrense og føre var-prinsippet. Belastningene må ikke overskride det økosystemene kan tåle, og når miljøkonsekvensene er usikre, må tvilen komme miljøet til gode.

De største globale miljøutfordringene vi står overfor, er trusselen om menneskeskapte klimaendringer, tapet av biologisk mangfold og bruken av helse- og miljøskadelige kjemikalier. Dette er i stor grad grenseoverskridende utfordringer som vil kunne påvirke menneskers helse, arters overlevelse og økonomisk utvikling. Det er derfor viktig å jobbe nasjonalt for å løse disse problemene, men vi har også en viktig forpliktelse internasjonalt til å møte de globale miljøutfordringene.

Betydelige resultater er oppnådd gjennom de siste årenes miljøinnsats, men utfordringene gjenstår på mange områder. La meg punktvis nevne noen:

- Utslippene av ozonreducerende stoffer er kraftig redusert. Norge ligger nå forholdsvis godt an i forhold til sine utslippsforpliktelser og følger EUs nedtrappingsplan fram mot 2015.
- Forurensende utslipp til luft i Europa, særlig av svoveldioksid, SO₂, men også av nitrogenoksider, NO_x, er redusert som følge av forpliktende internasjonalt samarbeid. Forsuringsbelastningen i Norge er dermed redusert. Ytterligere reduksjoner ventes fram mot 2010 som følge av Göteborgprotokollen av 1999.
- Miljøinnsatsen knyttet til skogbruk er større enn tidligere. Omlegging av skogpolitikken og bruk av skog-

sertifisering gir grunnlag for bedre måloppnåelse når det gjelder skog og miljø.

- Det er opprettet en rekke nasjonalparker og andre verneområder de siste årene. Vernede arealer utgjør nå i overkant av 9 pst. av Fastlands-Norge. Det er behov for ytterligere vern, bl.a. for å gjøre verneområdene mer representative for variasjonen i norsk natur.

Det er likevel en del negative trekk. Dersom nye klimatiltak ikke iverksettes, vil de globale klimagassutslippene øke med 70 pst. fra 1995 til 2020. Det globale tapet av biologisk mangfold er omfattende, noe som bl.a. skyldes avskoging, overutnyttelse av arter, miljøgifter, arealbruksendringer og introduksjon av fremmede arter. Selv om utslippene av enkelte av de farligste miljøgiftene er redusert, har den samlede bruken av kjemiske stoffer økt. Innenfor EØS-området brukes i dag anslagsvis 50 000 ulike kjemikalier. For mange av disse har vi lite informasjon om helse- og miljøkonsekvenser.

En revitalisert miljøpolitikk må kombinere administrative reguleringer gjennom lover og forskrifter og økonomiske og markedsbaserte virkemidler som stimulerer næringslivet til å produsere miljøvennlige produkter på en miljøriktig måte. En viktig del av dette virkemiddelet er at kundene opptrer som bevisste forbrukere og etterspør varer som er produsert miljøvennlig. Det hele bindes sammen av informasjon. Kunnskap om miljøforhold er en forutsetning for at enkeltpersoner og bedrifter skal kunne gjøre de riktige og miljøvennlige valgene.

Norges innsats i Rio+10-toppmøtet i Johannesburg vakte internasjonal oppsikt. Møtet brakte framskritt på mange viktige områder, bl.a. tidfestede målsettinger for vann- og sanitære forhold og en minimalisering av produksjon og bruk av helse- og miljøskadelige kjemikalier. Å redusere tap av biologisk mangfold var også et viktig tema. Men kanskje like viktig var det at Norge bidrog til at vi unngikk tilbakeskritt for føre var-prinsippet, og at man unngikk formuleringer som kunne bli tolket i retning av at WTO-reglene skal være overordnet andre internasjonale avtaler på miljø- og utviklingsområdet. Dette illustrerer også hvilke krefter vi står overfor. Når store multinasjonale selskaper og viktige land i verden bruker mange ressurser til å reversere viktige og helt elementære erkjennelser som er blitt innarbeidet gjennom mange års arbeid med å ta vare på miljøet, er det viktig at noen står imot disse kreftene. Det understreker igjen viktigheten av internasjonalt miljøsamarbeid.

Barskogvern har vært en sentral del av debatten rundt stortingsmeldingen om rikets miljøtilstand. Jeg er tilfreds med at Regjeringen får flertall for det løpet vi har lagt på dette punktet. Det er viktig at vi får en realistisk tilnærming til dette arbeidet, og det er svært gledelig å legge merke til den konstruktive tilnærmingen også skognæringen selv har hatt til dette vernet. Jeg vil understreke at frivillig vern skal være en viktig strategi for å nå målet om at et representativt utvalg av skog skal vernes. Men det er myndighetene som skal ha det siste ordet om hvorvidt skogen som blir nominert til vern, er av god nok kvalitet. Naturvernloven ligger hele tiden der, men det

sier seg selv at dersom vern fremmes gjennom dialog og omforente løsninger uten konflikt, blir resultatet best.

Å verne barskog er dyrt. Det er rimelig at de som får områder båndlagt gjennom vern og andre reguleringer, får erstatning for dette. Det er et prinsipp som har vært grunnleggende i norsk naturvernforvaltning. Vi må derfor ha en realistisk tilnærming til hvor mye penger vi har til rådighet til dette formålet.

Jeg registrerer at et av de partiene som i innstillingen har gått inn for å tallfeste et mål om barskogvern på 4,6 pst. innen 2015, ikke fremmet et forslag om å øke bevilgningen til dette formål i sitt alternative budsjett for 2004. Det blir altså ikke mer vern av barskog fordi om det står et tallfestet nivå i en innstilling. Vi må også følge opp med bevilgninger.

Det er gledelig at Samarbeidsregjeringen gjennom denne innstillingen og gjennom andre saker som blir lagt fram for Stortinget, får flertall for hovedtrekkene i sin ambisiøse miljøpolitikk. Vi har et felles ansvar, over partigrensene, for å løse de store miljøutfordringene vi står overfor. Arbeidet går framover, men vi har så vidt startet, og mye arbeid gjenstår.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Synnøve Konglevoll (A): Jeg vet ikke hvilket parti representanten Rahm viste til, men det er i alle fall sårn at Arbeiderpartiet i sitt alternative budsjett hadde en økning i tilsagnsfullmakten til barskogvernet.

Så vil jeg ta opp noe av det samme som jeg tok opp med Høyre. Jeg synes jeg fikk et overraskende positivt svar fra Høyre, men det gjør at jeg nå er enda mer forvirra over hva som er regjeringens partienes linje. Er det faglig kvalitet eller det å redusere konfliktnivået som er det viktigste? For jeg blir dessverre ikke beroliget når jeg leser innstillinga. I innstillinga går flertallet, regjeringens partiene og Fremskrittspartiet, nærmest inn for at grunneierne skal få vetorett når de skriver at grunneiere skal kunne trekke tilbake områder som er aktuelle for vern, dersom man ikke får erstatning innen «rimelig tid». Hva er rimelig tid? Er det to år, er det fire år, er det ti år eller hundre år? Hvis det dreier seg om få år, mener jeg dette er ganske oppsiktvekkende. Så mitt spørsmål til Kristelig Folkeparti er: Er dette bare ord, eller har Kristelig Folkeparti, sammen med Senterpartiet, bidratt til en svekkelse av det som ligger i meldinga?

Bror Yngve Rahm (KrF): Det er nesten så jeg kunne gjenta svaret fra representanten Halleraker til Synnøve Konglevoll. Jeg holder fast ved det jeg sa om at det ikke er bevilget mer penger i statsbudsjettet for 2004. En tilsagnsfullmakt er ikke et tilskudd til budsjettet for kommende år, og dermed står jeg inne for det jeg sa i mitt innlegg.

Så prøver Synnøve Konglevoll igjen å skape et motsetningsforhold mellom faglig kvalitet og det å redusere konfliktnivået. Vårt utgangspunkt er at det er mulig å kombinere dette. Jeg tror at på dette området, i likhet med en del andre områder som er konfliktfylte, bl.a. rov-

dyrpolitikken, vil resultatet i stor grad være avhengig av at vi er i stand til å håndtere dette på en slik måte at vi både ivaretar de faglige kvalitetene og, samtidig, sikrer at vi får redusert konfliktnivået. Det bør være et utgangspunkt, og det er min absolutte oppfatning at det som ligger i innstillingen fra regjeringspartienes side, er et forsøk på å ivareta begge disse to hensyn på en god måte.

Øyvind Korsberg (FrP): I innstillingen står det under Friluftsliv følgende:

«Flertallet mener at det ikke er behov for å stramme inn dispensasjonspraksis eller en mer restriktiv lovgivning i forhold til byggeforbudet i 100-metersbeltet og ferdsel i strandsonen.»

Det er en flertallsbemerkning som Kristelig Folkeparti er med på.

I Dagsavisen tirsdag 13. mai 2003 er overskriften «Vil tette smutthull i strandsoneloven». I artikkelen heter det:

«Til tross for strengere praksis gis det flere dispensasjoner om bygging i strandsonen enn tidligere. Nå vil lederen i Stortingets miljøkomité tette smutthullene i strandsoneloven.»

Bror Yngve Rahm sier videre:

«Jeg mener vi må tette igjen de smutthullene som finnes, slik at det ikke skal bli så lett å få dispensasjon.»

I dag er det 25. november. Det kunne være litt interessant å høre hva Kristelig Folkeparti mener om dette i dag, siden de tydeligvis har så store problemer med å bestemme seg for hva de egentlig mener.

Bror Yngve Rahm (KrF): Jeg ville anta at også Fremskrittspartiet, som et lov og orden-parti, er innstilt på å tette smutthull som kan bidra til å misbruke en lov, enten det nå gjelder lov om strandsonen eller annet lovverk. Det gjelder meg, og det gjelder også Regjeringen. Derfor har Regjeringen gjennom statsråd Børge Brende gitt uttrykk for at man følger denne situasjonen veldig omhyggelig. Spørsmålet er ikke først og fremst knyttet opp til svakheten i loven, spørsmålet er først og fremst knyttet opp til på hvilken måte lovverket praktiseres ute i kommunene i forhold til mulighetene for dispensasjon.

De siste informasjonen vi har, peker i retning av at ting er i ferd med å komme under kontroll, takket være det oppsyn som Regjeringen har med denne saken og den sterke fokuseringen vi har på denne saken. Jeg tror vi er på rett vei. Men vi følger utviklingen videre, og det poengterer vi også veldig tydelig i innstillingen som foreligger til den saken vi diskuterer i dag.

Heidi Sørensen (SV): Bondevik I-regjeringen gikk av på spørsmålet om bygging av forurensende gasskraftverk i Norge. Nå ligger det en ny sak på miljøvernministerens bord: Regjeringen skal innen kort tid ta stilling til om den vil være med og forsvare byggingen av et forurensende gasskraftverk på Snøhvit. Det finnes et alternativ. Alternativet er å legge pilotprosjektet for CO₂-fri gasskraft til Snøhvit, skille ut røykgassen og reinjisere den i feltet, slik man skal gjøre med den CO₂-en man må skille ut før man skal ha den inn i LNG-an-

legget. Dette er en gyllen anledning til å fjerne 900 000 tonn CO₂ fra det norske klimaregnskapet, samtidig som vi kan bidra til en spennende utvikling av ny teknologi for CO₂-frie gasskraftverk.

Er det blitt greit med CO₂-frie gasskraftverk for Kristelig Folkeparti nå, eller vil Regjeringen ta et klart standpunkt og sørge for at gassen fjernes fra Snøhvit?

Bror Yngve Rahm (KrF): Dette var jo også i og for seg et spørsmål som Heidi Sørensen har vært inne på tidligere i dag, med relasjon til en sak som ligger i Miljøverndepartementet. Jeg mener at det spørsmålet vil være relevant å stille direkte til statsråden i forbindelse med replikkordskiftet omkring hans innlegg, og jeg skal ikke foregripe noe av det som foregår internt i Regjeringen på dette området.

Når det gjelder Snøhvit og et pilotanlegg, vet jo Heidi Sørensen at under debatten om Snøhvit hadde regjeringspartiene veldig sterk fokusering på mulighetene for å utnytte CO₂-en på en god måte der oppe. Vi var også inne på spørsmålet om et pilotanlegg og så – fortrinnsvis – at det var mulig å realisere. Men samtidig har vi åpnet for at selskapet – altså Statoil – kan vurdere andre alternativer der de mener det er mest hensiktsmessig, og der miljøgevinsten er større. Så vårt engasjement i forhold til Snøhvit og et pilotprosjekt med CO₂-håndtering er like stort som det var under behandlingen av Snøhvit da den saken var i Stortinget.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Inger S. Enger (Sp): Som siste tema i rikets miljøtilstand er klimautfordringene nevnt. Globalt sett er det den største miljøutfordringa vi står overfor. FNs klimapanel har lagt fram dokumentasjon på at klimaet er i endring, og ifølge panelet har dette sammenheng med stor økning i konsentrasjonen av klimagasser i atmosfæren. Norges utslipp øker også mye. Derfor er klimaproblemet også Norges største miljøutfordring. Temaet er ikke viet så veldig mye plass i denne stortingsmeldinga, men dette må en komme tilbake til i mange andre sammenhenger.

Det som det derimot er brukt mye plass på – og som det er brukt mye taletid på i dag også – er barskogvern. På dette feltet har komiteen vært samla i flere vurderinger.

Det er full enighet om at konfliktnivået bør dempes. Langvarig båndlegging av skogsarealer med mange års usikkerhet er en stor belastning.

Det viktigste nå er likevel at vi ser framover og legger opp til gode prosesser. Hele komiteen vil korte ned båndleggingstida og beholde en form for vederlagsordning, alle vil ha fleksible makeskifteordninger, og alle vil legge skogvern på offentlig eide arealer – iallfall i første omgang. Faktisk er også alle positivt innstilt til det alternativet skogeierne sjøl har utarbeida om å organisere samarbeidsprosesser for frivillig vern.

Hvor mye skog som skal vernes, er det imidlertid ikke enighet om. Prosentregnestykket i forskerevalueringen, som konkluderer med at godt over tre millioner mål bør

fredes, framstår snarere som en litt luftig antakelse enn som et godt forskningsresultat. Kanskje er slike vurderinger bedre egnet som drivkraft for mer vern, enn som beslutningsgrunnlag for bevilgning av flere milliarder.

Senterpartiet vil fortsatt ha arbeidsplasser og eksportinntekter basert på skogbruk. Vi vil bruke mer bioenergi. Vi vil også ha økt trebruk – tre er et fornybart og miljøvennlig råstoff. Senterpartiet kan gjerne være med og bruke noen av de millionene – for ikke å si milliardene – det ville ha kosta å frede 4–5 pst. av skogen, til økt satsing på bioenergi og trebruk. Det kunne også gi viktige arbeidsplasser i distriktene.

For ordens skyld bør det nevnes at sjøl om Senterpartiet ikke ønsker så omfattende skogvern, ser vi klart behov for å unnta en del arealer med viktige miljøkvaliteter fra hogst. Senterpartiet føler også – jeg har behov for å si det – et samfunnsansvar, selv om SV kanskje mener at vi ikke gjør det i denne sammenheng.

Jeg skal ikke bruke mye tid på konflikten i Trillemarka–Rollag Østfjell i denne sammenheng, men minne om at situasjonen er belastende. Slike enorme skogreservater som for tida vurderes, berører et stort antall eiere og vil innebære en vesentlig reduksjon av næringsgrunnlaget i de berørte bygdene.

Da stortingsmeldinga om biologisk mangfold ble behandla for ett og et halvt år sia, ble kunnskapsbasert forvaltning tillagt stor vekt. Opprettelse av en artsdatabank er viktig i denne sammenheng. Denne banken må få en lokalisering og organisering som er tillitvekkende for alle parter. Derfor er det bedre at en bruker litt ekstra tid på å få den i stand, slik at den blir bra når den først kommer.

De såkalte rødlistene er også viktig for kunnskapsbasert forvaltning, men da må listene være oppdatert. Som tegn på at de ikke er helt à jour, vil jeg få nevne at ifølge GD, en stor avis på Lillehammer, dukka det nylig opp en spesiell art spissmus i Vågå, til tross for at denne ifølge rødlistene skulle være utdødd for lenge siden.

Jeg vil til slutt nevne et område Senterpartiet gjerne skulle sett ble tilført mer midler, nemlig kulturminnevernet. Som Halleraker nevnte, blir 1 pst. av kulturminnene borte hvert år. Det er bra at Kulturminnefondet er etablert, men 13 mill. kr til disposisjon det andre året det fungerer, er svært lite i forhold til alle utfordringene. Meningen var å bygge opp fondet til en viktig aktør i kulturminnevernet. Da trenger en vesentlig større bevilgninger. Regjeringa har varslet en stortingsmelding om kulturminner, og Senterpartiet håper dette innebærer økt økonomisk innsats for freda og verna bygninger. Når staten freder privat eiendom, enten det er skog ved bruk av naturvernloven, som jeg har vært inne på, eller bygninger ved bruk av lov om kulturminner, må staten bære merkostnadene. Felles kulturarv er vårt felles ansvar.

Til slutt vil jeg takke saksordføreren, som har gjort en stor jobb for å få et breiest mulig flertall på alle de viktige områdene.

Jeg tar på vegne av Senterpartiet opp de forslaga som vi er medforlagsstiller til i innstillingen.

Anne Berit Andersen hadde her tatt over presidentplassen.

Presidenten: Representanten har tatt opp de forslag hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Rolf Terje Klungland (A): Senterpartiet skriver i innstillingen:

«Klimaproblemet er derfor også Norges største miljøutfordring.»

Norge er i vesteuropeisk sammenheng det landet som har den minst klimabelastende energiproduksjonen. Likevel har Norden det siste året doblet sine CO₂-utslipp på grunn av norsk import av kullkraft. Alle prognoser viser at strømforbruket i Norge og Norden vil øke i årene som kommer. Senterpartiet har fram til nå vært motstander av all utbygging av renere energi enn kull som monner. Vil Senterpartiet nå vurdere sitt ståsted når det gjelder energi, eller er det bare fine ord uten innhold fra Senterpartiet også i denne innstillingen?

Inger S. Enger (Sp): Klungland var bekymret for at det bare var fine ord fra Senterpartiet i denne sammenheng. Det er sjelden fine ord fra Senterpartiet. Det er enkle, praktiske ord, som vi ønsker å stå for. Det gjør vi også denne gangen.

Det er helt riktig som Klungland nevner, at klimaproblemet er det største vi har å hanskas med. Går det galt, går alt galt, for å si det sånn. Senterpartiet er svært opptatt av denne problematikken. Så trakk Klungland inn dette med strøm. Når det gjelder rein energi, er vi også svært opptatt av det. Vi har faktisk gått inn for at det skal gis økonomisk støtte til bygging av mini- og mikrokraftverk. Vi har også fremmet et forslag som går på magasin-fylling – alt dette for å styrke bruk av rein energi i Norge. Dessuten er det vel kjent, jeg nevnte det også i innlegget mitt, at vi er for at det skal brukes mer bioenergi til oppvarming. Alt dette er med på å dra i rett retning.

Hallgeir H. Langeland (SV): I forhold til spissmus, som Senterpartiet nemnde, trur eg ein skal vera klar over at dei klimaendringane som no er på gang, nok vil føra til at ein del artar dukkar opp i Noreg – på grunn av m.a. temperatursvingingar. Det betyr òg at artar i Noreg vil flytta på seg, og det har ein sett mange tendensar til.

Nettopp i klimaspørsmål er SV og Senterpartiet rimeleg einige. Men når det gjeld vern av skog, er det Framstegspartiet og Senterpartiet som er dei gode vennene, og som omfamnar kvarandre hardt for å verna om eigedomsretten. Då får ein ikkje lov til å verna det som er fagleg best grunngjeve, då er det eigedomsretten som først og fremst skal gjelda. Kvifor kan ikkje Senterpartiet forstå at skal ein verna, så må ein verna det som er biologisk viktigast? Og kvifor går ikkje Senterpartiet inn for eit skogvernfond, slik SV foreslår?

Inger S. Enger (Sp): Nå er det heller ikke helt sikkert at SV forvalter sannheten på dette området. Det er nem-

lig ikke helt sikkert at 4,6 pst. er det riktige tallet. Som jeg har oppfattet det, har det vært litt sånn: Tenk på et tall! I evalueringa fra NINA om skogvern, som er mye av bakgrunnen for at man i Norge har kommet fram til 4,6 pst., sies det:

«... vi antar at ingen region og vegetasjonssone i dag har vernet for mye skog.»

Man antar det, og så setter man opp et forholdstall som man ganger ut. Da kommer man fram til 3,6 pst. Så sier man at for å være på den sikre siden, legger vi på 1 pst. til.

Derfor synes jeg det er veldig rart at noen parti nå står fram og sier at dette er sant, dette er sikkert. Jeg er opp-tatt av at vi skal verne områder som har høy kvalitet, men da må vi være mer opptatt av rødlisteartene, som Lange-land helt riktig er inne på, enn bare å se på antall prosen-ter.

Ingmar Ljones (KrF): Senterpartiet og Framstegs-partiet har ein felles merknad på side 12. Det er jo eit litt spesielt samarbeid og engasjement. Vi legg merke til det, og vi har lese den merknaden med stor merksemd. Partia meiner her at det er viktig å skapa størst mogleg tiltru til evalueringsarbeidet, og vidare: at det er behov for større fagleg breidd i arbeidet. Partia vil også få inn meir spiss-kompetanse på skogtilstanden i Noreg. Det er også vist til at verneprosessen må evaluerast.

Her legg ein altså opp til mange nye føringar, og det er naturleg å stilla spørsmålet til representanten Enger: Korleis er dette arbeidet tenkt gjennomført? Er det vesentlege manglar ved den kompetansen som er i dette arbeidet og i det grunnlaget vi har for å behandla denne saka. Har det vore vurdert eventuelle meirkostnader knytte til det opplegget desse partia har tenkt på?

Inger S. Enger (Sp): Jeg er nesten frista til å bruke litt tid på det jeg snakka om i forrige replikk. For det som var bakgrunnen for denne skogvernprosessen vi har i dag, er altså denne forskerevalueringa som trekkes litt i tvil. Jeg syns det vil være veldig synd om noen av oss kan trekke ting i tvil. Derfor er det viktig at kunnskapene er nøyaktige, og at de er breitt vurdert. Derfor er jeg opp-tatt av at i tillegg til biologer, som kanskje kan få en litt for stor plass, bør også grunneiere med, myndighetene må med. Jeg mener helt bestemt at myndighetene, miljø-vernmyndighetene, må ha det siste ordet i sånne sam-menhenger. Men det er også viktig at vi får med skog-bruksfolk, som altså har en litt annen bakgrunn enn det biologene har, slik at en får et nyansert syn og får fram mange sider i denne viktige saken. Hvordan det akkurat er tenkt, får vi komme tilbake til hvis vi får flertall for dette.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

May Britt Vihovde (V): Venstre meiner Regjeringa har lagt fram ei offensiv og framtdsretta melding om miljøvernpolitikk og om riket sin miljøtilstand. Meldinga gir oss eit godt bilete av situasjonen og utfordringane vi

står overfor. Venstre er stolt av Regjeringa sitt arbeid på dette området. Samarbeidsregjeringa fører ein langt bet-tere, meir offensiv og meir framtdsretta miljøpolitikk enn noka tidlegare regjering, og meir enn nokon annan mog-leg regjeringskonstellasjon i dag.

Samarbeidsregjeringa byggjer sin miljøpolitikk på målet om ei berekraftig utvikling. Verkemidla blir inn-retta etter det gode Venstre-prinsippet om at forureinar skal betala. Det vil seia at ein i større grad legg opp til økonomiske og marknadsbaserte verkemiddel som for-pliktande avtalar, omsetjelege kvotar og sertifikat og miljøavgifter.

Venstre er svært oppteken av at Noreg skal overhalda sine plikter i samband med Kyotoprotokollen. Venstre er også tilfreds med at Regjeringa sin ambisjon er å arbeida internasjonalt for ein meir ambisjøs klimaavtale etter 2012. Klimagassutsleppa i perioden 2008–2012 skal ikkje vera meir enn 1 pst. høgare enn i 1990. Det er difor med glede vi registrerer at Regjeringa no følgjer opp måla på ein god måte. Innføring av kvotesystem både nasjonalt og internasjonalt er gode tiltak og gode supplement til CO₂-avgifta. Venstre meiner likevel det er rett at storfor-ureinarar, som gasskraftverk, ikkje får noka form for gra-tisbilletter, mens folk flest må betala avgift fullt ut. Det er difor tilfredsstillande å konstatera at Snøhvit-prosjek-tet, heilt korrekt, blir rekna for å vera innanfor avgifts-systemet på CO₂-utslepp.

Regjeringa legg no til rette for utsleppsfrie gasskraft-verk med CO₂-handtering. Ei slik teknologisatsing er, som Venstre lenge har hevda, både god miljøpolitikk og god næringspolitikk. Vurderinga av eit system med grø-ne sertifikat er også eit godt energipolitisk tiltak. Venstre er glad for Regjeringa sitt arbeid på dette området og hå-par arbeidet ytterlegare kan intensiverast.

Det er positivt at ein no legg opp til ein forsterka inn-sats for å redusera miljøproblema i dei største byområda. Bortimot tre fjerdedelar av Noregs befolkning bur i byar og tettstader. Mange byar har store uløyste helse- og miljøutfordringar og knappleik på ledige areal, bl.a. har luftforureining og svevestøv vore eit stort problem i flei-re store byar på vinterstid. Dette er eit problem som også samferdsleminister Torild Skogsholm har teke på alvor, og frå årsskiftet innfører Samferdsledepartementet også ei ny påskjøningsordning for betre kollektivtransport og mindre bilbruk i storbyområda. Regjeringa si historisk gode kollektivsatsing i statsbudsjettet for 2004 er i seg sjølv eit viktig tiltak for å betra miljø og luftkvalitet i storbyane våre.

I budsjettinnstillinga for 2004 tek ein samla finansko-mite til orde for ei vurdering av avgiftsfritaket for hydro-genbilar. For elbilar er det i dag i Noreg innført ordningar med gratis offentleg parkering, fritak for bomavgift og fritak for eingongs- og årsavgift. I tillegg er det innført lågare avgiftsgrunnlag ved bruk av elbil som firmabil, og for kjøp av nye elbilar blei det frå 1. juli i fjor innført nullsats når det gjeld meirverdiavgift. Eit liknande av-giftsfritak for hydrogenbilar vil kunna vera med på å gje-ra Noreg til eit føregangslan innanfor nullutsleppstek-nologi bygd på hydrogen. Venstre er svært nøgd med at

eit samla storting stiller seg bak denne typen framtidsretta miljøsertifikering.

Målsetjinga om at tapet av biologisk mangfald i Noreg skal stoppast innan 2010, er ambisiøs, men høgst nødvendig. Det biologiske mangfaldet i naturen er under sterkt press, også i Noreg. Vi sviktar vårt ansvar overfor framtidige generasjonar dersom vi utradere mangfald og naturopplevingar vi sjølve tek for gitt. Det er mennesket som må tilpassa seg naturen sitt kompliserte samspel, og ikkje omvendt. Dette gjeld også for gen- og bioteknologi, som gir oss store moglegheiter i medisinsk forskning og utvikling av ny industri, men som også reiser etiske dilemma og kan få negative verknader vi i dag ikkje har oversikt over. Regjeringa sitt arbeid for å sikra det biologiske mangfaldet skjer i tråd med måla frå Johannesburg-toppmøtet.

Til slutt vil eg retta fokuset mot dei nye grepa Regjeringa legg opp til når det gjeld vern av skog. Intensiveringa av dette arbeidet er nødvendig dersom vi skal koma opp på eit internasjonalt anstendig nivå når det gjeld vern. Sverige og Finland har gjennomført tiltak som sikrar vern av fire til fem gonger så store areal som hos oss, og vi klarar ikkje å nå opp på dette nivået utan å tenkja nytt. Eg vil særleg trekkja fram auka fokusering på frivillig vern og moglegheiter til å vurdere vern av skog i statleg eige som to tiltak som kan auka areala monaleg. Det er likevel viktig ikkje å lata ei einssidig fokusering på areal gå på kostnad av behovet for å verne mangfaldet av artar og det faglege innhaldet i verneplanar.

Venstre ønskjer at Noreg skal vera eit miljøpolitisk føregangsland, med satsing på den beste teknologien. Det trur eg faktisk vi kan oppnå – med den satsinga som regjeringa vår legg opp til.

Steinar Bastesen (Kp): Vi behandler i dag innstillingen fra miljøkomiteen. Det kan jo i grunnen ses på som historie å behandle den i Stortinget. Stortinget vedtok revidert landsplan for naturparker i begynnelsen av 1990-tallet og gav dermed fra seg alt som heter fullmakter, til Miljøverndepartementet. Hittil har Stortinget ikke vært villig til å ta tilbake den fullmakten. Det er nå behandlet i komiteen, men jeg er ikke så sikker på om det er en fornuftig behandling.

Miljøvernministeren og departementet har nettopp iverksatt Kystverneplan for Nordland. Planen har ligget ferdig i departementet fra jeg kom på Stortinget i 1997, og til nå. Nå er den blitt iverksatt. Det var store protester mot den – slik den var tenkt.

Når det gjelder saken om laksefjorder, virker det som om det skal bli omkamp. Den planen som er blitt vedtatt, er ikke bra nok for departementet. Jeg må spørre om hva slags statistikk som er blitt lagt til grunn, siden det hevdes at det går nedover med villaksen. Er det den statistikken som er reell, eller er det skattemessig motivert statistikk som er blitt lagt til grunn? Jeg vet ikke. Jeg tror ikke at komiteen vet det heller – og heller ikke Miljøverndepartementet. Men der sitter de og tegner med tusj. De delegerer myndighet til Direktoratet for naturforvaltning, som igjen delegerer det videre. Og der sitter de

og tegner. Den landsplanen som ble vedtatt i begynnelsen av 1990-tallet, er ikke den samme som vi har i dag. For det er gått mange år, nesten ti. Det er tegnet mye med tusj i løpet av den tiden. Og det er ikke samme plan, det kan jeg garantere. Jeg tror at miljøkomiteen burde se på denne saken på nytt.

Det som er litt artig for meg – jeg begynner å bli en gammel mann – er at jeg var med og plantet den grana i kystbarskogen som det i dag forskes på, og som skal vernes. For femti år siden gikk jeg rundt og plantet sitkagran. I dag skal det vernes – etter at forskere har forsket på den samme grana! Nei, hadde jeg visst det jeg vet i dag, så hadde det ikke blitt plantet en eneste plante! (Munterhet i salen)

Det er vernet en masse områder, det ene etter det andre. Naturvernloven gjelder for fjell og sjø. Men områder i sjøen er vernet i henhold til naturvernloven på grunn av hva én eneste mann i Justisdepartementets lovavdeling har sagt. Etter tre siders vurdering sies det til slutt: Ifølge dette ser det ut til at miljøvernloven også gjelder i sjø. Dette er den eneste holdbare lovhjemmel, og jeg har sendt det til miljøvernministeren.

Vi burde vedta en ny lov, som også gjelder i sjø. Vi kan jo ikke verne ut fra at én mann har vurdert det slik at miljøvernloven også gjelder i sjø. Så spørsmålet hele tiden er: Hvilken lov verner vi etter? Saltvannsfiskekoven er grei nok. Etter den kan vi verne. Men hvis vi verner etter miljøvernloven, så gjelder ikke den i sjø. Jeg kan da ikke tro at én manns vurdering – at loven kanskje skal gjelde i sjø – er riktig.

Miljøvernministeren har gjort en masse. Sellafield har han tatt opp, og han har tatt opp dette med truede arter – og en bærekraftig forvaltning må ikke minst også omfatte sjøpattedyr. Men hva gjør miljøvernministeren og Miljøverndepartementet med introduserte arter? Jeg tenker da på kongekrabben. Det er en introdusert art som er kommet i norsk fauna og i norsk hav. Ingen ser ut til å bry seg. Jo, jo, de bryr seg – men det er etter at jeg har tatt det opp i stortingssalen!

Sylvia Brustad (A): Det er bred politisk enighet om at klimaendringene og tap av biologisk mangfold er blant de aller viktigste miljøutfordringene. Langt på vei er det også enighet om at det må kraftige virkemidler til for å nå de viktigste miljømålene. Det er synd at dette ikke følges opp med tilstrekkelig aktiv handling.

La meg ta ett eksempel. Et viktig virkemiddel for å stoppe tapet av biologisk mangfold er økt skogvern, noe også representanten Konglevoll og flere har vært inne på. Det er bred enighet om dette fra faglig hold og mellom de fleste politiske partier. Likevel er det ingen tvil om at det er politiske skillelinjer med hensyn til hvordan og når, og hvor mye skog som bør vernes. Arbeiderpartiet har, som kjent, gjennom arbeidet med denne innstillinga gått inn for å verne 4,6 pst. av barskogen. Dette målet er i tråd med de vitenskapelige målene. Vi mener derfor at det er nødvendig at vi fastsetter dette målet nå, og ikke bare omtaler det, slik Regjeringa og regjeringspartiene her i Stortinget gjør. Her kunne Regjeringa og miljøvern-

ministeren, hvis de ville, innkassert en viktig miljøpolitisk seier dersom en hadde valgt å samarbeide med Arbeiderpartiet og SV. Men i stedet må vi konstatere at regjeringspartiene velger å gå sammen med Fremskrittspartiet. I tillegg til at det borgerlige flertallet ikke vil sette et mål på vernet, er det heller ingen tvil om at det er en vesentlig forskjell når det gjelder hvordan målet skal gjennomføres.

I meldinga er de ulike virkemidlene drøftet, og alle er enige om at verneprosesser bør gjennomføres med minst mulig konflikt mellom myndigheter og grunneiere. Frivillig vern er et slikt virkemiddel. Jeg har stor tro på at skogeierne vil bidra konstruktivt i slike prosesser. Mens jeg oppfatter det slik at det er en balansert vektlegging av virkemidler i meldinga, og som Arbeiderpartiet langt på veg støtter, vektlegger regjeringspartiene, sammen med Fremskrittspartiet, omtrent utelukkende frivillig vern i denne innstillinga.

De samme partiene tar også grunneiernes side i en annen viktig sak, nemlig i spørsmålet om strandsonen og allmennhetens rettigheter. Det har nå gått to år siden Stortinget behandlet friluftsmeldinga. Det var ikke da, og det er ikke nå, tilstrekkelig vilje i regjeringspartiene og i Fremskrittspartiet til å gå fra prat til praksis. Det er beklagelig, og vi kommer tilbake til denne saken i forbindelse med et eget dokument nr. 8-forslag.

Så til et annet område som ofte blir glemt i miljødebatter, nemlig kulturminnevernet. Norge er et rikt land. Fra naturens side er vi rike – vi har naturressurser som har skaffet oss en velstand våre forfedre og -mødre bare kunne drømme om. Men vi er også et land som er rikt på tradisjoner og kulturminner. Dessverre har vi forsømt oss i forhold til å ta godt nok vare på disse opp gjennom årene. Noe skyldes det vi i ettertid kan mene har vært gale vedtak om riving m.m., men mye skyldes at vi ikke i tilstrekkelig grad har sett verdien av å ta vare på kulturminnene. Dette har gjort at mye har gått tapt, og mye har forfalt.

Vi kan og må lære av de feilene vi har gjort og andre har gjort før oss. La oss slippe å si om 20–30 år: Hadde vi bare gjort mer ved begynnelsen av dette århundret! Hus og bygninger utgjør mye av vår kulturarv. Alt fra små husmannsstuer som dokumenterer småkårsfolkets levkår, til herregårder, kirkebygg og viktige industriminner som viser velferdsstatens vekst og utvikling, og ikke minst fartøyvernet. At skipsfartsnasjonen Norge har tatt vare på *så få* historiske fartøy, er et tankekors.

Arbeiderpartiet ser fram til at vi får en gjennomgang av kulturminnevernet i stortingsmeldinga som Regjeringa har varslet. Men vi ønsker allerede nå å signalisere at vi fra vår side mener at meldinga må inneholde en realistisk opptrappingsplan av kulturminnevernet som gjør at vi får til mer i praksis.

Til slutt vil jeg ta opp de forslagene som Arbeiderpartiet står sammen med andre partier om.

Presidenten: Representanten Sylvia Brustad har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Statsråd Børge Brende: Stortingsmeldinga om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand er Regjeringens viktigste dokument for en samlet fremstilling av Regjeringens miljøinnsats. Jeg har med glede registrert at det er bred enighet om prinsipper, hovedutfordringer og virkemidler i Regjeringens miljøvernpolitikk. Denne enigheten gir oss et godt grunnlag fremover. Vi stilles jevnlig overfor nye miljøvernpolitiske utfordringer og problemstillinger. Derfor er det viktig å stadig være på jakt etter nye løsninger og nye arbeidsmåter.

Rikets miljøtilstand viser etter min mening hvordan denne Regjeringen har fokusert på viktige miljøsaker: det å ta vare på mer norsk natur og biologisk mangfold, bedre beskyttelse av havmiljøet og styrket innsats mot miljøfarlige kjemikalier.

Miljøvernpolitikken går langt utover Miljøverndepartementets budsjett og Miljøverndepartementets virkemidler. Alle sektorer og departementer *har* miljøansvar og *tar* miljøansvar. Meldinga avspeiler også dette.

En forsvarlig forvaltning av våre egne miljøressurser er viktig for at Norge skal kunne opptre aktivt på den internasjonale miljøpolitiske arena. Gjennom Norges formannskap i FNs kommisjon for bærekraftig utvikling, CSD, har vi påtatt oss en krevende og høyt profilert rolle i internasjonalt miljøarbeid og i arbeidet med bærekraftig utvikling internasjonalt.

De største miljøutfordringene er i stor grad globale og grenseoverskridende, og vil kunne påvirke menneskers helse og livsgrunnlag, arters overlevelsessevne og økonomisk utvikling på lang sikt.

Nordområdene er spesielt sårbare på grunn av tilførsel av miljøgifter via luft- og havstrømmer. Her kan virkningene av klimaendringer komme først og bli størst. Et forpliktende internasjonalt samarbeid er derfor helt nødvendig for å løse problemer som er internasjonale i sin karakter.

Regjeringen vil fortsette en aktiv politikk med å ta vare på norsk natur. Ingen Regjering har vernet og tatt vare på så mye norsk natur i løpet av så kort tid. De senere årene har det vært en økning på 20 pst. Vi har gjennomført en kystverneplan for Nordland, som innebærer at man har opprettet over 60 naturreservater for å ta vare på noen av de fremste perlene i norsk kystnatur. Dette er også områder som er nominert til UNESCOs verdensarvliste. Vi har fått vedtatt lakseproposisjonen i Stortinget, noe som vil ta vare på den unike norske villaksen. Vi har tatt vare på det største sammenhengende området i Europa for å beskytte villreinen. Vi har utvidet nasjonalparker hvor fjellreven er spesielt utsatt. Vi jobber med å fremme en egen marin verneplan. Sammen med fiskeriministeren har jeg også gjennomført et vern – det første i verden – av kaldtvannskorallrev, og jeg jobber internasjonalt også for å gå gjennomslag for dette. I tillegg har vi utvidet nasjonalparkerarbeidet til også å omfatte kystalpint landskap, som Møysalen nasjonalpark er en god illustrasjon på.

I statsbudsjettet for 2004 foreslår vi også å opprette tre nye nasjonalparker og en rekke nye landskapsvernområder, for at de som kommer etter oss, skal ha de samme

(Statsråd Brende)

mulighetene som oss til å glede seg over norsk natur. Det er et godt og bærekraftig prinsipp.

Regjeringen vil følge opp den politiske erklæringen og handlingsplanen fra FNs toppmøte om bærekraftig utvikling i Johannesburg, både nasjonalt og internasjonalt. På bistandssiden har Regjeringen satt av 375 mill. kr i tilleggsmidler over en treårsperiode til oppfølging av det såkalte WEHAB-initiativet. Midlene skal benyttes til partnerskapsinitiativ på områdene vann, landbruk, fornybar energi samt biologisk mangfold og naturressursforvaltning. Det er altså 375 mill. kr i tillegg, som begynner å virke fra og med neste år.

Regjeringen vil også sikre nasjonal oppfølging av Kyotoprotokollen og tiltak overfor de norske utslippene før 2008, og vil fremlegge en sak om dette for Stortinget i løpet av vårsesjonen. Regjeringen vil arbeide internasjonalt for en mer ambisiøs klimaavtale etter 2012, som omfatter USA og utviklingsland med store utslipp og sterk utslippsvekst.

Regjeringens prioritering av skogvern er en hovedsak i meldingen. Skogvern har i en del tilfeller vist seg å være konfliktfylt. Regjeringen vil i fortsettelsen legge vekt på å redusere grunnlaget for konflikter i skogvernssammenheng, men vi vil øke skogvernet, slik det også fremgår av meldingen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Synnøve Konglevoll (A): Skogvern er sentralt i meldinga. Det er det området vi bruker mest plass på i innstillinga.

Noen vil kanskje beskyldte meg for å ha hakk i plata nå, men jeg vil likevel stille Børge Brende et spørsmål om skogvern, et spørsmål som jeg ikke fikk svar på av komitelederen, Bror Yngve Rahm.

Komiteens flertall, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, skriver i innstillinga på side 11 at «eventuelle innmeldte områder som det likevel ikke er økonomiske ressurser til å løse inn innenfor rimelig tid, må kunne trekkes tilbake av grunneierne». Jeg kan ikke se annet enn at det er i strid med det regjeringspartiene heldigvis er med på på side 8 i innstillinga, nemlig at det er «en forutsetning at vernarbeidet fanger opp de områdene som har høyest verneverdi».

Mitt spørsmål er: Hvordan har miljøvernministeren tenkt å følge opp flertallsinnstillinga om at grunneiere skal kunne trekke tilbake områder?

Statsråd Børge Brende: Som jeg også sa i mitt innlegg, vil jeg berømme skogeierorganisasjonene for å ha innledet en veldig konstruktiv samarbeidslinje med Miljøverndepartementet.

Jeg har fått på mitt bord et forslag til bidrag med interessante områder på over 30 000 dekar til frivillig vern. Nå har jeg bedt Direktoratet for naturforvaltning om å analysere disse områdene og se på hvilke av dem som også tilfredsstillere de krav til biologisk mangfold som må

være utgangspunktet for dette vernet. Disse områdene kan da staten gå inn og kjøpe.

Jeg vil anta at det som det siktes til i innstillingen, er at hvis noen legger inn et område for frivillig vern, må de kunne ombestemme seg underveis og trekke området tilbake, ettersom hele ordningen er basert på frivillighet. Men poenget med at de legger inn dette området, er jo at staten også må gi et relativt raskt svar, og at de ikke vil legge inn flere områder enn det er sannsynlig at staten vil kunne erverve i de nærmeste årene.

Jeg synes det er veldig bra at vi har fått til dette, og jeg synes også det er nødvendig at man har den sikkerheten hvis man frivillig legger det inn, at ikke bordet binder for mange tiår hvis ikke Stortinget bevilger tilstrekkelig med midler til å oppfylle dette.

Øyvind Korsberg (FrP): Jeg har behov for å få noen avklaringer ut fra det svaret jeg fikk av Bror Yngve Rahm på min replikk, der jeg viste til at Kristelig Folkeparti hadde én politikk den 13. mai når det gjaldt bygging innenfor 100-metersbeltet og dispensasjon i strandsonen, der Bror Yngve Rahm og Kristelig Folkeparti ville stramme inn, mens man i innstillingen sier at man er fornøyd med regelverket slik det er og slik det fungerer i dag.

Mitt spørsmål til statsråden er rett og slett: Har Regjeringen siden 13. mai foretatt en innstramming i dispensasjonspraksisen når det gjelder byggeforbud i 100-metersbeltet, eller har man tettet igjen noen smutthull i lovverket, slik representanten Rahm viste til?

Statsråd Børge Brende: Når det gjelder strandsonen og bygging i 100-metersbeltet, vedtok Stortinget i 1965 en lov som sier at det i utgangspunktet ikke skal bygges i 100-metersbeltet. Men Stortinget vedtok også den gangen at det skal være en dispensasjonsadgang for kommunene, slik at man skal vurdere de konkrete tilfellene. Man kan også overprøve dette 100-metersbeltet gjennom å bruke reguleringsendringer.

Det som departementet har gjort i samarbeid med Direktoratet for naturforvaltning de senere årene, er å utarbeide retningslinjer for kommunene knyttet til dette, som man kan benytte. Jeg vil anta at den diskusjonen som pågår mellom Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti her, vil kunne fortsette i lang tid fremover. Det som er poenget, er at Regjeringen følger denne saken. Vi håndhever det regelverket som her ligger, og vi har sett at antall dispensasjonssøknader i 100-metersbeltet er på vei ned. Det er også slik at de tiltak som skjer innenfor 100-metersbeltet i de mest utsatte områdene, også har gått betydelig ned. Det har da også komitelederen registrert, og jeg antar at han er fornøyd med denne utviklingen.

Hallgeir H. Langeland (SV): Som eg sa i mitt første innlegg, har statsråden vist godt igjen som vår og verdas miljøvernminister. Han er òg sjølvstekt heilt klar over at klimagassutsleppa både tek liv og kostar svært mykje pengar. Det sentrale for SV er å fokusera på klimapolitikken og det klimaforliket som SV har med Regjeringa.

Heidi Sørensen og eg har teke opp dette med Snøhvit og utsleppa derfrå og pilotanlegg og moglegheita for deponering, eventuelt flytting av CO₂-gassar til bruk som trykkstøtte.

Eg går ut frå at miljøvernministeren seier at han har den saka til behandling og dermed ikkje vil svara, men om spørsmålet er om det er problematisk for Noreg å auka utsleppa sine med 900 000 tonn, kan han gjerne svara på det.

Statsråd Børge Brende: Som saksordføreren også fastslo i en svarreplikk, gikk de norske klimagassutslippene ned i 2002. Det skyldes ikke minst en endring i aktivitetsnivået, men også at vi i Norge faktisk har verdens strengeste klimapolitiske regime. Vi var en av de første som innførte CO₂-avgift, og vi har en av de høyeste CO₂-avgiftene i verden.

Som følge av Stortingets beslutning i forhold til tilleggsmeldingen om klima, er vi i ferd med å innføre systemer i forhold til prosessindustrien, som står for 30 pst. av de norske klimagassutslippene, som går lengst også i forhold til det som er internasjonalt.

Hvilke vurderinger man gjør seg i forhold til gassproduksjonen, er litt avhengig av partiståsted. Om man ønsker å fyre for fullt med kull fra de mest forurensende kullkraftverkene i Danmark og importere den energien, eller man ønsker å bruke gassen aktivt, og derved slippe ut halvparten så mye CO₂, er selvsagt en avveining. Jeg synes det er mye bedre å bruke noe som slipper ut halvparten så mye CO₂.

Inger S. Enger (Sp): Jeg skal få berøre et tema som er omtalt i meldinga, men som ikke har vært så mye med i debatten i dag. Det gjelder erstatningsregler for nasjonalparker og landskapsvernområder. Det vil jo ta en tid før de er ferdigvurdert og forhåpentligvis forbedret, så kanskje vil klarheten rundt dette råde enda et par år. Biomangfoldlovutvalget skal legge fram sin utredning 1. juni, og deretter vet vi jo at det vil ta lang tid.

Statsråden har gjentatte ganger forsikret om at nye erstatningsprinsipper vil få tilbakevirkende kraft, og det er kjempefint. Men det hefter sjølsagt usikkerhet ved hvordan de nye reglene vil bli. Og for ikke å komme i et uføre med vern av skog i forbindelse med nye eller utvidede nasjonalparker blir mitt spørsmål: Vil statsråden sørge for at slikt skogvern opprettes som naturreservat, og dermed få klare erstatningsprinsipper?

Jeg kan forresten til slutt uttrykke at jeg er fra en kommune som har Norges minste nasjonalpark, Ormtjernkampen, og vi vil gjerne at den skal fortsette å være minst.

Statsråd Børge Brende: Jeg kan ikke dy meg for å gjøre meg visse refleksjoner over de interessante meningsutvekslingene på miljøpolitikens område som det eventuelt ville bli i en regjering bestående av Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV. Dette har jeg tenkt igjennom under hele debatten her.

Når det gjelder erstatningsreglene i forhold til verneområder, ble de faktisk endret under Willoch-regjeringen. Da innførte man naturreservater som gir rett til full erstatning som om området skulle være ekspropriert. Det er altså den typen erstatningsform vi benytter overfor drivverdig skog når man legger restriksjoner i forhold til dagens skogbruk. Det var det Willoch-regjeringen som endret.

Senterpartiet har sittet i regjering uten Høyre. Da løftet man ikke en finger i forhold til erstatningsregelverket, men straks Høyre kom tilbake i regjering, satte jeg i gang en utredning med sikte på å gjennomgå erstatningsregelverket.

I forhold til regjeringssamarbeid, tror jeg at hvis man virkelig skal få fart på det å ta vare på grunneiernes interesser i sterkere grad, tror jeg Senterpartiet hører mer hjemme på den borgerlige siden enn sammen med de to andre som de nå samarbeider med, og som jeg ikke har sett noen veldig stor interesse fra når det gjelder grunneieres rettigheter.

Sylvia Brustad (A): Spørsmålet om 100-meterssonen og allmennhetens rettigheter i strandsonen er åpenbart veldig ubehagelig for Regjeringen og for regjeringspartiene. De svarer derfor også veldig uklart. På meg virker det som om det er omtrent som følger: Hver vår og sommer når oppslagene kommer om at store deler av strandsonen nedover kysten mot Sørlandet er nedbygd på grunn av hytter og gjerder osv., rykker Børge Brende og Bror Yngve Rahm ut og sier at her er det kanskje for dårlig lovverk. Representanten Rahm går til og med så langt at han sier at her må smutthullene tettes. Men når man kommer til konkrete vedtak i Stortinget, lander de samme partiene hver gang på grunneiernes side. Her skal ingenting skje. De har ikke overraskende gått sammen med Fremskrittspartiet i innstillingen og sier at situasjonen er under kontroll, og at her er det ikke behov for å gjøre noe. Imens bygges fortsatt deler av strandsonen ned.

Mener virkelig miljøvernministeren at situasjonen er under kontroll, og at det bare er tilstrekkelig å følge utviklingen? Det betyr oversatt til enkelt norsk at det fortsatt ikke skal skje noe, og imens kan altså mange ta seg til rette. Regjeringen har også fjernet støtten til kommunene for å kunne gi juridisk hjelp for å kunne starte saker mot folk som har mer enn nok med penger, og som kjøper saker som kommunene ikke har mulighet til å stille opp mot.

Statsråd Børge Brende: Først vil jeg gjøre oppmerksom på at det regelverket jeg håndterer på dette området, er det samme regelverket som Arbeiderpartiet har utformet, og som de forvaltet på 1970-tallet, 1980-tallet og 1990-tallet, og også senere da representanten selv satt i regjering. Vi har ikke foretatt endringer i dette regelverket, ut fra at vi mener at situasjonen i forhold til strandsonen, i likhet med det Arbeiderpartiet syntes da de var i regjering, er under kontroll. De siste tallene fra rapporteringen viser at antall dispensasjoner i hundremetersbeltet er stabilt. Tallene viser også at langs Oslofjorden og Sør-

landskysten er det de små tiltakene som dominerer, og nye bygg er primært erstatningsbygg. Tidligere har man telt med både utskifting av vinduer og uthus i disse tallene, slik at de har blitt blåst opp.

Jeg synes faktisk at det regelverket som innebærer en stor grad av lokal forvaltning, men også en mulighet til en nasjonal overprøving – et regelverk som er utformet med bred enighet i Stortinget tidligere – er et fornuftig regelverk. Men vi vil selvsagt vurdere dette løpende.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Svein Ludvigsen: Norges havområder er seks ganger større enn landområdene. Etter fire-fem måneder i regjeringskontorene la Regjeringen fram stortingsmeldingen «Rent og rikt hav», som understreket at vi ville ha en aktiv miljøholdning innenfor marin politikk, hvilket også St.meld. nr. 25 bekrefter.

Et rent hav er nemlig en grunnleggende forutsetning for at vi som nasjon skal kunne høste av et rikt hav, og for at vi fortsatt skal ha et trygt grunnlag for marin verdiskaping. Det er derfor viktig å unngå utslipp til havområdene som øker konsentrasjonen av miljøfarlige stoffer, og å ha kontroll når det gjelder helse- og miljøfarlige kjemikalier og utslipp til sjøen.

Utfordringene innenfor marin sektor er mangeartede. Havene binder nasjonene sammen, og derfor er forurensning av havet et felles anliggende. Selv om vi får stadig bedre kontroll over og restriksjoner på våre egne utslipp her i landet, er ikke dette tilstrekkelig. Mye av forurensningen er langtransportert, og utslipp f.eks. rundt Nordsjøbassenget påvirker selvsagt norske hav- og kystområder. Heldigvis skapte den femte Nordsjøkonferansen i Bergen enighet, som ramme for en helhetlig politikk for å opprettholde økosystemenes strukturer i Nordsjøen. Vi må nå holde innsatsen oppe for å sikre en positiv utvikling på global basis, fordi havene i altfor lang tid har vært en søppelplass. I så måte er ballastvann nå også en betydelig utfordring.

Utslippene fra Sellafield har lenge vært til bekymring, og Regjeringen har gjort en betydelig innsats for å få redusert og stanset disse utslippene. Norsk fisk er ren mat, og vi kan ikke akseptere at britiske utslipp ødelegger vår kjøkkenhage.

Petroleumsnæringen beveger seg i økende grad inn i havområder som er kjerneområder for fiskeriene, både med hensyn til sårbare stadier av ressursene og selve arealtilgangen for fiskeriene. For å muliggjøre en sameksistens mellom fiskerinæringen og petroleumsnæringen også i disse områdene er det av avgjørende betydning at vi unngår skadelige utslipp til sjø.

Forvaltningsplanen for Barentshavet som vi nå er i gang med å utarbeide, vil hjelpe oss til å se ulike former for menneskelig aktivitet i sammenheng og til å ta nødvendige valg for å trygge naturgrunnlaget i disse viktige havområdene.

Økosystembasert forvaltning er i ferd med å bli mer enn bare en målsetting for den marine ressursforvaltningen. Johannesburgmøtet oppmuntret til bruk av økosys-

temtilnærming innen 2010. OSPAR og ICES er andre samarbeidsfora i denne sammenheng.

Havforskningsinstituttet, som er Fiskeridepartementets viktigste rådgiver hva gjelder forvaltning av marine ressurser, er i sluttfasen av en omorganisering som skal sette dem bedre i stand til å innrette forskning og overvåking mer systematisk mot marine økosystemer. Regjeringens vern av korallrev er et eksempel på at kunnskap om økosystemer gir grunnlag for aktivt vern. Således er det opprettet egne forskergrupper for de viktigste økosystemene, som f.eks. Økosystem Barentshavet, Økosystem Norskehavet, Økosystem Nordsjøen. I tillegg har Havforskningsinstituttets nye forskningsfartøy «GO Sars» gitt forskerne et langt bedre verktøy for den praktiske gjennomføringen av økosystembasert forskning. Det vil etter hvert gi oss et sikrere grunnlag for forvaltningen av våre marine ressurser og det marine miljø som helhet. Vi kan for øvrig konstatere at flere viktige arter, f.eks. norskarktisk torsk, sei, hyse og sild, er i god stand, nettopp fordi vi har lagt til grunn en bærekraftig forvaltning og høsting.

Utfordringene for oljevernberedskapen er først og fremst knyttet til den økende oljetransporten fra Russland. Dette har Regjeringen møtt med aktiv handling. Blant annet har Regjeringen styrket slepebåtkapasiteten i nord med tre fartøy. Målet er å minimalisere risikoen, fordi en oljekatastrofe også vil kunne bli en økologisk katastrofe. Derfor har vi også bygd ut beredskapen på en rekke områder og med ulike tiltak, herunder også nødhavner og strandsettingsplasser, etablering av trafikksentraler, oljeverndepot osv., slik jeg redegjorde for i Stortinget for et par uker siden. Det er også startet et lovende og viktig samarbeid med Russland om oljetransporten, hvor vi skal kunne trekke på erfaringer og ressurser hos hverandre.

For fiskerisiden står arbeidet i de internasjonale miljøorganisasjonene sentralt, fordi disse foraene fastlegger rammebetingelser som er viktige for en fiskerinasjon som Norge. Viktige problemstillinger er bl.a. marine verneområder og listing av truede arter, som også involverer fisk. Vi har en aktiv politikk overfor introduserte arter, som f.eks. kongekrabben.

Fiskeridepartementet har som visjon «Verdier fra havet – Norges framtid». Det er en visjon vi bare kan virkeliggjøre gjennom å ta vare på havmiljøene, og jeg er tilfreds med at det er bred enighet om at det både er viktige tiltak som er gjennomført, og som står foran en løsning.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Rolf Terje Klungland (A): Det var fine ord fra statsråden.

I en merknad i innstillingen viser Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet til samarbeidsprosjektet «Save the North Sea», som bevisstgjør brukerne av Nordsjøen når det gjelder den forsøplingen de selv bidrar til, gjennom å vise til sjøfolk, fiskere, fritidsseilere og oljearbeidere som forteller hvorfor de ikke kaster avfall i sjøen, men heller bringer det til land. Derfor foreslår disse partiene:

«Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til en oppryddingsdugnad med deltagere fra alle Nordsjølanda, den maritime næringsklyngen, oljeindustrien og fritidsbåteiere for å fjerne søppel fra Nordsjøen.»

Med det som utgangspunkt går jeg ut fra at fiskeriministeren også er innstilt på et samarbeid. Da blir spørsmålet mitt: Hvorfor er ikke regjeringspartiene med på dette forslaget i innstillingen?

Statsråd Svein Ludvigsen: Når det gjelder å ta vare på det marine miljøet og havmiljøet generelt, er det klart at det er viktig både å forhindre den forurensning som ulike næringsaktiviteter forårsaker, og å rydde opp. Begge deler har Regjeringen en aktiv holdning til, og vi har programmer som pågår i ulike havområder, det være seg i Nordsjøen så vel som i nordområdene, hvor man foretar en opprensning. Dette er et arbeid som pågår, og i så måte ser jeg ikke nødvendigheten av ytterligere vedtak.

Øyvind Korsberg (FrP): Jeg er glad for at statsråd Ludvigsen har et klart fokus på beredskapen med hensyn til fare for oljeutslipp i nordområdene, og at han har en langt høyere ambisjon enn det tidligere statsråder har hatt.

I forbindelse med behandlingen av stortingsmeldingen «Rent og rikt hav» foreslo Fremskrittspartiet at det skulle etableres en trafikkovervåkingsentral på Reitan, og at denne skulle drives av Kystverket. Det fikk ikke flertall. I ettertid er det besluttet at Vardø skal ha den trafikkentralen.

I dag brukes Reitan i stor grad til skipstrafikkovervåking. Det synes vi er bra. Men hvorfor ble ikke Reitan valgt da det skulle etableres en trafikkovervåkingsentral i nordområdene, når man allerede har mye av det utstyret på plass som skal til for å kunne overvåke skipstrafikken?

Statsråd Svein Ludvigsen: Jeg er ikke sikker på hensiktsmessigheten av at vi tar opp en debatt om et tema som allerede er besluttet.

Men det som står fast, er at Regjeringen og Stortinget har gått inn for og akseptert at det skal bygges en trafikkentral i Vardø, og at den, når den i løpet av få år er etablert, skal spille en viktig rolle i beredskapen i nordområdene. Det er et tett og godt samarbeid mellom Forsvaret og Kystverket når det gjelder beredskap, overvåking og ved aksjoner. Det har vi sett ikke minst ved etablering av slepebåtkapasitet. Forsvaret og Reitan er og vil være en aktiv part når det gjelder å ha oversikt over hva som foregår langsmed kysten, både før og etter at trafikkentralen er etablert, akkurat som også de private aktørene vil inngå i en samlet beredskap, enten det er landbaserte industribedrifter som er pålagt særskilte beredskapskrav, eller det er oljeindustrien som har fått seg pålagt betydelige beredskapskrav, eller annen virksomhet.

Heidi Sørensen (SV): Det er riktig som statsråden sier, at det er satt i verk flere tiltak for å øke bl.a. slepebåtkapasiteten i nordområdene, i forbindelse med den økte

trusselen som oljefrakten fra Murmansk langs norskekysten representerer.

Men det stortingsflertallet så langt ikke har sagt, er at den kapasitetsøkningen som har funnet sted, representerer et tilfredsstillende beredskapsnivå. I tilleggsmeldingen når det gjelder bevilgningene for 2004, redegjør statsråden for hvilke risikoberegninger som ligger til grunn for det antall slepebåter som er valgt. De beregningene forutsetter imidlertid at skipsfarten i gjennomsnitt vil foregå tolv nautiske mil utenfor kysten, mens Kystverkets påbudte seilingsleder befinner seg mellom fire og tolv nautiske mil. Og jo nærmere fire nautiske mil man kommer, jo mer øker behovet for antall slepebåter.

Kan statsråden prøve å berolige meg når det gjelder dette?

Statsråd Svein Ludvigsen: Den økte oljetrafikken langsmed norskekysten fra Russland er helt klart en utfordring, ikke minst miljømessig. I den sammenheng har vi hatt gjentatte debatter i stortingssalen i løpet av høsten, og vi har bebudet en stortingsmelding hvor vi skal ta opp dette i total sammenheng, og også belyse risikoen som er knyttet til det.

I det budsjettet som ligger til behandling i Stortinget, har vi foreslått tre slepebåter i nært samarbeid mellom Kystverket og Forsvaret. I tillegg er det slik at vi den 1. januar utvider territorialgrensen, og vi skal etablere farleder nærmest opp mot tolvmilsgrensen, nettopp for å få trafikken litt mer ut fra kysten. Det forhindrer ikke at tankfartøy kan gå utenfor tolvmilsgrensen, så det er en misforståelse å tro at de er nødt til å gå innenfor tolvmilsgrensen.

Ellers er det etablert en rekke andre tiltak som skal bedre sikkerheten og gjøre oss bedre i stand til å aksjonere hvis det først skjer en ulykke. Det vil være et samarbeid mellom private, offentlige og ikke minst Forsvarets ressurser.

Odd Roger Enoksen (Sp): I disse dager foregår det en nokså intens debatt i nord om problemstillingene rundt gjenåpningen av områdene rundt Lofoten–Tromsøflaket. Det er en sak som jeg vet Regjeringen vil komme tilbake til på et senere tidspunkt med bakgrunn i konsekvensvurderinger, men jeg kan likevel ikke unnlate å stille et spørsmål til fiskeriministeren.

Med bakgrunn i det han selv sa om betydningen av å kunne høste av et rent hav i framtiden, vil jeg gjerne høre statsrådens vurdering av en eventuell gjenåpning av dette meget sårbare området i forhold til føre var-prinsippet, og hvordan man også i framtiden skal kunne høste av et rent og uforurenset hav i det området av landet hvor vi har de sterkeste strømforholdene, gyteområdene og vandreamrådene for våre viktigste fiskearter, som tross alt vil komme til å representere framtiden for dette området.

Statsråd Svein Ludvigsen: Det er riktig at det ligger to store saker med implikasjoner i de marine miljøene i nordområdene. Det er 18. konsesjonsrunde, og det er åpningen av Barentshavet.

Til det er å si at Regjeringen har gjort det helt klart at vi både ser utfordringene knyttet til miljø- og utslippsproblematikken og interessekonfliktene i bruk av havområdene. I strøket Lofoten og nordover er det helt klart områder hvor det kan være interessekonflikter i bruken av havområdene. Formålet med forvaltningsplanen for Barentshavet er nettopp å få etablert rammebetingelser som gjør det mulig å balansere de ulike næringsinteresser som er knyttet til fiskeri, til sjøtransport og til petroleumsvirksomhet, innenfor rammen av en bærekraftig utvikling.

I så måte har vi pekt på flere forhold som er knyttet til dette, og det skal vi komme tilbake til når Regjeringen har konkludert. Derfor vil det ikke være riktig av meg å trekke konklusjoner før Regjeringen har ferdigbehandlet dette viktige saksfeltet.

Heidi Sørensen (SV): Jeg legger merke til at statsråden ikke vil utdype hvorfor han har valgt fire slepefartøyer for hele Nord-Norge. Veritas' beregninger viser at hvis all skipstrafikken hadde foregått fire nautiske mil utenfor kysten, hadde man trengt 28 båter for å ha slepebåtkapasitet god nok.

Den andre beregningen viser at hvis alle hadde kjørt akkurat tolv nautiske mil utenfor, ville man ha trengt fire båter for å ha en god nok slepebåtkapasitet. Men de obligatoriske ledene som er foreslått innenfor, varierer fra seks til tolv, altså vil man gjennomsnittlig trenge flere enn fire hvis trafikken følger påbudt led.

Så har statsråden helt rett i at tankskip kan velge å reise utenfor tolvmilssonen, men han kan sikkert også bekrefte at snarste vei fra Murmansk til alle markeder, i hvert fall langs Finnmarkskysten fram til Nordkapp, er tettest mulig langs kysten.

Statsråd Svein Ludvigsen: Jeg kan selvfølgelig bekrefte at den korteste linjen også er den rette linjen. Det er jo nettopp derfor vi har flyttet territorialgrensen til tolv mil og skal etablere farleder, for da kan vi tvinge fartøyene lenger ut fra kysten enn vi kunne gjøre med firemilsgrense. Så vil det stå fartøyene fritt å gå utenfor hvis det er ønskelig, men innenfor territorialgrensen er vi i ferd med å etablere farleder som gjør at vi har bedre kontroll, og vi kan separere trafikken nord-sør. Det vil øke tryggheten, og det vil øke beredskapen og muligheten til å aksjonere hvis det først skjer et uhell.

Så er det slik at vi har foreslått for Stortinget og fått aksept for tre slepebåter i år, og det ligger forslag om det også neste år. Så skal vi legge fram en stortingsmelding hvor vi skal komme tilbake til det framtidige behovet sett i forhold til den forventede økte trafikken. Jeg er ikke i stand til å konkludere før vi er ferdig med det arbeidet, og jeg synes man skal ha tålmodighet til å vente på det, nettopp fordi fagmyndighetene har anbefalt at tre fartøyer i strøket Røst–Grense–Jakobselv er tilstrekkelig sikkerhet i forhold til den trafikken som er der i dag, og som vil være der i løpet av den nærmeste tiden.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Hans Gjeisar Kjæstad (H): Det er selvfølgelig nyttig og nødvendig å iverksette reparasjons- og oppryddingsarbeid for å unngå forurensning. Det som imidlertid er vår gyldne utfordring, er planlegging og bygging av et samfunn der behovene for reparasjoner og etterarbeid reduseres til et minimum.

Miljøpolitikk er ikke nettopp populismens arnested. Den gir sjelden rask gevinst i opinionsinstituttene, og på børs og i katedral frister den en heller tilbaketrukket tilværelse. Desto viktigere er det at nasjonens fremste tør å ta parti for de generasjoner som fremdeles ikke har stemmerett. Deres eksistensielle betingelser avhenger av at materiell tøylesløshet underlegges rammer. Med utgangspunkt i mangfold og forvalteransvar iverksetter Regjeringen ulike typer arealvern og restriksjoner på utslipp til luft, til vann og til jord.

Når det gjelder arealvern av skog, er det lettere å enes om mål enn om virkemidler. Der miljøvernmyndighetene har definert behovet for biotopvern, er det fullt mulig å la skogbruksorganisasjoner finne frem til tilstrekkelige arealer som ivaretar dette behovet. Det forutsetter rimelig erstatning for bortfall av inntekt. Behovet for biologisk og genetisk mangfold tror jeg er best ivaretatt gjennom frivillighet, gjensidighet og opplysning. Få er de skogbrukerne som ser på sin eiendom som et rent høstingsbruk. Langt de fleste definerer grønne verdier i vid forstand som en del av sin eiendomsportefølje. Så skal det sies av vi mennesker er ulike, og at miljøpolitikk nok ikke helt kan greie seg uten riset bak speilet. Vi i Høyre mener likevel at riset fortrinnsvis skal befinne seg nettopp der, nemlig bak speilet.

Få av miljøpolitikkenes bestanddeler har så høy egenvekt som transportsektoren. Urasjonell arealbruk, trafikkforslumming, støy og luftforurensning krever større satsing på kollektivtransport. Kvalitativt og kvantitativt har derfor regjeringspartiene levert en historisk satsing for å øke kollektivandelen. I 2003 og i forslaget til statsbudsjett for 2004 er den årlige kollektivsatsing økt med henholdsvis 7,7 pst. og 4,8 pst. For øvrig er det interessant å merke seg at stadig flere aktører innen næringslivet nå er pådrivere for bedre kollektivtransport, fordi de ser at økte kollektivandeler og færre biler gir mer plass for næringslivets transporter. Det er all grunn til å gi honnør til miljøvernministeren og til samferdselsministeren for driv og dynamikk hjemme og ute. Miljøpolitikk er langsiktighet og har blitt denne regjeringens adelsmerke.

Heidi Sørensen (SV): Det var ikke ovasjonene i forrige innlegg som fristet meg til å ta ordet i denne saken. Jeg ønsker ikke å forlenge debatten, men jeg synes at statsrådets svar til representanten Langeland når det gjaldt håndtering av de store utslippene av CO₂ fra Snøhvit-gasskraftverket, bør kommenteres ytterligere.

Dette er en av de største enkeltsakene denne regjeringen skal behandle når det gjelder CO₂-utslipp, og det var en komplisert sak under forhandlingene på Sem. I Sem-

erklæringen står det at CO₂-utslippene fra gasskraftverket på Snøhvit skal ilegges CO₂-avgift. Det har det vært ganske tyst om en stund, men jeg regner med at det vil være en vesentlig del av den behandlingen som statsråden nå skal foreta når det gjelder uslippsoknaden fra Statoil om å få slippe ut 900 000 tonn CO₂. Det finnes et alternativ. Man kan ta bort de 900 000 tonnene CO₂ ved å legge et pilotprosjekt for CO₂-fri gasskraft til Snøhvit. Snøhvit er bedre egnet enn mange andre lokaliseringer. Det skyldes at den gassen som kommer fra Snøhvit-feltet som skal inn i LNG-fabrikken, i utgangspunktet er svært rik på CO₂. For at LNGen skal møte markedskrav, må man ta ut deler av CO₂ fra gassen før man kjører den inn i anlegget. Statoil har allerede startet arbeidet med å bygge en returledning for den gassen, og den skal reinjiseres i feltet. Den dyreste enkeltkomponenten til et CO₂-fritt anlegg er altså allerede på plass på Snøhvit-feltet. Det er bygging av rørledning for returgass som er den store, tunge investeringen. Alt som skal til på Snøhvit, er at det bygges et separeringsanlegg som gjør at man kan fjerne CO₂ fra røykgassen. Rørledning for reinjisering ligger klar. Den beslutningen skal Regjeringen fatte. Jeg mener at dette er prøvesteinen på om det er slik representanten Bror Yngve Rahm sa, at tvilen skal komme naturen til gode, og at føre var-prinsippet virkelig gjelder for denne regjeringen. En viktigere enkeltbeslutning når det gjelder hvor store CO₂-utslipp Norge skal kunne stå for når vi kommer til forpliktelsesperioden, får statsråd Børge Brende neppe på sitt bord. Det skal bli interessant å høre litt mer nyansert hvordan statsråden reflekterer rundt disse spørsmålene.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 584)

S a k n r . 2

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Heidi Sørensen, Heikki Holmås og Kristin Halvorsen om opprettelse av Alnaelva miljøpark (Innst. S. nr. 47 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:109 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikkordskifte etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Siri A. Meling (H) (ordfører for saken): I Dokument nr. 8:109 for 2002-2003 tar forslagsstillerne til orde for å invitere Stortinget til å be Regjeringen ta initiativ til et samarbeid med Oslo kommune og de frivillige organisasjonene langs Alnaelva om opprettelse av Alnaelva miljøpark, som strekker seg fra Marka til sjøen.

Alnaelva er Oslos lengste elv, og den renner gjennom Groruddalen, som er det mest befolkningstette dalføret her i landet. Over 130 000 innbyggere bor langs vassdraget, og for disse representerer området en god mulighet for friluftsliv og rekreasjon. Å bo i en storby og samtidig ha en nær tilgang til denne type friluftsområder er ganske unikt og verdifullt for opplevelsen av livskvalitet.

I brev til energi- og miljøkomiteen fra miljøvernminister Børge Brende, datert 26. september 2003, vises det også til at intensjonene bak dette Dokument nr. 8-forslaget allerede er ivarettatt. Miljøverndepartementet har i samråd med andre departementer innledet et samarbeid med Oslo kommune om strategier og tiltak for et bedre miljø i Groruddalen. Det nevnes her at grønnstrukturen, med Alnaelva som hovedelement, skal forsterkes og videreutvikles. Dette innbefatter også kulturminner i området. I brevet henvises det også til at byrådet i Oslo har inngått en avtale med Miljøverndepartementet om utvikling av en miljøsoner i Groruddalen, hvor hensikten er å se ulike miljøutfordringer under ett innenfor et område og gjennomføre koordinerte tiltak for å forbedre miljøforholdene. Arbeidet konsentrerer seg i første omgang om fire utvalgte geografiske områder i Groruddalen, hvorav tre ligger ved Alnaelva.

Departementet tilkjenner gjennom sitt svarbrev til komiteen at gjennomføringen av Alna-visjonen krever utvikling av nye ideer og kanskje utradisjonelle prosjekter, og understreker samarbeid mellom statlige grunneiere, kommunale etater, næringsliv, frivillige organisasjoner og skoler i området som nøkkelfaktorer for å kunne lykkes.

En samlet komite erkjenner det initiativet miljøvernministeren og hans departement allerede har tatt i denne saken, og foreslår da også at Dokument nr. 8:109 for 2002-2003 vedlegges protokollen.

Marit Nybakk (A): Selv om skrittene helt åpenbart går i riktig retning, går det fortsatt i sneglefart når det gjelder arbeidet for å bedre miljøet i Groruddalen, som er Norges tettest befolkede dalføre.

Den 22. oktober 1998 hadde undertegnede en interpellasjon til daværende miljøvernminister Guro Fjellanger om mulighetene for å opprette Alna Miljøpark. Det er altså fem år siden.

I Oslo bystyre har bl.a. Arbeiderpartiet lagt inn penger på budsjettet til Alna Miljøpark hvert år siden den gang. Og et enstemmig bystyre bevilget 3 mill. kr for 2003 til et avgrenset område. Men utbedring av miljøet i Groruddalen må være et felles mål for stat og kommune. Staten er en stor grunneier i Groruddalen; de fleste miljøproblemene er påført av statlige etater.

Groruddalen strekker seg fra Middelalderbyen og helt til bygrensa ved Gjelleråsen. Gjennom store deler av dalen renner Alnaelva som Groruddalens blågrønne nerve, slik det også står i utviklingsplanen – én av de lengste og mest påvirkede elver i hovedstadsområdet, ja, kanskje i Norge totalt sett. Alna har sine kilder i marka, renner forbi Bryn og ned til sjøen. Flere kilometer av elven er lukket – av samferdsel, næringsvirksomhet og boligområ-

der. Men der Alna ikke er lukket, renner den gjennom ubebygde restområder. Mange av disse er sikret som fri-luftsområder. Ved hjelp av noen byplanmessige grep vil disse kunne gjøres til en stor sammenhengende grønnstruktur, bestående av naturelementer, antikvariske verdier og boliger f.eks. Flerbruksplanen Alna Miljøpark ble i sin tid etablert på grunnlag av et initiativ fra bydelene i området. Oslo kommune har lagt fram utkast til strategisk grønnstrukturplan for Groruddalen, med en visjon om en åpen Alnaelv i en attraktiv grøntkorridor fra Mar-ka til sjøen.

For å få til dette trengs det samarbeid med flere statlige etater og en overordnet statlig koordinering, i samspill naturligvis med Oslo kommune, med bydelene og frivillige organisasjoner, slik forslagsstillerne har understreket. De mest kompliserte gordiske knutene i området tilhører, som jeg har understreket, statlige myndigheter.

Historisk sett var Alna en viktig trafikkåre. Da Oslo ble anlagt ved Alnas munning tusen år tilbake, ble vikingskipene trukket opp på sandbankene akkurat her. Fra historiebøkene husker vi at Håkon Håkonsson trakk skipene sine opp gjennom Alna fra Oslofjorden og videre til Øyeren. I middelalderuinene i Bjørvika og i områdene langs Alna ligger veldig mye av Oslo identitet og historie – ja, av norsk identitet og historie. Opprustning av Alnaområdet er derfor også et viktig kulturminnetiltak, sammen med bygging av Middelaldermuseet og utvikling av Bjørvika som ny bydel ut mot fjorden.

Som en kuriositet kan jeg nevne at i 1986 kom Oslo Arbeiderparti med en idéskisse for en Alna-plan. Med utgangspunkt i en politisk vilje til å satse på en fornyelse av Groruddalen gikk partiet bl.a. inn for en vernesone på minst 20 meter på hver side av elven, et sammenhengende turnett langs elvedraget, registrering av fortidsminnesmerker, bevaring av de gamle industri- og handelsmiljøene, boligutbygging samt etablering av sosiale og kulturelle treffsteder. Som sagt: Dette tar litt tid.

Jeg er glad for at miljøvernministeren i sitt brev til energi- og miljøkomiteen skriver at å forbedre miljøet i Groruddalen er et felles mål for Oslo kommune og Regjeringen. Gamle Oslo og Groruddalen har i årevis tatt belastninger ved statlig infrastrukturutvikling, noe som ble forsterket, må jeg beklageligvis si, ved etableringen av hovedflyplassen på Gardermoen.

Alna-visjonen springer ut av en drøm om en bærekraftig byutvikling på linje med det som skjedde med Akerselva Miljøpark, som i dag er et stort aktivum for lokalbefolkningen, slik det også står i innstillingen. Det prosjektet fikk vi til. Nå gjenstår det å se om det blir handling ut av Alna-visjonen.

Heidi Sørensen (SV): Jeg slutter meg til alt det flotte som er sagt om Alnavassdraget. Det er et spesielt vassdrag i Oslo. Vi har tidligere i dag diskutert skogvern, og langs Alnavassdraget alene er ikke mindre enn elleve forskjellige skogtyper representert. Nå er jo Oslo spesiell når det gjelder biologisk mangfold. Oslo, Asker og Bærum er de tre kommunene i landet som har det rikeste

biologiske mangfoldet. Og vel er det viktig å snakke om vern av skog og vern av store nasjonalparker, men klarer vi ikke å ta vare på den naturen som ligger tett opp til byene, klarer vi heller ikke å verne om det biologiske mangfoldet. 60 pst. av landets plantearter befinner seg faktisk innenfor hovedstadens grenser. 50 pst. av landets fugle- og dyrearter gjør faktisk det samme. Og ikke mindre enn 370 karplantearter, 400 sopparter – hvorav 16 er på rødliste –, 10 pattedyr, 57 fuglearter og 2 amfibiearter – vi har liten salamander i Alnaelva – befinner seg langs Alnaelva.

Alnaelva er noe av det mer spennende vi kan ha av bynær natur i Norge. Samtidig renner den gjennom Norges tettest befolkede dalføre. Det bor altså 130 000 mennesker i Groruddalen. Det gjør at Groruddalen, hvis man skulle ha sett på den som en egen by, ville ha vært på størrelse med Trondheim.

Man trenger et miljøløft i Groruddalen. Jeg er sikker på at hadde man fått til det samme miljøløftet som man en gang fikk til for Akerselva, for Alnaelva, ville Alnaelva ha fått samme betydning for byutvikling, for miljøforbedring, som det miljøparken langs Akerselva har fått for områdene fra Grünerløkka og opp til Nydalen, som i dag er noen av de mer spennende områdene vi har i Oslo, både for bolig- og næringsutvikling. Det må være en visjon det må gå an å skape et bredt politisk flertall for i Oslo.

Det er klart at Alnaelva har et historisk sus over seg. Oslo, landets hovedstad, er grunnlagt på breddene av Alnaelva. Også industrihistorisk er Alnaelva viktig. Akerkonsernet ble grunnlagt knyttet til Akerselva, men Kværnerfallene, som er knyttet til Alnaelva, la grunnlaget for Kværner. Her er det også mye spennende kulturhistorie knyttet til elva.

Det eksisterer et stort engasjement, et nettverk av frivillige organisasjoner som jobber meget aktivt for å ta vare på elva si. Og disse frivillige miljøorganisasjonene og kulturorganisasjonene burde få støtte til å være med på å ta denne dugnaden i fellesskap. Jeg må si at jeg er veldig glad for det initiativet som miljøvernministeren har tatt i saken, selv om jeg er helt enig med representanten Marit Nybakk i at dette ikke går veldig raskt. Men alle initiativ som går i riktig retning, er her positivt, og vi har i denne anledning sett grunn til å støtte opp under de tiltakene som statsråden har fremmet.

Men jeg må si at jeg ble litt forundret da jeg så hvordan komiteen hadde behandlet denne saken. Arbeiderpartiet og SV ble overraskende, vil jeg si, stående alene om en merknad der det heter:

«Disse medlemmer er tilfreds med at departementet mener at å forbedre miljøet i Groruddalen, og herunder støtte opp under Alnavisjonen, er et felles mål for Oslo kommune og Regjeringen.»

Dette må da egentlig, på bakgrunn av det brevet jeg ser statsråden har sendt til komiteen, være et felles mål for regjeringspartiene, Arbeiderpartiet og SV. Jeg håper at statsråden eller noen som representerer flertallet, kan bekrefte i salen i dag at målet når det gjelder Alna-visjonen og det å forbedre miljøet i Groruddalen, må være fel-

les for både regjeringspartiene, Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Ingmar Ljones (KrF): Denne saka viser at det aller-
eie er etablert eit godt samarbeid mellom Oslo kommune
og staten om miljøforbetringar i Groruddalen og langs
Alnaelva. Det er viktig at Alnaelva miljøpark blir sett i
samanheng med dei andre planlagde miljøforbetrande til-
taka i Groruddalen.

Denne saka bør også sjåast på i ein større samanheng
og vera modell for samarbeidsprosjekt mellom kommune
og stat andre stader i landet. Dette vil vera i samsvar med
den siste kommuneproposisjonen, som m.a. la sterk vekt
på lokaldemokrati, lokal medverknad og lokal sjølvråde-
rett. Men det frittek ikkje staten for ansvar for å gå inn i
forpliktande samarbeid med kommunane om viktige miljø-
tiltak.

Det er viktig å presisera at Oslo kommune har hovud-
ansvaret for å få betre miljø i Groruddalen, men at staten
deltek ut frå det nasjonale ansvaret for viktige delar av
infrastrukturen som staten har i dette området.

Samarbeidsprosjekt av den typen som er i fokus i
denne saka, er i samsvar med dei føringane som blei
lagde i St.meld. nr. 23 for 2001-2002, Bedre miljø i
byer og tettsteder. I denne meldinga er byar og tettsta-
der inviterte til å laga pilotprosjekt, m.a. å utvikla
miljøsoner i samarbeid med staten. Kunnskapen som
kjem fram gjennom samarbeidsprosjektet i Grorudda-
len, kan ha overføringsverdi til andre prosjekt. Det spe-
sielle og mest interessante i dette prosjektet er at det vil
føra med seg utvikling av nye idear og prosjekt, og det
vil vera ei utfordring for tradisjonell planlegging og
gjennomføring.

Også friviljuge organisasjonar og skular i området har
fått sin rettmessige plass i prosjektet. Det skal bli ekstra
interessant å få informasjon om organiseringa og an-
svars- og kostnadsdelinga mellom dei ulike deltakarane i
prosjektet. Dette vil også gjelda drift og vedlikehald der
også friviljuge organisasjonar kan delta i den felles dug-
naden og innsatsen.

Å bu i ein by og samstundes ha nær tilgang til verdfulle
friluftsområde er overmåte verdfullt for rekreasjon og
oppleving av livskvalitet.

Eg er glad for at miljøforbetringane i Groruddalen,
som er i samsvar med intensjonen i St.meld. nr. 23, Bed-
re miljø i byer og tettsteder, sjølvstakt kjem dette området
til gode, og i tillegg kan det vera ein kunnskapsbase for
samarbeidsprosjekt andre stader i landet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.
(Votering, se side 586)

S a k n r . 3

*Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag
fra stortingsrepresentantene Bjørn Jacobsen, Hallgeir H.
Langeland, Åsa Elvik, Heidi Grande Røys, Ågot Valle,
Audun Bjørlo Lysbakken og Geir-Ketil Hansen om bedre
kartlegging av rasfaren i Norge, samfunnmessige conse-*

*kvenser og konkrete tiltak for å forhindre at menneskeliv
og verdier går tapt (Innst. S. nr. 40 (2003-2004), jf. Do-
kument nr. 8:87 (2002-2003))*

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen
vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 mi-
nutter til hver gruppe.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt an-
ledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de
som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte ta-
letid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Inger S. Enger (Sp): (ordfører for saken): Stortinget
skal i dag behandle Dokument nr. 8:87 for 2002–2003
gjennom Innst. S. nr. 40 for 2003-2004.

Forslaget fra SV går i hovedsak ut på å bedre kartleg-
ginga av rasfaren i Norge, få fram de samfunnmessige
konsekvensene og komme med konkrete tiltak for å for-
hindre at menneskeliv går tapt. Forslaget peker også på at
det må tas bedre hensyn til lokal risiko, skadeomfang,
psykisk utrygghet og distriktshensyn i beregningene.

En samla komite er enig om at det blir tatt opp viktige
problemstillinger knytta til rassikring av ferdselsårer og
av bosatte områder i dette dokumentet.

Fra komiteens side var det ønske om å få god oversikt
over de ulike utfordringene. Det har komiteen også fått. I
svarbrevet sitt til komiteen, datert 22. mai 2003, gir stats-
råd Brende og Miljøverndepartementet en svært grundig
gjennomgang av det arbeidet som pågår. Seks forskjellige
departement har uttalt seg i brevet fra Miljøverndeparte-
mentet. Dette viser flere ting. Området er svært omfat-
tende. Det er svært mange aktører og berørte virksomhe-
ter, og flere myndigheter har ansvar. At ansvaret frag-
menteres på så mange aktører, kan være uheldig. Derfor
er det bra at en interdepartemental arbeidsgruppe nylig
har gjennomgått arbeidsfeltet, og ansvaret for de ulike
områdene har blitt bedre klarlagt. Flertallet i komiteen
ser det som viktig – ja, det forutsettes – at innsatsen for å
samordne dette arbeidet skal fortsette.

I brevet fra Miljøverndepartementet går det også fram
at det er gjennomført en kartlegging av rasfarlige veg-
strekninger, og at det allerede finnes en oversikt over be-
hovet for å sikre fylkes- og riksveger mot ras. Det blir
også arbeida med å finne fram til de beste formene for
sikringstiltak og bedre prosedyrer for stenging av veger
ved rasfare. Hovedutfordringen blir derfor å få gjennom-
ført rassikringstiltak på de mange vegstrekningene som
vi veit er rasfarlige. Flertallet i komiteen uttrykker seg
slik:

«Det synes ikke å være behov for nye utredningsdo-
kumenter til Stortinget.»

Dette har også Samferdselsdepartementet gitt uttrykk
for i sitt svarbrev til komiteen.

Det er Norges geologiske undersøkelse, NGU, som
har ansvaret for Nasjonal skredatabase. Fra 2004 vil
NGU også få koordineringsansvaret for det statlige
skredkartleggingsprogrammet. Nærings- og handelsde-
partementet opplyser at det er et stort behov for forsk-

ning og utvikling innenfor problemer knytta til skred. Og NGU vurderer at et kartleggingsprogram på 2,5 mill. kr pr. år er for lite for å sikre en tilfredsstillende oversiktskartlegging av de skredutsatte områdene i Norge. En samla komite mener derfor det er behov for å styrke arbeidet med å kartlegge bebodde områder der det kan være rasfare, slik at det kan settes inn konkrete tiltak.

Kommunene har ansvar for arealplanlegginga for alle arealer i kommunen, herunder også å sørge for at farlige områder gjøres kjent. Det er derfor viktig at kommunenes tilgang til data om rasfare forbedres, slik at de f.eks. unngår å legge nye boligområder til rasfarlige områder. Det er nødvendig at innsatsen for skredkartlegging følges opp gjennom de årlige budsjettbehandlingene.

Jeg kan også nevne at saken har vært til uttalelse i samferdselskomiteen.

Flertallet i energi- og miljøkomiteen, alle unntatt SVs representanter, som fremmet dette forslaget, rår Stortinget til å gjøre vedtak om at Dokument nr. 8:87 for 2002-2003 vedlegges protokollen.

K a r i L i s e H o l m b e r g hadde her gjeninn- tatt presidentplassen.

Øyvind Halleraker (H): Jeg synes saksordføreren nettopp hadde en veldig god redegjørelse for komiteens behandling av denne saken, hun gikk også i dybden på en del av det faglige stoffet. Så jeg vil nøye meg med å komme med noen betraktninger rundt det jeg vil kalle SVs velmenende fokusering på denne saken.

Det er faktisk også veldig mange andre som er opptatt av ras- og skredsikring. Dessverre, som så ofte før, muner dette ut i urealistiske forslag og formuleringer som kan tyde på at man tror det går an å vedta seg ut av den risiko det tross alt innebærer å bo under fjell, som det heter, og som er hverdagen for veldig mange mennesker i vårt land.

Ingen ønsker selvfølgelig at menneskeliv eller verdi- er skal gå tapt. Og store ressurser har vært satt inn for nettopp å unngå at ras rammer, slik at dette skjer. I mange fylker, også i mitt hjemfylke Hordaland, er rasfaren bokstavelig talt overhengende. I mange sammen- henger i fylket og i lokalsamfunnene har engasjementet og engstelsen for denne trusselen vært betydelig, fordi ras er en naturlig del av vår vakre, men også farlige, topografi. Men det er ikke slik av SVs nye nytte-kost- analyser vil endre på denne trusselen, selv om de utar- beides sentralt.

Man har gjennom en prioritering av tiltak i forhold til trusler fått utarbeidet fylkesvise og lokale planer for skred og skredsikring. Og med all respekt for sentrale myndigheter, Vegdirektoratet og andre tror jeg det er få områder der lokal kunnskap og prioriteringer er viktige- re. Etter det jeg er kjent med, foreligger det rasfareplaner i de fylker som særlig har denne trusselen, og prioriterin- gene gjøres i henhold til disse. Men også på dette områ- det i vårt samfunn blir det en avveining mellom risiko og nytte, noe som de som er mest berørt av dette, er vel inn- forstått med i sin hverdag og i sitt virke.

Jeg tror ingen er uenig med SV i at dette er et saksom- råde som opptar mange i rasutsatte områder. Forskjellen er imidlertid at SVs forslag avspeiler en tro på at det blir så mye bedre om bare planarbeidet skjer sentralt. Det er flertallet uenig i. Det følger heller ingen penger med SVs forslag.

På dette området er det ikke flere utredninger vi tren- ger, men at vi greier å samle oss om å prioritere midler slik at vi kan få løst utfordringene i den rekkefølge fylke- ne og lokalsamfunnene har prioritert.

Geir-Ketil Hansen (SV): Dette Dokument nr. 8-for- slaget for 2002-2003 er fremmet av stortingsrepresentan- ter fra SV som alle har det til felles at de bor i rasutsatte fylker i landet – på Vestlandet og i Nord-Norge. Ut- gangspunktet for forslaget, slik det også framgår av be- grunnelsen, er at i store deler av landet bor svært mange mennesker i rasfarlige områder. Mange mennesker må daglig kjøre på rasutsatte veistrekninger for å komme på jobb eller til skolen, og mange lever i daglig frykt for ras. Spørsmålet vi da stiller oss, er om det i Norge gjøres nok for å forebygge, om det gjøres nok for å sikre befolkning- en. Jeg mener at behandlingen i energi- og miljøkomite- en, og særlig svaret fra en rekke departementer, bekrefter vår antakelse, at det gjøres for lite, og at det går for sent.

I brevet fra statsråden datert 22. mai gjøres det en oppsummering av arbeidet med rasproblematikken i de ulike departementer. Her bekreftes innledningsvis at mange fagmiljøer og kommuner har opplevd at ansvaret for dette området har vært oppsplittet og fragmentert. Ikke før våren 2001 ble det tatt initiativ til å koordinere rassikringsarbeidet. En interdepartemental arbeidsgruppe ble nedsatt.

Landbruksdepartementet bekrefter at i 2003 er det be- vilget 20 mill. kr til sikringstiltak mot naturskade. Beho- vet er 35 mill. kr.

Norges geologiske undersøkelse vil fra og med 2004 overta ansvaret for det statlige skredkartleggingspro- grammet, bl.a. skal faren for snøskred, steinskred og kvikkleireskred kartlegges. NGU har sammen med Nor- ges Geotekniske Institutt kartlagt faren for store skred. Disse programmene har fått bevilget 2,5 mill. kr pr. år. NGU vurderer dette som for lite til å sikre en tilfredsstil- lende oversiktskartlegging.

Statens vegvesen har foretatt en kartlegging av rasfa- ren langs veinettet. Det er rundt 540 rasutsatte streknin- ger på riksveiene, med en total lengde på 3 500 km, som utgjør 15 pst. av riksveinettet. Det vil koste 15 milliarder kr å sikre alle riks- og fylkesveier. Kostna- den ved å utbedre hele riksveinettet til god standard er grovt anslått til 400 milliarder kr. Det betyr at med årets bevilgningsnivå vil det ta mellom 30 og 40 år å sikre vei- nettet. Skal vi opp på god standard, som det heter, over hele landet, vil det ta 200 år. På årets budsjett er det be- vilget 0,5 milliarder kr til rassikring på veiene.

En ting er hvor mye vi bevilger til rassikring. Et mer grunnleggende problem mener jeg er at svarene fra de- partementene har demonstrert at det er et klart behov for å bedre innsikten i skred som samfunnsrisiko, og SV etter-

lyser derfor en prosess for å redusere risikoen for at menneskelig og verdier går tapt. En slik kartlegging er mangelfull over hele landet. Vi bør derfor få en bedre innsikt i og kartlegging av skred som samfunnsrisiko. La meg gi noen tankevekkende eksempler:

- Vi har ikke oversikt over rasfaren i landet eller noen oversikt over hvor mange mennesker som bor i rasutsatte områder.
- Det er ingen kartlegging av sammenhengen mellom rasfare og utflytting av mennesker og næringsliv.
- Det finnes ingen beregning av de samfunnsmessige kostnadene med 200–300 veistenginger årlig på til sammen 1 500–2 000 timer.

Med dette som bakgrunn er jeg forbauset over at flertallet i komiteen ikke vil støtte vårt forslag om å få en samlet plan til Stortinget om det framtidige arbeidet med rassikring, en sak som etter vår mening skal angi et nasjonalt løft på dette området, som det absolutt er behov for.

Norge er et fjelland, med høye fjell og dype fjorder, hvor mange lever og bor i rasfarlige områder. Hvorfor skulle ikke nettopp dette området gis den høyeste prioritet? Hvorfor skulle ikke Norge være den ledende nasjon i verden på dette området, på forskning, på kartlegging og på effektive tiltak mot ras?

Komiteen har begrenset seg til å konstatere hva som må gjøres, og at det må følges opp med årlige budsjetter. Det blir altfor passivt – her kreves mer enn bare ord og gode meninger, her kreves handling. Derfor tar jeg opp SVs forslag.

Presidenten: Representanten Geir-Ketil Hansen har tatt opp det forslaget han refererte til.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Anne Berit Andersen (H): Dette Dokument nr. 8-forslaget er et viktig dokument når det gjelder fokusering på rasfareproblematikken rundt om i vårt langstrakte land, det være seg skred, ras, utglidning eller flom.

Trygghet i hverdagen er noe av det viktigste for oss alle. Derfor må det være vanskelig for dem som lever med rasfare nær inn på livet i det daglige. Mange lurer kanskje på når neste ras vil komme. Blir det i dag når jeg er på vei til jobb, eller er det ungene mine som blir utsatt for dette når de er på vei til skolen?

Jeg ser at denne usikkerheten ikke er god å leve med i det daglige. Derfor er det viktig med forskning, kartlegging og utbedring. For å ivareta disse oppgavene er det mange aktører og virksomheter som er i gang, og flere myndigheter har ansvar her.

En interdepartemental arbeidsgruppe har nylig gjennomgått arbeidsfeltet, og ansvaret for de ulike områdene har blitt bedre kartlagt. Det er viktig for at vi skal kunne lykkes i dette arbeidet.

På mitt område innen samferdselssektoren går det mest på å rassikre bestemte veistrekninger. For at jeg skal kunne prioritere rett her, er det viktig med et best mulig faglig vurdert grunnlag. Vi satser mye på rassik-

ring. På budsjettet for 2004 er det avsatt ca. ½ milliard kr i statlige midler. Mange vil nok hevde at dette ikke er nok, men jeg er hele tiden nødt til å vurdere rassikringstiltak opp mot andre typer tiltak, som f.eks. trafikksikkerheten på hele veinettet.

Rassikring er et viktig område for oss i Høyre, men vi er uenig med SV i at vi trenger nye planer og utredninger. Vi har mye kunnskap om dette i dag, og dette må vi bygge videre på. Høyres gruppe støtter flertallet, som foreslår å vedlegge forslaget protokollen.

Inger S. Enger (Sp): Det gjelder innlegget fra en av forslagsstillerne.

Det er mulig jeg ikke fikk det godt nok fram, men mitt poeng var jo at det er et veldig viktig tema som blir tatt opp av SV. Det syns alle sammen. Alle syns dette temaet er viktig. Men det blir litt enkelt når SV dunderer i vei, om det er et parlamentarisk uttrykk – hvis ikke kan jeg si det på en litt annen måte – uten at de heller har 50 øre å legge ved dette her. Jeg syns det blir litt lettvent. Vi kan ikke planlegge oss til et risikofritt samfunn. Det er i grunnen det jeg ønsker å si.

Nå ble det også presisert at alle forslagsstillerne er fra fylker som er rasutsatte. Ja, hvem i Norge er ikke fra fylker som er rasutsatte? Sjøl jeg, som nesten er fra flatbygdene, kan finne steder som er rasutsatte. Så dette er en problematikk som vi alle på Stortinget er opptatt av.

Det er helt riktig som representanten fra SV sa, ansvaret her har vært for mye fragmentert. Men det ble nedsatt en gruppe i 2001 – det er tross alt snart tre år siden – for å samordne dette, og komiteens flertall forventer at det arbeidet skal holde fram.

Dessuten syns jeg det er viktig og kanskje litt spesielt at SV her ønsker en overordnet plan. I andre sammenhenger er de veldig for lokalt sjølstyre. Det er sjelden vi er så nær ting som hvis det detter en stein i hodet på oss, det er svært lokalt det skjer. Derfor bør det også være viktig for oss at denne planleggingen – hvor det er kommunene som har ansvaret – skal skje lokalt. Så er det vårt alles ansvar å sørge for at det til enhver tid er penger nok.

Geir-Ketil Hansen (SV): Jeg skal bare kommentere det siste innlegget.

Når dette forslaget ble tatt opp av oss, var det etter å ha kartlagt selv hva som gjøres på området rasproblematikk, og det viste seg å være veldig mangelfullt. Det ble for oss synliggjort ganske tydelig at både når det gjelder kartlegging, oversikt og vurderinger av konsekvenser, er det svært mangelfullt, det vi har gjort i Norge på dette området. Det var begrunnelsen for å ta opp forslaget.

Og for ikke å begynne å sette kroner og øre på hva vi burde gjøre umiddelbart, har vi foreslått at det burde utarbeides en samlet handlingsplan for hvordan vi skal jobbe med rassikring her i landet i årene framover, fordi det er så mange departementer som er involvert.

Det har vært viktig for oss å annonsere at denne planen skal angi at dette området skal gis et løft i årene som kommer. Derfor vil vi ha en samlet plan for rassikring. Det mener vi definitivt det er behov for. Vi følger

opp hvert år i budsjettet, f.eks. på samferdsel. Vi foreslår mer penger til rassikring årlig. Men det er ikke nok. Vi må få en samlet plan, og vi må løfte dette området opp, fordi det kreves nemlig. Det er så dårlig, det arbeidet som har vært gjort tidligere. Og nettopp for at det skal samordnes, og for at vi skal kunne utvikle oss videre på dette området, foreslår vi dette. Det er forbausede at flertallet ikke vil være med på det. Man bare konstaterer at det er satt ned en interdepartemental gruppe, og at man er i gang.

Hvis man hadde villet, hadde man støttet forslaget, så vi hadde fått løftet dette området, for det kreves.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se side 586)

S a k n r . 4

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Vaggen Malvik, Heidi Sørensen, Åsa Elvik og Hallgeir H. Langeland om øyeblikkelig å stanse all framtidig eksperimentering med og testing av Mixed Oxide Fuel (MOX) i Haldenreaktoren (Innst. S. nr. 52 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:61 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Synnøve Konglevoll (A) (ordfører for saken): Vi har i dag til behandling et Dokument nr. 8-forslag fra SV om øyeblikkelig å stanse all framtidig eksperimentering med og testing av Mixed Oxide Fuel, som vi forkorter til MOX. Dette er et forslag som flertallet i komiteen, alle unntatt SV, ikke bifaller. Likevel har vi benyttet muligheten til en viss drøfting av virksomheten i Halden-reaktoren.

Det er en enstemmig komite som viser til at den norske deltakelsen i The OECD Halden Reactor Project skal sikre landet grunnleggende kompetanse i reaktorteknologi og bidra til å bevare en tilfredsstillende beredskap mot ulykker, overvåke reaktoranlegg i norske nærområder og sikre norsk innflytelse i det internasjonale atomikkerhetsarbeidet. I tillegg skal prosjektet komme norsk industri og norsk forskning til gode.

Det er også en enstemmig komite som viser til at forskningen ved Halden-reaktoren med jevne mellomrom har blitt debattert, bl.a. ut fra argumentet om at forskningen her bidrar til at gamle reaktorer i Øst-Europa holdes lenger i drift. På den andre siden kan det hevdes at reaktorene i Øst-Europa ville fortsatt likevel, men med dårligere sikkerhetsløsninger. På en tilsvarende måte kan det argumenteres omkring MOX-forskningen. Mens for-

slagsstillerne argumenter med at forskningen på MOX i Halden tilrettelegger for økt bruk av MOX internasjonalt, skriver Regjeringa i svarbrev til komiteen at «virksomheten i Halden vil etter regjeringens mening neppe ha avgjørende betydning for om nye land velger å ta i bruk MOX eller ikke».

Et annet argument som har blitt brukt for stenging, er alderen til reaktoren. Når konsesjonen går ut i 2008, vil reaktoren være 50 år. Reaktoren har altså fått konsesjon til 2008. Flertallet i komiteen mener at å gå inn for SVs forslag vil være å endre Halden-reaktorens rammebetingelser midt i perioden. Men samtidig benytter komiteen denne muligheten til allerede nå å peke på at Norge ved neste konsesjonsrunde må foreta en grundig vurdering av alle sidene ved driften av Halden-reaktoren.

Komiteen viser til at et flertall i Innst. S. nr. 126 for 1998-99 sluttet seg til at det ble nedsatt et utvalg som skulle vurdere og gi anbefalinger knyttet til den framtidige utvikling av Halden-reaktoren. Flertallet understreker at formålet med dette utvalget er å gi et beslutningsgrunnlag i spørsmålet om videre drift.

Det er også lagt ved innstillingen et svarbrev fra helseminister Dagfinn Høybråten til energi- og miljøkomiteen, der han bl.a. skriver:

«Det er verdt å merke seg at da IFE fikk konsesjon for drift av reaktoranleggene i perioden 2000-2008, var et av vilkårene at instituttet innen 31.12.2004 «...utarbeider en oppdatert plan for nedleggelse av de konsesjonsbelagte anleggene...» og: «Denne planen forutsettes å være detaljert vedrørende nedleggelsen av reaktoranleggene og de metallurgiske laboratoriene også mht videre behandling og lagring av brukt brensel. Den skal også inneholde et kostnadsoverslag.»

Dette er altså en sak som Stortinget vil komme tilbake til. Komiteen viser til at utvalget må vektlegge hvordan vi kan styrke aktiviteten knyttet til MTO, Menneske-Teknologi-Organisasjon, kontrollromsutvikling, industripsykologi, prosessovervåking og «virtual reality», slik at det fremdeles kan sikres kompetansearbeidsplasser i Halden og norsk kompetanse om bl.a. reaktorsikkerhet, dersom et flertall på Stortinget ønsker å legge reaktoren ned, eller sikkerhetshensyn nødvendiggjør en slik nedlegging.

Med dette anbefaler jeg komiteens innstilling.

Leif Frode Onarheim (H): Flertallet i komiteen avviser forslaget fra Sosialistisk Venstreparti om å stanse all framtidig eksperimentering med og testing av Mixed Oxide Fuel, MOX, i Halden-reaktoren.

Den norske deltakelsen i The OECD Halden Reactor Project skal sikre landet grunnleggende kompetanse i reaktorteknologi og bidra til å bevare en tilfredsstillende beredskap mot ulykker, overvåke reaktoranlegg i norske nærområder og sikre norsk innflytelse i det internasjonale atomikkerhetsarbeidet.

Denne deltakelsen gir Norge en god mulighet til å være med i front i slik forskning, og gir muligheter for avledet forskning og kompetanseoppbygging på tilstø-

tende områder. Forskningsprogrammet støttes av en rekke deltakerland og finansierer over 50 pst. av budsjettet.

Institutt for energiteknikk, IFE, som er ansvarlig for prosjektet, har fått konsesjon frem til 2008. Konsesjonsbehandlingen på det tidspunkt vil naturligvis vurdere alle sider av forskningen, men det er av stor betydning for norsk forskning å være i front på et så vidt viktig område.

Det er flere eldre atomkraftanlegg i bruk i våre naboland, og det er også nye prosjekter under planlegging. Dette viser at fortsatt forskning er viktig for å sikre at de strengeste sikkerhetsforskrifter er på plass, og at eventuelle mangler i benyttet teknologi kan avdekkes. Det er derfor underlig at enkelte partier ikke ser at Norge på dette området kan være en garantist for sikkerhet i disse anlegg ved å delta i avanserte forskningsprogrammer på dette feltet.

Det er videre et viktig moment at MOX-teknologien sikrer en endelig destruksjon av våpenplutonium, i motsetning til andre løsninger. Forskningen bidrar til at destruksjonen kan utføres på en sikker måte.

Jeg vil derfor anbefale at Stortinget slutter seg til komiteflertallets innstilling om å avvise SVs forslag.

Øystein Hedstrøm (FrP): Forslagsstillerne fra Sosialistisk Venstreparti hevder at det er dårlig miljøpolitikk å utføre forskning som forbedrer sikkerheten ved bruk av MOX-brensel i atomreaktorer. Dette er grunnleggende feil. Sikkerhetsmyndighetene i de større kjernekraftlandene deltar i og støtter MOX-eksperimentene i Halden-reaktoren, fordi denne forskningen nettopp øker sikkerheten og minsker farene for uhell og radioaktive utslipp ved bruk av denne type brensel. Videre er det viktig å ta med at kjernekraftsikkerhet er et globalt anliggende, og vi bør alle være glade for at virksomheten i Halden er med på å sikre trygg drift ved kjernekraftverkene i verden, og spesielt i våre naboland Sverige, Finland og Russland.

Det finnes store lagre av plutonium i verden i dag. Disse utgjør en fare for at plutonium faller i gale hender f.eks. hos terrorister. Derfor har G8-landene i sitt initiativ, Global Partnership Against the Spread of Weapons and Materials of Mass Destruction, gått inn for å kvitte seg med overskuddslageret av plutonium nettopp ved å brenne det som MOX, i eksisterende kjernekraftverk. De amerikanske sikkerhetsmyndigheter, United States Nuclear Regulatory Commission, bruker data fra Halden for å value beregningsprogram for bruk av våpenplutonium i MOX. MOX-eksperimentene i Halden er derfor viktige for å redusere plutoniumlagrene, noe vi alle må være interessert i. I forslaget fra SV sies det:

«Enkelte har forsøkt å framstille MOX som en framtidig metode for håndtering av overskuddslagrene med våpenplutonium som har hopet seg opp etter den kalde krigen.»

Tatt i betraktning at USA og Russland allerede har inngått avtale om å bruke MOX-teknologien på denne måten, og når G8-landene også går inn for dette, må man si at formuleringen «enkelte» er en ganske skjev fremstilling av de faktiske forhold.

Forslagsstillerne hevder også at det er problematisk å bruke MOX-brensel i eksisterende reaktorer, at det gir ustabile reaktorer. Dette er ikke riktig. MOX-brensel brukes allerede i dag i lett vannsreaktorer uten problemer.

Videre refererer forslaget flere steder til NUPIs utredningsrapport til Miljøverndepartementet om virksomheten ved Halden-reaktoren. I denne sammenheng er det interessant å merke seg at denne rapporten får sterk kritikk av fagmiljøene på kjernekraftsikkerhet. Forskningsrådets høringsuttalelse anfører bl.a. at NUPI uttaler seg om tekniske spørsmål og fagområder utenfor NUPIs kompetansefelt. Blant eksemplene Forskningsrådet nevner, er nettopp påstander fra NUPI om at MOX-brensel krever nybygging av spesielle reaktorer, og at MOX-teknologien ikke er tilstrekkelig utviklet for forbrenning av våpenplutonium.

Hvis forslaget fra SV ble vedtatt, ville det sannsynligvis føre til at Halden-prosjektet ble nedlagt. Dette ville rive bort grunnlaget for et internasjonalt sikkerhetsmiljø der myndighetene henter viktig kunnskap på sikkerhetsområdet. Hva forslagsstillerne vil oppnå med dette, utover å gjøre verden til et mindre trygt sted, kan man undres over.

Halden-reaktorens alder er også brakt inn som et moment i behandlingen av dette forslaget. Til det er å si at det finnes mange forskningsreaktorer i verden som er eldre eller like gamle som Halden-reaktoren. Mange kjernekraftreaktorer har også fått lisens for å kjøre i 60 år, fordi sikkerhetsmyndighetene anser dette som sikkert. Når man vet at Halden-reaktoren – fordi den brukes til forskningsformål – i snitt bare er i drift halvparten av tiden, mens en kraftreaktor er i drift rundt 90 pst. av tiden, er det ingen grunn til å bekymre seg over Halden-reaktorens alder. Videre kontrolleres reaktoren regelmessig både av Statens strålevern og av Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap. Disse instanser vil selvsagt ikke godkjenne drift av reaktoren hvis ikke sikkerhetstilstanden til reaktoren og sikkerhetsovervåkingen av kritiske komponenter oppfyller de oppsatte strenge krav til sikkerhet.

Fremskrittspartiets konklusjon er klar: Sosialistisk Venstrepartis forslag bifalles ikke.

Hallgeir H. Langeland (SV): Det bekymrer ikke SV så mykje at Framstegspartiet ikkje stør forslaget til SV, for i miljøpolitikken er det svært, svært sjeldan at Framstegspartiet og SV står saman. Det er meir bekymringsfullt at alle dei andre partia, og dei som tidlegare har vore kritiske til Halden-reaktoren, no står last og brast ved konklusjonane som ein tidlegare har hatt.

SV har i denne saka aldri lagt skjul på at me saman med Bellona og miljøørsla no ønskjer å stengja heile reaktoren. Det har me aldri lagt skjul på. Me har heller ikkje lagt skjul på at når det gjeld MOX og eksperimentering med MOX, har me ønskt å stanse det. Me trudde at det som skjedde m.a. i sommar, der ein stengde ned heile reaktoren på grunn av brester, eventuelt lekkasjar, ville få fleire til å lytta og fleire til å ta på alvor at det faktisk

er ein snart 50 år gamal reaktor me snakkar om. Men den gong ei.

MOX, Mixed Oxide Fuel, er kjernereaktor Brensel produsert av repressert uran og plutonium. Dei fleste landa lagrar sitt brukte reaktor Brensel, mens t.d. Sellafield represserer. Av den grunn har ein m.a. utslipp frå Sellafield som alle i Noreg er sinte på. Då er det eit lite paradoks, synest SV, når BNFL, eigaren av Sellafield, er ein av oppdragsgivarane til Halden-reaktoren. Dermed kan ein indirekte vera med og medverka til utslipp frå Sellafield gjennom MOX-forskinga som ein driv med i Halden.

Tidlegare miljøvernminister Siri Bjerke greip fatt i noko av dette gjennom å bestilla ei konsekvensutgreiing frå NUPI. Den blei overlevert i april 2002. Det er noko av grunnen til at SV igjen reiser ei sak om dette. Konklusjonen i den er:

«MOX-forskningen i Haldenreaktoren strider med en rekke miljø- og ikke-spredningssyn som Norge tidligere har kjempet for.»

Det er veldig tydeleg, ifølgje NUPI. Så er det klart at IFE og andre vil kjempa med nebb og klør mot denne konklusjonen og forsøkja å seia at dette ikkje har noko med verkelegheita å gjera. Men det er altså NUPI som har levert denne rapporten, og som konkluderer med dette.

Viss ein kjører den represseringslinja som Framstegspartiet og alle andre parti på Stortinget minus SV ønskjer, og MOX-eksperimenteringa fortset, kan Halden-reaktoren medverka til at Noreg som rådgivar for BNFL Sellafield medverkar til at utslippa frå Sellafield fortset. Det er ein tankekross for SV.

SV får altså ikkje støtte i dag for å stanse MOX-eksperimenta med Halden-reaktoren. Det beklagar me. SV har derfor eit anna forslag enn det eigentlege forslaget i Dokument nr. 8-forslaget, nemleg å ha eit offentleg utval til å vurdere om MOX-arbeidet ved Halden-reaktoren «utelukkende er sikkerhetsrelatert», eller om det òg er andre motiv knytte til MOX-eksperimentering som direkte eller indirekte bidreg til at represseringa av plutonium og andre ting held fram, som då altså bidreg til å halda liv i Sellafield. Men til og med ei uavhengig, offentleg vurdering blei for mykje og for farleg for alle andre parti. Det er veldig rart.

I forhold til saka som SV har fremma, er det eitt positivt element, som saksordførar Konglevoll var inne på, nemleg det som Høybråten skriv i sitt svarbrev, og som er knytt til konsesjonsvilkåra. IFE må innan 31. desember 2004 utarbeida «en oppdatert plan for nedleggelse», ein detaljert plan, og «et kostnadsoverslag» på dette. Erfaringar frå andre land viser at dekommissjonering er skikkeleg kostbare greier, og det trur SV er noko av grunnen til at denne saka på ein måte berre blir skuva framfor oss i tid.

Med dette tek eg opp SV sitt forslag.

Presidenten: Representanten Hallgeir H. Langeland har tatt opp det forslaget han refererte til.

Bror Yngve Rahm (KrF) (komiteens leder): Debatten om Halden-reaktoren er en gjenganger i Stortinget, og jeg vil anta at det ikke er siste gang at denne salen på initiativ fra SV tar opp de samme problemstillingene som vi har til drøfting i dag. Men det er berettiget grunn til betydelig fokus på denne virksomheten ut fra det arbeidsfeltet denne representerer. Stortinget har en rekke ganger drøftet ulike problemstillinger knyttet til Halden-reaktoren, spesielt fokus har det vært på eksperimentering og testing av MOX. Det er imidlertid etter min oppfatning lite nytt som har framkommet siden Stortinget sist drøftet denne saken, og det er dermed ikke grunnlag for en annen konklusjon enn den Stortinget har valgt tidligere.

Komiteen viser til innstillingen i forbindelse med St.meld. nr. 22 for 1998-99, hvor et flertall bestående av Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre gikk inn for at det skulle settes ned et utvalg som skulle vurdere og gi anbefalinger knyttet til den framtidige utviklingen av Haldenprosjektet. I brev av 24. oktober 2003 bekrefter Nærings- og handelsdepartementet at utvalget nå er i ferd med å tre i funksjon, men kan ikke konkludere på hva som blir utfallet av utvalgets arbeid, bl.a. sett i forhold til hva som skal skje når prosjektets konsesjonsperiode utløper i 2008.

Kristelig Folkeparti har i innstillingen sluttet seg til flertallet, som understreker at det er gitt konsesjon fram til 2008, og at det ikke vil være naturlig å endre rammevilkårene midt i perioden. Det samme flertall peker på at det ved neste konsesjonsbehandling vil være nødvendig med en helhetlig gjennomgang av alle sider ved virksomheten. Når konsesjonsperioden er ute og det oppnevnte utvalget har avsluttet sitt arbeid, vil Stortinget ha et godt beslutningsgrunnlag i forhold til stenging, eventuelt videre drift av Halden-reaktoren. Det vil derfor være naturlig at forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ses i en slik sammenheng, og det skulle ikke være behov for ytterligere et utvalg for å gjennomgå de problemstillingene som SV er opptatt av. Regjeringspartiene er selvsagt også fokusert på de utfordringene som SV og andre i denne salen er, men mener likevel at det arbeidet som nå er påbegynt, vil kunne gi de svar som søkes, og at Stortinget derfor får god anledning til å komme tilbake til denne saken på et senere tidspunkt.

Forslagsstillerne viser i innstillingen til at Regjeringens målsetting er at Norge skal arbeide for at brukt kjernebrensel på sikt lagres direkte i stedet for å represseres. Jeg vil understreke at det faktum at regjeringspartiene ikke støtter det framlagte forslaget fra SV, ikke er et brudd med uttalte målsettinger, bl.a. i forbindelse med St.meld. nr. 25 for 2002-03, om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand. Det er min oppfatning og Kristelig Folkepartis syn at ønsket om en helhetlig gjennomgang av Haldenprosjektet når konsesjonsperioden utløper i 2008, samsvarer med Regjeringens målsetting.

På dette grunnlag anbefaler jeg flertallets innstilling om at forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ikke bifalles.

Inger S. Enger (Sp): Halden-reaktoren har med ulike mellomrom vært oppe til debatt i Stortinget, og jeg forstår at flere her har debattert den før. For min del er det første gang jeg er med på dette.

Jeg tror det er viktig at det blir tatt opp til debatt. Synspunktene er rimeligvis forskjellige – det har vi også hørt her i dag. Det har f.eks. vært nevnt at forskningen ved Halden-reaktoren bidrar til å holde gamle reaktorer i Øst-Europa lenger i drift. Det kan jo være ille nok. På den andre sida kan det sies at disse reaktorene ville vært i drift uansett, bare at sikkerhetsløsningene ville vært dårligere. På tilsvarende måte argumenteres det med at forskningen på MOX i landet vårt tilrettelegger for økt bruk av MOX internasjonalt, mens det fra andre sida – i dette tilfelle i brev til komiteen fra Regjeringa i mai 2003 – sies at virksomheten i Halden neppe har betydning for om nye land tar i bruk MOX eller ikke.

Da spørsmål knytta til Halden-reaktoren var oppe i Stortinget i forrige periode, mente et flertall i energi- og miljøkomiteen at det skulle nedsettes et utvalg til å vurdere og gi anbefalinger med tanke på framtidig utvikling av Haldenprosjektet. Senterpartiet inngikk i dette flertallet. Det samme flertallet var også tydelig på hvilke oppgaver utvalget skulle ha. Det viktigste var å bevare kompetansen slik at Norges rolle som pådriver for forbedra reaktorsikkerhet og avfallshåndtering kan holdes oppe. Dessuten skulle den nasjonale ulykkesberedskapen videreutvikles. Dette er vel og bra. Men utvalget burde absolutt begynt dette arbeidet mye tidligere. I brev 24. oktober 2003 skriver Nærings- og handelsdepartementet til komiteen at utvalget nå er i ferd med å tre i funksjon. Dette kan neppe betegnes som noen sterk formulering. Det er derfor viktig at det følges nøye med i dette arbeidet.

Institutt for energiteknikk, IFE, har driftskonsesjon fram til 2008, og utvalgets arbeid må bli å følge virksomheten tett. Resultatene de kommer fram til, blir viktige. Og uansett hva de kommer fram til, må denne saka tas opp igjen i god tid før 2008.

Når vi nå behandler dette Dokument nr. 8-forslaget fra SV med krav om øyeblikkelig stans av all framtidig eksperimentering med og testing av MOX, blir det litt kjøpt. Det blir å endre rammevilkårene for en bedrift midt i perioden uten forvarsel. Men vi skal være klar over at dette er en svært alvorlig problemstilling, og også i Senterpartiet er det delte meninger om Halden-reaktoren. Det blir for enkelt å si at noen er opptatt av arbeidsplasser og noen er opptatt av sikkerhet, men det er stadig en debatt i vårt parti om Halden-reaktoren. Det lever vi med, men vi vil følge utviklinga i komitearbeidet så tett vi kan, og også se på andre muligheter. Uansett må det være riktig å opptre nyansert. Det går ikke uten videre an å se bort fra at Haldenprosjektet representerer et miljø hvor alle hovedinteressene i sikkerhetsforskning er representert. IFE er vertskap for det internasjonale OECD Halden Reactor Project. Organisasjoner fra 20 land deltar i prosjektet. Forskningen konsentreres om sikkerhet og driftspålitelighet ved kjernekraftverk og andre komplekse prosessanlegg.

Det blir derfor svært viktig hvordan disse utfordringene håndteres framover. For spørsmålet blir: Hva skal skje med Halden-reaktoren i 2008? Dette må vi ha brei kunnskap om for å ta rett avgjørelse når den tida kommer.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Carsten Dybevig (H): Som haldenser og tidligere ordfører i Halden er jeg selvsagt engasjert i og har god kjennskap til virksomheten ved Haldenprosjektet. Arbeidet ved Halden-reaktoren sikrer Norge grunnleggende kompetanse i reaktorteknologi. Internasjonalt er Haldenprosjektet anerkjent som verdens ledende forskningsprosjekt på atomsikkerhet. Dette gir Norge en unik mulighet til å være pådriver internasjonalt for forbedret atomsikkerhet og atomulykkesberedskap. Haldenprosjektets omfattende samarbeid med svenske atomkraftverk og med Kola-verkene i Russland under atomhandlingsplanen bidrar til å øke sikkerheten til reaktorer i vårt nærområde.

SV-representantenes forslag bygger på helt feil forutsetninger. Testingen av MOX ved Halden-reaktoren bidrar ikke til økt bruk av MOX-brensel i andre land eller til økt repressering ved Sellafield. Dette er dokumentert i Statens Stråleverns rapport om MOX og i Forskningsrådets høringsuttalelse om NUPI-rapporten. Det finnes allerede lagret ca. 200 tonn separert plutonium fra sivil kjernekraft, i tillegg til 100 tonn våpenplutonium. Den eneste måten å destruere overskuddslagrene av plutonium på er ved brenning som MOX i reaktorer. Dette er hovedgrunnen til at den svenske regjeringen har tillatt bruk av MOX i svenske reaktorer, og at USA og Russland samarbeider om å destruere våpenplutonium ved å bruke MOX i reaktorer.

Testingen av MOX i Halden bidrar til å øke sikkerheten ved bruk av MOX og til på sikt å redusere plutoniumslagrene, noe som gir økt sikkerhet og bedre miljø for verdenssamfunnet.

Jeg vil også, så sterkt jeg kan, få understreke betydningen som «Atomen», som det heter på folkemunne, har for næringslivet og høyskolemiljøet i Østfold og faktisk også for landet for øvrig. En rekke av Haldenprosjektets produkter og systemer har dannet basis for norsk industri og næringsliv, som utviklingen av simulatorsystemene for Gullfaks, Oseberg og Troll, for å nevne noen.

Lokalt er Haldenprosjektet av uvurderlig verdi. Dette miljøet i Halden har opparbeidet seg et ry som et av landets fremste innenfor informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Samarbeidet mellom Høgskolen i Østfold og IFE var en viktig faktor for å få hovedfagsstudier i IT i Halden. Det er også en betydelig knoppskyting fra virksomheten ved «Atomen». Jeg vil spesielt nevne OM Technology Energy Systems i Halden, tidligere Hand-El, som genererer ca. 160 arbeidsplasser, og som eksporterer dataprogrammer og beslutningsstøttesystemer for energiforsyning til en rekke land.

Et forbud mot MOX-eksperimenter i Halden-reaktoren vil ifølge Forskningsrådet høyst sannsynlig føre til at Haldenprosjektet nedlegges, fordi tunge deltakerland er

interessert i MOX-programmet. Hvis SV-representantenes forslag bifalles, betyr det derfor at det største internasjonale atomsikkerhetsprogrammet i verden avvikles, og at IFEs virksomhet i Halden og dens nytteverdi for Halden og Norge settes i fare, uten at det har noen som helst betydning for virksomheten ved Sellafield. Så det som SV nå påstår, at Halden-reaktoren bidrar til at utslipp fra Sellafield vil fortsette, er etter min oppfatning fullstendig feil.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4. (Votering, se side 586)

S a k n r . 5

Innstilling frå energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Kristin Halvorsen, Inge Ryan, Heidi Sørensen, Siri Hall Arnøy og Sigbjørn Molvik om en nasjonal strategi for å gjøre norsk solindustri verdensledende (Innst. S. nr. 48 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:132 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ingmar Ljones (KrF) (ordfører for saka): Fokus på nye fornybare og miljøriktige energikjelder har vore stendig aukande det siste året. Vinteren 2002–2003 var den nedbørsfattigaste vinteren på over 70 år, og det fall saman med langvarig og streng kulde i heile Norden. Dette gav tilskunding til å retta fokus mot alternative energikjelder. Eitt interessant alternativ er solenergi. Vi registrerer at det dei siste åra har blitt ein veksande norsk solcelleindustri med fleire aktørar innanfor ein internasjonal solcellemarknad i sterk utvikling. Dette hadde ikkje vore mogleg utan ei langsiktig og målmedviten oppbygging av kompetanse i bransjen. Frå 1970-talet har utnytting av solenergi vore eit aktuelt forskingstema i Noreg, og Forskningsrådet har medverka til at mange norske verksemdar og FoU-miljø har teke del i internasjonale samarbeidsprosjekt. Ei norsk storsatsing på utvikling av solenergi kan medverka til at utsleppa av klimagassar blir reduserte.

I eit globalt perspektiv kan bruk av solenergi bli ei viktig kjelde for berekraftig energiforsyning i framtida. Solceller gir elektrisitet utan vesentleg forureining verken ved produksjon eller ved bruk. Ulike utformingar av solceller kan integrerast i eksisterande arkitektur utan at det treng å verka skjemma.

Det blir i dag forska på eit breitt spekter innanfor fornybar energi, og forskning i tilknytning til solcelleindustri må konkurrera med anna forskning om midlar frå Norges

forskningsråd. Forskningsrådet har gitt mellom 8 og 10 mill. kr til forskning innan solenergi.

Enova arbeider målmedvite for å skaffa flest mogleg miljøvenlege og kostnadseffektive energieiningar. Dette er i tråd med vedtaket i samband med Innst. O. nr. 59 for 2000-2001, og det vil vera vanskeleg å forsvara ei ein-sidig statleg satsing på solcelleindustri, slik forslagsstillarane har gjort framlegg om i denne saka. Fleirtalet i komiteen har vurdert det slik at ei ein-sidig satsing på solcelleenergiindustri ikkje vil vera i samsvar med den kostnadseffektivitet og teknologinøytralitet som ligg i Enova sine målsetjingar og verkemiddel. Fleirtalet i energi- og miljøkomiteen viser til at det må vera opp til Norges forskningsråd å prioritera aktuelle solindustrirelaterte prosjekt. Fleirtalet viser vidare til at solcelleindustrien kan søkja om SkatteFUNN-midlar for å styrkja FoU-arbeidet sitt.

Solcelleindustrien har også fått midlar frå SND m.a. gjennom støtte til ScanWafer sine to produksjonsanlegg for solcelleskiver i Glomfjord. Ved denne tildelinga la SND også vekt på distriktpolitiske omsyn. Introduksjon av solceller kan i framtida bli styrkt ved innføring av ein pliktig grønt sertifikat-marknad.

Cirka ein tredel av folka på jorda manglar tilgang til moderne energiforsyning. Problema er diverre størst i utviklingslanda. Tilgang til energi er viktig for å få til berekraftig utvikling, kamp mot fattigdom og auka levestandard i desse landa. Forhandlingane i WSSD i Johannesburg og det endelege resultatet av desse forhandlingane legg press på alle land om å bruka eksisterande energikjelder meir effektivt og leggja vekt på bruk av fornybar energi. Sjølv om det ligg godt til rette for auka bruk av solenergi i fleire utviklingsland som tek imot hjelp frå Noreg, er det viktig å understreka at prinsippa om satsing på solenergi i desse landa må samordnast med landa sine eigne planar og prioriteringar.

Solenergi kan også brukast til småskalaproduksjon av elektrisk energi. Det finst område i verda der folk har problem med å skaffa brensel eller annan energi for å koka mat og for å få varmt vatn. Då kan små såkalla solkokarar som brukar solenergi og gir nok energi til små kokekarar som blir brukte i vanleg hushald, vera eit godt alternativ.

Norsk solcelleenergi er i stendig vekst og er allereie godt etablert på verdsmarknaden. Denne industrien har i samarbeid med forskingsinstitusjonane utvikla spesiell og høg kompetanse innanfor solcelleenergi.

Eg vil takka medlemmene i komiteen for eit konstruktivt samarbeid. SV har, som det går fram av innstillinga, eigne forslag. Elles vil eg med dette tilrå komiteen sitt forslag til vedtak.

Leif Frode Onarheim (H): Bare en kort kommentar.

For en tidligere industrimann er naturligvis intensjonen fra forslagsstillerne, å gjøre norsk solenergi verdensledende, meget god. Når flertallet likevel ikke følger SVs forslag, er det fordi denne type prosjekter må behandles likt, og behandles av de institusjoner som er opprettet for dette formål.

Olje- og energidepartementet har opplyst at de vil videreføre en politikk som gjør det mulig med utviklings- og demonstrasjonsanlegg for fornybar energiproduksjon. Initiativet til slike prosjekt må etter flertallets mening komme fra industrien i samarbeid med aktuelle forskningsinstitusjoner. Det er etter flertallets mening Enova som må være ansvarlig for å vurdere prosjekter av denne kategori, og det vil ikke være i samsvar med den kostnadseffektivitet og teknologinøytralitet som ligger i Enovas målsetting, dersom Stortinget skulle prioritere enkelte prosjekter. Jeg er derfor enig i, på tross av den gode intensjonen som ligger i forslaget, at det vedlegges protokollen.

Heidi Sørensen (SV): Den største miljøutfordringen menneskeheten står overfor, er at vi skal erstatte de store mengdene fossilt brensel med energiformer som ikke fører til økt drivhuseffekt eller på noen måte bidrar til å øke klimatrusselen. Det er en global utfordring av en slik dimensjon at det bør være opp til alle land å søke å bidra. Det bør være opp til Norge i særdeleshet å prøve å spille en aktiv rolle, vi som har tjent vår store formue på å bidra til at klimatrusselen er som den er i dag, i og med at vi har tjent våre midler gjennom olje.

I et globalt perspektiv er utviklingen av en industri som kan forsyne verden med solceller, helt avgjørende om vi skal klare å møte denne utfordringen. Skal man skape en bærekraftig utvikling, klarer man ikke det om man ikke klarer å skape en bærekraftig næringspolitikk. En bærekraftig næringspolitikk handler ikke om bare å prøve å lage bedrifter som forurenser litt mindre enn det forrige generasjons bedrifter gjør, men det handler om å søke å skape en næringspolitikk som aktivt bidrar til å løse de store miljøutfordringene vi står overfor. Den solindustrien vi har sett vokse fram i Norge, er en slik type industri, og det er en helt strategisk forutsetning at en slik industri kommer opp og står, hvis vi skal ha nubbesjanse til å løse klimatrusselen.

Heldigvis er det en god utvikling internasjonalt. De siste 20 årene har bruken av solceller økt med ca. 20 pst. i året, og for 2001 og 2002 har den økt med 35 pst. Det er en gigantisk økning, som vi skal være glade for. Midt oppe i dette befinner norske industribedrifter seg som har store andeler av dette raskt voksende verdensmarkedet. ScanWafer, som også saksordføreren refererte til, har 20 pst. av verdensmarkedet når det gjelder wafere i dag. Wafere er de platene man bruker til å lage solceller. Det å ha 20 pst. av et verdensmarked som de siste to årene har vokst med 35 pst., gir slike muligheter for framtidig verdiskaping at jeg vet ikke om noen annen norsk sektor som er i nærheten av det.

Globalt er nå USA, Tyskland og Japan de landene som ligger fremst i å ha en aktiv politikk for å fremme bruk av solceller og for å være teknologidrivere. Det har ikke skjedd fordi det har stått noen politikere og snakket om teknologinøytralitet og at vi skal være kostnadseffektive – det har skjedd fordi man har tatt et politisk valg om at dette er en industriutvikling man ønsker. Tyskland har kanskje kommet lengst. De alene har nesten 10 000 arbeidsplasser knyttet til denne industrien.

Jeg registrerer at flertallet ikke ønsker å være med på å ta noen strategiske valg for fremtiden. Det er en misforståelse når flertallet refererer til at dette går på tvers av de retningslinjene vi har for Enova. Dette handler ikke primært om norsk energiforsyning. Dette handler om å være med på å spille en global rolle. Dette handler om å være med på å lage en strategi for at vi kan være med på å forsyne et raskt voksende verdensmarked med solceller. Det er bærekraftig industripolitikk for fremtiden, som flertallet ikke klarer å se.

Teknologinøytralitet er fint å ty til når man ikke vil satse. Men det kan ikke herske noen tvil om at hvis det er noe som kan bidra til å erstatte de fossile energikildene på sikt globalt, er det at vi får en solcelleindustri opp og stå. Bare tenk på hva som skjer i utviklingsland: To milliarder mennesker har ikke tilgang på strøm. Klarer vi å sørge for at det alternativet som er mest miljøvennlig, er konkurransedyktig, unngår vi store problemer i fremtiden. Dette er en industriutvikling tuftet på det beste i tradisjonen til norsk kraftkrevende industri. At flertallet ikke klarer å se mulighetene og å være med på å satse på strategiske beslutninger, synes jeg er kjedelig, men jeg registrerer det.

Jeg tar opp det forslaget som SV står alene om i innstillingen.

Ø y v i n d H a l l e r a k e r hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Heidi Sørensen har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg vil nøye meg med noen korte merknader.

Jeg deler uten videre det engasjementet og den entusiasmen som stortingsrepresentant Heidi Sørensen gav uttrykk for når det gjelder å bruke norsk kompetanse til å utvikle en solindustri. Jeg mener likevel at det ikke er grunn til å si at flertallet ikke vil være med på en framtidig strategi for en slik fornybar energi, slik hun kom til å uttrykke seg. Jeg viser til at jeg for min del har gitt utfyllende svar på alle de spørsmålene og forslagene som SVs representanter har kommet med. Jeg viser også til den fyldige redegjørelsen som saksordføreren kom med. Det er altså ingen uenighet om akkurat det formålet å kunne fremme norsk industripolitikk i kombinasjon med en framtidig energiforsyning som er særlig rettet mot utviklingslandene. Det er bare spørsmål om hvilke virkemidler en ønsker å ta i bruk. Jeg viser til at ScanWafer har betydelig suksess uten at spesielle virkemidler har blitt tatt i bruk, utover de som er tilgjengelige i dag, og som har vist seg å være nyttige. Jeg fikk selv være med på åpningen av ScanWafers nye anlegg på Herøya i sommer. Jeg synes vi har all grunn til å være både stolte og tilfreds over at det næringsrettede virkemiddelapparatet har vært sterkt delaktig i oppstarten av denne viktige industrien.

Både omlegging av energibruk og energiproduksjon står sentralt i Regjeringens politikk. Vi har, med Stortin-

(Statsråd Steensnæs)

gets tilslutning, brukt det virkemiddelapparatet som Eno-va bl.a. representerer, til å få etablert en rekke støtteordninger og andre virkemidler. Målsettingen for oss når det gjelder de nasjonale målene, er å skaffe flest mulig miljøvennlige og sparte energienheter på en mest mulig kostnadseffektiv måte. Det er i tråd med det at flertallet i energi- og miljøkomiteen har sluttet seg til innstillingen i denne saken.

Jeg synes at flertallet har klart å gi uttrykk for et engasjement i denne saken, uten at en detaljstyrer dette på en måte som jeg mener ikke er hensiktsmessig. Jeg ønsker heller en generell styrking av det som gjelder arbeidet med miljøvennlig energiomlegging i Norge, og jeg viser til at det arbeidet har kommet meget godt i gang.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5. (Votering, se side 586)

S a k n r . 6

Innstilling fra sosialkomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Marit Arnstad om at selvstendig næringsdrivende gis rett til omsorgspenger ved barns sykdom (Innst. S. nr. 38 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:112 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra sosialkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 10 minutter til Høyre og 5 minutter til hver av de øvrige gruppene.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Elisabeth Røbekk Nørve (H) (ordfører for saken):

Forslagsstilleren framholder at sjølstendig næringsdrivende har hatt og fortsatt har svakere velferdsrettigheter i forbindelse med svangerskap og omsorg for barn enn arbeidstakere. For eksempel behandles sjølstendig næringsdrivende og øvrige yrkesaktive ulikt når det gjelder rett til omsorgspenger ved sykt barn.

Representanten Marit Arnstad tar i sitt forslag opp en svært aktuell problemstilling. Det er viktig at velferdsrettighetene er utformet slik at de tilrettelegger for nyetablering av næringsvirksomhet, spesielt blant kvinner. Regjeringen ønsker at flere skal etablere egen virksomhet, og at det derfor bør legges til rette for at sjølstendig næringsdrivende har en økonomisk trygghet ved inntektsbortfall. Det er også viktig at det er mulig å kombinere slik næringsvirksomhet med omsorgen for små barn. Samtidig er det nødvendig å sikre en rimelig fordeling av folketrygdens utgifter mellom trygden og den næringsdrivende. En samlet komite viser i innstillingen til at sjølstendig næringsdrivende i dag betaler et lavere beløp til trygden enn arbeidstakere, og at retten til enkelte trygdetilsettelser som følge av dette er begrenset.

Etter gjeldende regler kan sjølstendig næringsdrivende tegne en forsikring for tillegg til sykepenger, fødselspenger, adopsjonspenger og svangerskapsenger. Omsorgspenger ved barns sykdom omfattes ikke av denne tilleggsforsikringen. Regjeringen har nedsatt en interdepartemental arbeidsgruppe som skal vurdere sjølstendig næringsdrivendes plikter og rettigheter i forhold til svangerskap, fødsel og omsorg for små barn. Arbeidsgruppens innstilling vil foreligge innen 27. februar 2004. En samlet komite er enig i at forslaget om å gi sjølstendig næringsdrivende rett til omsorgspenger bør vurderes i lys av arbeidsgruppens utredning. Regjeringens forslag til endringer vil komme i løpet av neste år.

Forslaget i Dokument nr. 8:112 for 2002-2003 foreslås derfor vedlagt protokollen.

Harald T. Nesvik (FrP): Jeg skal bruke betydelig mindre tid enn de 5 minutter jeg har fått tildelt.

Jeg har bare et par små kommentarer, for jeg synes saksordføreren på en glimrende måte redegjorde for komiteflertallets standpunkt. Man ser i innstillingen at det er merknader fra SV og Senterpartiet. Dersom man leser merknadene, kan man få inntrykk av at det her er en skinnuenighet. De to partiene skriver der at det er viktig at arbeidet i gruppen blir slutført innen utgangen av februar, mens Regjeringen faktisk har meldt at denne arbeidsgruppen vil legge fram sitt arbeid innen 27. februar. Så dette har rett og slett å gjøre med hvorvidt man stoler på det som står i brevet fra sosialministeren til komiteen eller ikke. Jeg velger denne gang å stole på statsråden.

Fremskrittspartiet er med i flertallet i komiteen. Jeg tror det er viktig at vi får den type gjennomgang som er varslet. Men det er viktig at man også tar med seg det komiteen skriver, at her må man se på forholdet mellom hva man betaler inn, og hva man vil ha ut i forbindelse med disse ordningene. Det er helt klart at det er andre regler som gjelder selvstendig næringsdrivende, og det er veldig greit at vi nå får en helhetlig gjennomgang av ordningene. Så vi ser fram til den gjennomgangen. Vi tar ikke standpunkt til denne saken nå. Vi vil avvente gruppens arbeid og eventuelt en sak i Stortinget, og da vil vi ta en avgjørelse.

Sigbjørn Molvik (SV): Jeg vil først vise til det saksordføreren sa, og slutte meg til det. Vi står sammen med resten av komiteen og finner det naturlig at sjølstendig næringsdrivendes rett til omsorgspenger ved barns sykdom blir tatt inn i det arbeidet som nå pågår i departementet om denne gruppas plikter og rettigheter knyttet til svangerskap, fødsel og omsorg for små barn. Departementet sier at den arbeidsgruppa som er i gang, skal avslutte sitt arbeid innen utgangen av februar.

Når det gjelder det Harald T. Nesvik nettopp sa, er det ikke slik at vi har noen slags mistillit til eller ikke stoler på sosialministeren. Vår presisering i denne merknaden, som SV og Senterpartiet står sammen om, er rett og slett bare at vi gjør det klart at vi ønsker saka lagt fram for Stortinget. Jeg går ut fra at arbeidet fra en gruppe i departementet ikke nødvendigvis alltid munner ut i noe som

kommer til Stortinget, og det er begrunnelsen for merknaden.

Det er viktig at vi nå får gode og forutsigbare regler som sikrer barns velferd og omsorg ved sykdom, også når det gjelder sjølstendig næringsdrivende. Og så vil jeg minne om at i folketrygden er det en sammenheng mellom de pliktene man har, f.eks. den trygdepremie man betaler inn, på den ene sida, og de rettigheter man har i forhold til sosiale goder og ordninger, på den andre. Det er slik at man betaler inn etter evne og får noe tilbake ved behov. Og dette må sjølsagt også gjelde for sjølstendig næringsdrivende, som for lønsmottakere. Men dette får vi anledning til å komme tilbake til når Regjeringa legger saka fram for Stortinget, etter at arbeidet i departementet er ferdig.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF): Kristelig Folkeparti synes det er en svært viktig problemstilling som forslagsstilleren tar opp. Det handler om likestilling mellom mann og kvinne, og det handler om å ha samme mulighet for selvstendig næringsdrivende som andre yrkesaktive.

For mange kvinner kan det være vanskelig å satse på å etablere egen virksomhet når de ikke har økonomisk sikkerhet ved omsorg for små barn. Det er svært viktig å legge til rette for at kvinner, og særlig unge kvinner, tør bruke sin kreativitet og innsatsvilje til nyskaping og nyetablering.

Stortinget tok et stort skritt i riktig retning da vi i vårsesjonen endret folketrygdloven § 14-13, slik at en gravid, selvstendig næringsdrivende har rett til svangerskapspengene dersom hun i sitt arbeid er utsatt for samme risikofaktorer som gir en gravid arbeidstaker rett til svangerskapspengene.

Forslagsstilleren presiserer i dagens Dokument nr. 8-forslag at selvstendig næringsdrivende og øvrige yrkesaktive behandles ulikt når det gjelder rett til omsorgspenger ved sykt barn.

Ordningen med omsorgspenger er en god ordning for lønntakere med barn under 12 år. Den gir hver av foreldrene rett til fri med omsorgspenger i inntil 10 dager. Foreldre med to barn har rett til 15 dager hver. Det er lett å forstå at selvstendig næringsdrivende ønsker en tilsvarende ordning.

Samtidig er det riktig å vise til at en selvstendig næringsdrivende betaler et lavere beløp til trygden enn arbeidstakere, og at retten til enkelte trygdeytelser derfor er begrenset.

Selvstendig næringsdrivende kan tegne en tilleggsforsikring. Denne forsikringen gjelder imidlertid ikke omsorgspenger ved barns sykdom. En interdepartemental gruppe arbeider for tiden med bl.a. denne problemstillingen.

Kristelig Folkeparti regner med at en kommer fram til en rimelig fordeling av folketrygdens utgifter mellom trygden og den selvstendig næringsdrivende kvinne, slik at hun får økonomisk trygghet til å være hjemme når barna trenger omsorg.

Marit Arnstad (Sp): De ordninger som gjelder for sjølstendig næringsdrivende i forhold til arbeidstakere, er det grunn til å dele i to grupperinger. Den ene er de mer omfattende ordninger knyttet til svangerskapspermisjon, fødselspenger og adopsjonspenger. Jeg er enig i komiteens vurdering av at her er vi nødt til å ha en grundig gjennomgang bl.a. knyttet til hvilke muligheter forsikringsforhold kan gi.

Men så er det to ordninger som skiller seg litt ut, både fordi en ikke kan forsikre seg mot dem, og fordi de i større grad er innrettet mot at barnet skal ha gode ordninger, enn at foreldrene skal ha muligheten til velferdsordninger. Det er den ordningen som gjelder svangerskapspenge i siste halvdel av svangerskapet når det er fare for fosteret – som Stortinget allerede har ordnet opp i – og så er det ordningen med omsorgspenger når barnet er sykt. Ordningen med omsorgspenger når barn er syke, er ikke et spørsmål om velferdsordninger knyttet først og fremst til foreldrene, men det er et spørsmål om barn av sjølstendig næringsdrivende skal ha samme rett til velferd når de er syke, som barn av arbeidstakere. Derfor mener jeg at den ordningen som vi i dag diskuterer gjennom Dokument nr. 8-forslaget, er av en litt annen karakter enn ordninger knyttet til adopsjonspenger, fødselspenger eller svangerskapspermisjon for sjølstendig næringsdrivende.

Jeg registrerer imidlertid at flertallet ønsker at dette skal ses i sammenheng med den bredere gjennomgangen som nå skal foretas av dette interdepartementale utvalget, og jeg velger å tolke det positivt. Jeg velger i grunnen å tolke det dit hen at også i dette tilfellet ønsker Regjeringen, slik den gjorde når det gjaldt svangerskapspenge, å komme tilbake med et forslag som den kan si er sitt eget, framfor å slutte seg til et forslag fra en representant fra et annet parti og fra denne sal. For meg er det greit, bare vi får et resultat i denne saken som gjør at de sjølstendig næringsdrivende får samme rett til velferd når barna er syke, som det arbeidstakere har. Her er det resultatet i saken som er viktig. Hvis det betyr at signalet i denne sak egentlig er et signal om at Regjeringen og sosialministeren kommer tilbake og vil ta æren av saken sjøl, er det greit.

Men jeg synes det er et problem – og det er også bakgrunnen for Senterpartiets og SVs særmerknad her – at det tar så lang tid før en får noe framlagt i disse sakene. Også familieministeren viste i forbindelse med saken om svangerskapspenge til at her var det interdepartementale utredninger på gang, og brukte det som et argument for at hun skulle utsette å ta en konkret avgjørelse i saken. Igjen ser vi det i denne saken at det blir brukt som et argument for at en skal vente. Det får vi bare ta til etterretning. Men Senterpartiet og SV har funnet grunn til å understreke at fra det tidspunktet i februar når den interdepartementale gruppen legger fram sitt arbeid, bør det ikke gå for lang tid før Regjeringen også legger fram en sak for Stortinget, slik at Stortinget får muligheten til å ta beslutning i denne saken. Det har etter min mening allerede vært til vurdering i flere departementer i altfor lang

tid, og det er på tide at vi kommer til det tidspunkt at vi faktisk også kan ta en beslutning i en så viktig sak.

Men igjen: Senterpartiet synes at spørsmålet om svangerskapspermisjon og fødselspenger knyttet til sjølvstendig næringsdrivende er et omfattende og til dels vanskelig tema, men spørsmålet om omsorgspenger for syke barn er et spørsmål om at barn av disse skal ha samme rett til å ha foreldrene hos seg som det som barn av arbeidstakere har.

May Britt Vihovde (V): Venstre er ikkje representert i sosialkomiteen, så eg har nokre korte merknader til den saka som ligg framfor oss i dag.

Venstre er glad for at representanten Arnstad no også viser omsorg for gründarar og sjølvstendig næringsdrivande kvinner. Dette er eit område Venstre og Regjeringa har vore svært opptekne av lenge. Satsinga på å få fleire kvinner til å starta eiga verksemd vil vera ei viktig fokusering i det vidare arbeidet med Regjeringa sin innovasjonspolitik. Regjeringa har arbeidd for å gi sjølvstendig næringsdrivande og frilansarar rett til svangerskapspengar på lik line med arbeidstakarar. Dette blei innført med verknad frå 1. juni 2003. Regjeringa har også sett ned ei interdepartemental arbeidsgruppe som skal vurdera sjølvstendig næringsdrivande sine plikter og rettar i forhold til svangerskap, fødsel og omsorg for små barn. I denne samanhengen vil behovet for å styrkja sjølvstendig næringsdrivande sine rettar bli vurdert nærmare. Men eg er einig i at også omsorgspermisjon er ein viktig bit å sjå på i den samanhengen, og å vurdera alle rettar og plikter til sjølvstendig næringsdrivande kvinner og ha størst mogleg fokusering på dette.

Noreg er avhengig av at fleire startar eiga verksemd. Venstre meiner det bør bli like naturleg å skapa sin eigen arbeidsplass som det er å vera lønsmottakar. Ikkje minst treng vi fleire kvinnelege etablerarar, som også internasjonale undersøkingar har vist.

Det er tverrpolitisk einigheit om at vi treng kunnskap og innovasjon som grunnlag for framtidens næringsliv. Eit av hindra kan altså vera den diskrimineringa som har vore mellom sjølvstendig næringsdrivande og tilsette, anten dei er menn eller kvinner.

Nyetablerarar tek ein sjanse ved å selja sine tenester på ein open marknad. Venstre meiner at det er ein god sosialliberal politikk å gi eit handslag til kvinner som driv eller planlegg eiga verksemd.

Eg er veldig einig med representanten Arnstad, som sa at resultatet er det viktigaste, og eg håper verkeleg at vi, når denne saka kjem til Stortinget, kan få ein debatt og gjera vedtak i denne salen som sikrar barna og dei rettane og pliktene som sjølvstendig næringsdrivande kvinner har, slik at dei kan stå på og starta og driva eiga bedrift.

Statsråd Ingjerd Schou: I dag er regelverket slik at ein arbeidstaker som har omsorg for barn under 12 år, har rett til omsorgspenger når vedkommende må vere borte

fra arbeidet når barnet er sykt. Dersom man har omsorg for mer enn to barn, ytes omsorgspenger i opptil 15 dager. Omsorgspenger skal dekkes av arbeidsgiver i opptil 10 dager. Folketrygden dekker stønadsdager utover dette. Selvstendig næringsdrivende har ikke rett til omsorgspenger fra trygden.

Ordningen med pleiepenger fra folketrygden ved barns sykehusinnleggelse eller ved svært alvorlig sykdom og opplæringspenger til foreldre med funksjonshemmede barn omfatter også selvstendig næringsdrivende.

Folketrygden finansieres fra tre kilder:

- medlemsavgift betalt av den enkelte arbeidstaker
- arbeidsgiveravgift betalt av arbeidsgiver
- statstilskudd

Arbeidstakere betaler trygdeavgift på 7,8 pst. I tillegg betales arbeidsgiveravgift, som i sentrale strøk utgjør 14,1 pst. Selvstendig næringsdrivende betaler trygdeavgift med 10,7 pst. Selvstendig næringsdrivende betaler følgelig vesentlig mindre for stort sett å ha de samme rettighetene i folketrygden.

Mange selvstendig næringsdrivende, og da særlig kvinner i enmannsforetak, opplever det problematisk at de ikke har rett til ytelse dersom de må være hjemme når barnet er sykt. Selvstendig næringsdrivende kan tegne tilleggsforsikring til sykepenger, fødselspenger og svangerskapspenger. Denne tilleggsforsikringen omfatter imidlertid ikke omsorgspenger.

Rikstrygdeverket har ikke statistisk materiale som gjør det mulig å beregne eksakt de økonomiske og administrative konsekvensene av å gi selvstendig næringsdrivende rett til omsorgspenger ved barns sykdom. På bakgrunn av nærmere gitte forutsetninger er merutgiftene anslått til 135 mill. kr, jf. også det jeg har skrevet i brev til sosialkomiteen datert 27. oktober i år. I tillegg kommer utgiftene til administrering.

Som jeg i brev til sosialkomiteen har redegjort for, er det allerede nedsatt en interdepartemental arbeidsgruppe som skal gjennomgå og vurdere selvstendig næringsdrivendes rettigheter i forbindelse med svangerskap, fødsel og omsorg for små barn. Regjeringen er opptatt av verdiskaping og hvilke tiltak som kan stimulere gründere til å våge å etablere seg. Velferdstilbud som dette kan være et av tiltakene. Behovet for å styrke selvstendig næringsdrivendes rettigheter skal derfor vurderes med vekt på bl.a. fødselstall, verdiskaping, innovasjon og likestilling.

Arbeidsgruppens rapport skal være sluttført 27. februar 2004. Jeg synes det er naturlig å avvente arbeidsgruppens rapport før man tar stilling til på hvilken måte det er grunn til å forbedre trygderettighetene til selvstendig næringsdrivende, hvordan en slik innretning eventuelt skal være, og hvordan den skal finansieres. Når arbeidsgruppen kommer med sin innstilling, vil det også være mulig å se dette i en sammenheng.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6. (Votering, se side 587)

S a k n r . 7

Forslag fra stortingsrepresentant Asmund Kristoffersen på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. november 2003 (jf. Innst. O. nr. 4):

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med at staten ved helseforetakene overtar det tidligere fylkeskommunale ansvaret innenfor rusfeltet (Rusreform II), gjøre unntak for Oslo kommune slik at Oslo fortsatt har et samla ansvar på rusfeltet.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 587)

S a k n r . 8

Forslag fra stortingsrepresentant Asmund Kristoffersen på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. november 2003 (jf. Innst. O. nr. 4):

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at Rusreform I og Rusreform II evalueres etter 2 år. Evalueringen legges fram for Stortinget på egnet måte.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 587)

S a k n r . 9

Forslag fra stortingsrepresentant Asmund Kristoffersen på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. november 2003 (jf. Innst. O. nr. 4):

«Stortinget ber Regjeringen sikre at brukerrettighetene er en sentral del av arbeidet med forenkling og harmonisering av den kommunale helse- og sosiallovgivningen.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 587)

S a k n r . 10

Forslag fra stortingsrepresentant Asmund Kristoffersen på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. november 2003 (jf. Innst. O. nr. 4):

«Stortinget ber Regjeringen vurdere om det vil være hensiktsmessig å lovfeste egne faste innsøkningssteam i kommunene.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 588)

S a k n r . 11

Forslag fra stortingsrepresentant Asmund Kristoffersen på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstre-

parti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. november 2003 (jf. Innst. O. nr. 4):

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av en lovfesting av kontinuitet i behandlingen for rusmiddelmissbrukere.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 588)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Vi går da til votering over sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram 16 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Hallgeir H. Langeland på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
  - forslagene nr. 2 og 3, fra Hallgeir H. Langeland på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
  - forslag nr. 4, fra Øyvind Korsberg på vegne av Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
  - forslag nr. 5, fra Øyvind Korsberg på vegne av Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti
  - forslagene nr. 6–9, fra Øyvind Korsberg på vegne av Fremskrittspartiet og Senterpartiet
  - forslagene nr. 10 og 11, fra Øyvind Korsberg på vegne av Fremskrittspartiet
  - forslagene nr. 12–16, fra Hallgeir H. Langeland på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- Hallgeir H. Langeland har bedt om ordet.

Hallgeir H. Langeland (SV): SV har blitt bedt om å gjera forslag nr. 14 om til eit oversendingsforslag. Eg bed derfor om at forslaget blir oversendt.

Presidenten: Representanten Langeland har anmodet om at SVs forslag, nr. 14, gjøres om til et oversendelsesforslag. Forslaget lyder da i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen å utarbeide en miljøforskrift for skogbruk i forbindelse med revidering av skogloven for å sikre minstekrav i forhold til miljøsertifisering.»

Presidenten foreslår at dette forslaget oversendes Regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses bifalt.

Presidenten vil først la votere over forslagene nr. 12, 13, 15 og 16, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til virkemidler for hvordan miljøinformasjonslovens intensjoner og rettigheter skal understøttes.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å komme tilbake med en sak om opprettelse av et skogvernfond i forbindelse med Revidert budsjett for 2004.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen endre regelverket og snu bevisbyrden slik at i stedet for at myndighetene må bevise at et stoff er skadelig, får industrien ansvaret for å bevise at det ikke er det.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen, senest i forbindelse med Revidert statsbudsjett for 2004, komme tilbake med en tiltakspakke som innen forbudet trer i kraft i 2005, aktivt medvirker til måloppnåelse og utløsning av enøk-potensialet ved utskifting av lysrørarmaturer med PCB-kondensatorer.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 81 mot 16 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 14.38.18)

Presidenten: Forslagene nr. 10 og 11, fra Fremskrittspartiet, tas opp til votering.

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om at § 17-2 i plan- og bygningsloven – om forbud mot bygging og fradeling i 100-metersbeltet langs sjøen, oppheves.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme sak om å fjerne de restriksjoner som LNF legger på områder som må betegnes som bebygget.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 83 mot 15 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 14.38.44)

Presidenten: Det voteres så over forslagene nr. 6, 7, 8 og 9, fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet.

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen basere utvidelse av barskogvernet hovedsakelig på prinsippene for frivillig vern og tilpasse ambisjonene for utvidelsen av vernet til disponible midler.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om ikke å opprette nytt naturreservat i stort omfang i Trillemarka – Rollag Østfjell i tillegg til den delen av Trillemarka som ble vernet i 2002.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjennomføre en ny evaluering av skogvernet innen 2010 hvor resultatet av arbeidet med frivillig vern blir vurdert. Det forutsettes å trekke inn spisskompetanse på skogtilstand og miljøtilpasset skogbruk i evalueringen, og at samfunnsviten-skapelig kompetanse vurderer selve verneprosessene.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen benytte reservat som verneform når barskog fredes i forbindelse med nasjo-

nalparker slik at usikkerhet om erstatningsprinsippene unngås.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet ble med 77 mot 21 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 14.39.16)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 5, fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at Artsdata-banken blir operativ snarest og senest innen utgangen av 2003.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 71 mot 27 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 14.39.43)

Presidenten: Forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, tas opp til votering. Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen forsere byggingen av ny trafikkovervåkningsentral i Vardø, som er et sentralt tiltak for å få bedre kontroll med skipstrafikken langs kysten.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 63 mot 35 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 14.40.06)

Presidenten: Forslagene nr. 2 og 3, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, tas opp til votering.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan for opptrapping av skogvernet til 4,6 pst. innen en tidsfrist på 10-15 år. I dette arbeidet må ulike finansieringsformer vurderes, inkludert et skogvernfond.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å komme tilbake med en sak om styrking av friluftslivsorganisasjonenes økonomi og andre friluftslivstiltak, bl.a. ved at det i større omfang enn i dag tildeles spillemidler. Tildeling av spillemidler må komme i tillegg og ikke til erstatning for bl.a. midler som tildeles over Miljøverndepartementets budsjett.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 59 mot 39 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 14.40.32)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til en oppryddingsdugnad med deltagere fra alle Nordsjølanda, den maritime næringsklyngen, oljeindustrien og fritidsbåteiere for å fjerne søppel fra Nordsjøen.

Regjeringen bes også ta initiativ til å sørge for at utviklingen i mengden ulovlig dumpet avfall i Nordsjøen overvåkes og tallfestes og melde tilbake til Stortinget hvilke andre grep Regjeringen vil gjøre for å få en slutt på forsøplingen av Nordsjøen.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 52 mot 46 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 14.40.56)

Komiteen hadde innstillet:

St.meld. nr. 25 (2003-2004) – om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

V o t e r i n g i s a k n r. 2

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:109 (2002-2003) – forslag fra stortingsrepresentantene Heidi Sørensen, Heikki Holmås og Kristin Halvorsen om opprettelse av Alnaelva miljøpark – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

V o t e r i n g i s a k n r. 3

Presidenten: Under debatten har Geir-Ketil Hansen satt fram et forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om rasfaren i Norge med tiltak for bedre innsikt i skred som samfunnsrisiko, med forslag til tiltak for å forhindre at menneskeliv og verdier går tapt. I samme sak må sammenhengen mellom rasfare og fraflytting og de samfunnsøkonomiske kostnader ved veistengninger som følge av rasfare, kartlegges. Det må videre foreslås forbedrede metoder for kost/nytteanalysene for valg av tiltak, som tar bedre hensyn til lokal risiko og skadeomfang, psykisk utrygghet og distriktshensyn i beregningene.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:87 (2002-2003) – forslag fra stortingsrepresentantene Bjørn Jacobsen, Hallgeir H. Lange-land, Åsa Elvik, Heidi Grande Røys, Ågot Valle, Audun Bjørlo Lysbakken og Geir-Ketil Hansen om bedre kartlegging av rasfaren i Norge, samfunnsmessige konsekvenser, og konkrete tiltak for å forhindre at menneskeliv og verdier går tapt – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti bifaltes innstillingen med 83 mot 15 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.42.32)

V o t e r i n g i s a k n r. 4

Presidenten: Under debatten har Hallgeir H. Lange-land satt fram et forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen opprette et uavhengig offentlig utvalg for å vurdere om MOX-arbeidet ved Haldenreaktoren utelukkende er sikkerhetsrelatert og hvorvidt det i noen grad bidrar, direkte eller indirekte, til økt repressering av plutonium.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:61 (2002-2003) – forslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Vaggen Malvik, Heidi Sørensen, Åsa Elvik og Hallgeir H. Langeland om øyeblikkelig å stanse all framtidig eksperimentering med og testing av Mixed Oxide Fuel (MOX) i Haldenreaktoren – bifalles ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti bifaltes innstillingen med 83 mot 15 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.43.23)

V o t e r i n g i s a k n r. 5

Presidenten: Under debatten har Heidi Sørensen satt fram fem forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti. Forslagene lyder:

1. Stortinget ber Regjeringen utarbeide en nasjonal strategi for utvikling av en global solindustri, med norsk industri som ledende aktører.
2. Stortinget ber Regjeringen foreslå som nasjonalt mål at det installeres solcelleanlegg på minst 10 000

tak (små næringsbygg og boliger) og på 100 000 m² fasader på store bygg.

3. Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til å etablere et nasjonalt demonstrasjonsanlegg for solceller i Norge. Den nye operabygningen i Bjørvika er et aktuelt sted for et slikt anlegg.
4. Stortinget ber Regjeringen endre retningslinjene for norsk bistand, slik at satsing på solenergi blir prioritert, minst på linje med andre energiformer hvor Norge har spesiell kompetanse.
5. Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til å etablere en egen gruppe av land som praktiserer åpne anbud i bistandskontrakter.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:132 (2002-2003) – forslag fra stortingsrepresentantene Kristin Halvorsen, Inge Ryan, Heidi Sørensen, Siri Hall Arnøy og Sigbjørn Molvik om en nasjonal strategi for å gjøre norsk solindustri verdensledende – vert å legge ved protokollen.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Sosialistisk Venstreparti bifaltes innstillingen med 83 mot 14 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.44.16)

Votering i sak nr. 6

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:112 (2002-2003) – forslag fra stortingsrepresentant Marit Arnstad om at selvstendig næringsdrivende gis rett til omsorgspenger ved barns sykdom – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Asmund Kristoffersen på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. november 2003:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med at staten ved helseforetakene overtar det tidligere fylkeskommunale ansvaret innenfor rusfeltet (Rusreform II), gjøre unntak for Oslo kommune slik at Oslo fortsatt har et samla ansvar på rusfeltet.»

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at det var avgitt 47 stemmer for og 47 stemmer mot forslaget.

(Voteringsutskrift kl. 14.45.05)

Presidenten: Det kommer noen hender i været. Det tyder på at noen har stemt feil. Da tar vi voteringen på nytt.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 52 mot 46 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.46.01)

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Asmund Kristoffersen på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. november 2003:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at Rusreform I og Rusreform II evalueres etter 2 år. Evalueringen legges fram for Stortinget på egnet måte.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 51 mot 46 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.46.36)

Votering i sak nr. 9

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Asmund Kristoffersen på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. november 2003:

«Stortinget ber Regjeringen sikre at brukerrettighetene er en sentral del av arbeidet med forenkling og harmonisering av den kommunale helse- og sosiallovgivningen.»

Bent Høie (H) (fra salen): President – en stemmeforklaring!

Presidenten: Bent Høie får ordet til en stemmeforklaring.

Bent Høie (H): Jeg vil anbefale regjeringspartiene å stemme for dette forslaget.

President: Høyre har da signalisert at de vil støtte dette forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet bifaltes med 95 mot 1 stemme.

(Voteringsutskrift kl. 14.47.45)

Votering i sak nr. 10

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Asmund Kristoffersen på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. november 2003:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere om det vil være hensiktsmessig å lovfeste egne faste innsøkingsteam i kommunene.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 52 mot 46 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 14.48.20)

Votering i sak nr. 11

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Asmund Kristoffersen på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. november 2003:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av en lovfesting av kontinuitet i behandlingen for rusmiddelmissbrukere.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 52 mot 46 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 14.48.50)

*S a k n r . 1 2**Referat*

1. (82) Kraftutbygging ved Kjørnesfjorden (St.prp. nr. 32 (2003-2004))
Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.
2. (83) Forslag fra stortingsrepresentantene Karin S. Woldseth og Ulf Erik Knudsen om innføring av en ordning med «møteforbud» en dag pr. uke ved alle offentlige kontorer, for å bedre allmennhetens tilgang til offentlige saksbehandlere (Dokument nr. 8:13 (2003-2004))
Enst.: Sendes familie-, kultur- og administrasjonskomiteen.
3. (84) Modernisering av Statens lånekasse for utdanning (St.meld. nr. 12 (2003-2004))
Enst.: Sendes kirke-, utdannings- og forskningskomiteen.
4. (85) Forslag fra stortingsrepresentantene Heikki Holmås og Karin Andersen om tiltak for å fjerne sosial dumping i arbeidslivet (Dokument nr. 8:12 (2003-2004))
Enst.: Sendes kommunalkomiteen.
5. (86) Det Kongelige Finansdepartement sender skriv datert 21. november 2003 om rebalanserende tiltak i form av tolløkninger på visse amerikanske varer, bruk av Kongens fullmakt til iverksettelse av beskyttelsestiltak etter tolltariffens innledende bestemmelser § 4
Enst.: Vedlegges protokollen.

Møtet hevet kl. 14.50.
